REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KUVENDI

RAPORT PËRFUNDIMTAR I KOMISIONIT HETIMOR

"Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë"

Tiranë, ____ 2021

PËRMBAJTJA

I. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE E RAPORTIT

II. RENDITJA E FAKTEVE

III. KUADRI LIGJOR

IV. HAPAT PROCEDURIALË

V. AKTET E ADMINISTRUARA NË PROCESIN HETIMOR

VI. VLERËSIMI I KOMISIONIT - REZULTATET E HETIMIT

1. Mbi objektin e hetimit:

a) Hetimi dhe verifikimi nëse aktet e kryera dhe deklaratat e dhëna nga Presidenti i Republikës gjatë periudhës përpara dhe gjatë fushatës zgjedhore, si dhe në ditën e heshtjes zgjedhore 2021 përbëjnë shkelje të rëndë të Kushtetutës.
b) Verifikimi i pasojave të këtyre akteve në raport me parimin e unitetit të popullit, prishjen e ekuilibrit politik, të qetësisë publike, nxitjen e urrejtjes dhe dhunës, vënien në rrezik të jetës së njerëzve, ndërhyrjen dhe intimidimin e institucioneve publike, dëmtimin e imazhit dhe reputacionit të vendit, si dhe marrëdhëniet me partnerët strategjikë të Shqipërisë.

2. Hetimi i shkeljeve të nenit 86, pika 1 (Presidenti si Kreu i Shtetit dhe përfaqësues i unitetit të popullit), 88, pika 3 (Betimi) dhe nenit 89 të Kushtetutës (Papajtueshmëria në ushtrimin e funksioneve)

3. Hetimi i shkeljeve të nenit 88, pika 3 (Betimi i Presidentit)

4. **Hetimi i shkeljeve që lidhen me të drejta në procesin zgjedhor**

5. **Hetimi i shkeljeve që lidhen me marrëdhëniet me jashtë**

6. Hetimi i shkeljeve që lidhen me pavarësinë e organeve publike

7. **Hetimi i shkeljeve që lidhen me rendin dhe sigurinë publike**

8. Hetimi i shkeljeve të nenit 94 të Kushtetutës (Ndalimi i ushtrimit të kompetencave që nuk janë parashikuar në Kushtetutë dhe në ligj)

9. **Vlerësimi i komisionit hetimor mbi natyrën e shkeljeve**

10. Mbi germën c) të objektit të hetimit:
Verifikimi i akteve, sjelljeve dhe qëndrimeve të caktuara të Presidentit të Republikës, në raport me rolin dhe pozitën e tij kushtetuese.

11. Konkluzione

I. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE E RAPORTIT

1. Në Kuvendin e Shqipërisë në datën 30.4.2021 është depozituar kërkesa e 49 deputetëve, të cilët, në përputhje me parashikimet e neneve 90/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 112 të Rregullores së Kuvendit, kanë paraqitur propozimin për shkarkimin e Presidentit të Republikës, zotit Ilir Meta. Shkaqet për të cilat deputetët kërkojnë shkarkimin e Presidentit janë kryerja prej tij e shkeljeve të rënda, flagrante dhe në mënyrë të përsëritur të Kushtetutës, si dhe sjellja në kundërshtim të hapur me funksionet që parashikon Kushtetuta për Presidentin e Republikës.

2. Me shkresën nr. 1081/1 prot., datë 04.05.2021 Kryetari i Kuvendit, në zbatim të nenit 112, pika 1, të Rregullores së Kuvendit, vuri në dijeni Presidentin e Republikës mbi kërkesën e 49 deputetëve për shkarkimin nga detyra të Presidentit të Republikës dhe me shkresën nr. 1081/2

prot., datë 04.05.2021 dhe në zbatim të nenit 112, pika 2, të Rregullores së Kuvendit, i përcolli Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut kërkesën e 49 deputetëve së bashku me dokumentet shoqëruese.

3. Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, në cilësinë e komisionit përgjegjës, u mblodh në datat 05.05.2021 dhe 06.05.2021 dhe, pasi shqyrtoi kërkesën e deputetëve nismëtarë për fillimin e procedurës për shkarkimin e Presidentit, si dhe, pasi vlerësoi se kërkesa e 49 deputetëve: i) *plotëson kriteret formale procedurale, në përputhje me dispozitat kushtetuese dhe ligjore në fuqi, dhe vjen në përputhje me nenin 90/2 të Kushtetutës dhe nenin 112 të Rregullores së Kuvendit; ii) nga pikëpamja substanciale kërkesa përmban shkaqe për të legjitimuar ngritjen e një komisioni hetimor parlamentar për shkarkimin e Presidentit;* vendosi t'i propozojë Kuvendit ngritjen e një komisioni hetimor për verifikimin e shkeljeve të rënda të Kushtetutës që pretendohet se janë kryer nga Presidenti i Republikës.

4. Raporti i Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, si dhe propozimi për ngritjen e një komisioni hetimor u miratuan nga Kuvendi në seancën plenare të datës 07.05.2021, ku me vendimin nr. 45/2021, datë 07.05.2021, u vendos ngritja e komisionit hetimor të Kuvendit "Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë".

5. Kuvendi i Shqipërisë, me vendimin nr. 45/2021, ndër të tjera, përcaktoi përbërjen e komisionit hetimor me përfaqësues të shumicës dhe pakicës parlamentare, si dhe objektin e punës si vijon:

Objekti i hetimit

a) Hetimi dhe verifikimi nëse aktet e kryera dhe deklaratat e dhëna nga Presidenti i Republikës gjatë periudhës përpara dhe gjatë fushatës zgjedhore, si dhe në ditën e heshtjes zgjedhore 2021 përbëjnë shkelje të rëndë të Kushtetutës.

b) Verifikimi i pasojave të këtyre akteve në raport me parimin e unitetit të popullit, prishjen e ekuilibrit politik, të qetësisë publike, nxitjen e urrejtjes dhe dhunës, vënien në rrezik të jetës së njerëzve, ndërhyrjen dhe intimidimin e institucioneve publike, dëmtimin e imazhit dhe reputacionit të vendit, si dhe marrëdhëniet me partnerët strategjikë të Shqipërisë.

c) Verifikimi i akteve, sjelljeve dhe qëndrimeve të caktuara të Presidentit të Republikës, në raport me rolin dhe pozitën e tij kushtetuese.

6. Komisioni hetimor, në bazë të nenit 90/2 të Kushtetutës dhe ligjit nr. 8891, datë 02.05.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", në përfundim të procesit hetimor dhe shqyrtimit të akteve të administruara gjatë këtij procesi, vendosi miratimin e raportit përfundimtar të hetimeve unanimisht.

7. Ky raport, bazuar në procesin hetimor të kryer nga komisioni hetimor sipas planit hetimor të miratuar me vendimin e tij nr. 2, datë 08.05.2021, paraqet gjetjet e procesit hetimor, analizon dhe jep konkluzione mbi çështjet e objektit të hetimit, të përcaktuara në vendimin nr. 45/2021 të Kuvendit të Shqipërisë dhe në kërkesën datë 30.04.2021 të 49 deputetëve për shkarkimin e Presidentit për shkelje të rënda të Kushtetutës.

8. Konkretisht, pretendimet në kërkesën datë 30.04.2021 të 49 deputetëve lidhen me këto shkelje:

- ✓ Shkelja e betimit të Presidentit (neni 88/3 i Kushtetutës)
- ✓ Shkelja e detyrimeve kushtetuese të Presidentit për të qenë përfaqësuesi i unitetit kombëtar (neni 86/1 i Kushtetutës)
- ✓ Shkelja e detyrimeve kushtetuese për të mos kryer aktivitet privat, për të mos qenë anëtar partie politike (neni 89 i Kushtetutës)
- ✓ Shkelja e detyrimeve kushtetuese për të mos ushtruar asnjë kompetencë, që nuk është parashikuar në Kushtetutë dhe në ligj (nenit 94 i Kushtetutës)
- ✓ Cenimi i të drejtave kushtetuese të individëve; cenimi i procesit zgjedhor
- ✓ Cenimi i sigurisë dhe rendit
- ✓ Cenimi i marrëdhënieve me partnerët strategjikë të Shqipërisë
- ✓ Cenimi i imazhit dhe reputacionit të vendit
- ✓ Cenimi i figurës së institucionit të Presidentit; abuzim me kompetencat kushtetuese të Presidentit.

9. Aktet, të cilat ka hetuar komisioni hetimor, konsistojnë në deklarata dhe qëndrime zyrtare të Presidentit Ilir Meta të shprehura në intervista në media dhe rrjete sociale përpara dhe gjatë procesit zgjedhor në zgjedhjet e përgjithshme të 25 prillit 2021 dhe në ditën e heshtjes zgjedhore, si dhe veprime të Presidentit gjatë ushtrimit të detyrës e tij, që lidhen me shkresa drejtuar institucioneve shtetërore dhe akte të ndryshme të nxjerra në kuadër të ushtrimit të veprimtarisë së tij.

10. Në kuptim të nenit 90/2 të Kushtetutës, ku shprehimisht thuhet: *"Presidenti i Republikës mund të shkarkohet për shkelje të rëndë të Kushtetutës dhe për kryerjen e një krimi të rëndë",* dhe bazuar në kërkesën e deputetëve për shkarkimin e Presidentit, në kuadër të procesit hetimor, komisioni hetimor ka marrë në shqyrtim, hetuar dhe analizuar: i) ekzistencën e shkeljeve kushtetuese; dhe ii) nëse shkeljet e konstatuara nga procesi hetimor janë të një natyre të rëndë për të justifikuar propozimin për shkarkimin e Presidentit. Me këtë hetim dhe analizë komisioni u ka dhënë përgjigje çështjeve që përcaktohen në objektin e hetimit sipas vendimit nr. 45/2021 të Kuvendit.

11. Në lidhje me hetimin dhe shqyrtimin e ekzistencës apo jo të shkeljeve të Presidentit, komisioni hetimor u bazua në faktet dhe rrethanat që rezultuan nga aktet e administruara gjatë procesit hetimor, siç listohen në këtë raport, analizuar këto fakte dhe rrethana në dritë të kuadrit kushtetues dhe ligjor të zbatueshëm për çështjet objekt hetimi.

12. Mbi hetimin dhe shqyrtimin në lidhje me termin "shkeljen e rëndë": Në legjislacionin shqiptar në fuqi nuk ka parashikim të posaçëm se çfarë do të kuptohet me shkelje të rëndë të Kushtetutës, por referuar doktrinës kushtetuese, jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese, opinioneve të Komisionit të Venecies për çështje të ngjashme, rasteve të shkarkimeve të presidentëve jashtë vendit referuar në materialin kërkimor të shërbimeve të kërkimeve të Kuvendit dhe në raportet e ekspertëve ligjorë caktuar nga komisioni hetimor me vendimin nr. 5, datë 14.05.2021, komisioni hetimor vlerësoi të analizojë ekzistencën e shkeljes së rëndë nga disa faktorë: i) qëllimi i veprimeve/akteve që përbëjnë shkelje; ii) rëndësia e ligjit/të drejtës së shkelur;

iii) konsistenca/përsëritja e shkeljes; iv) impakti/pasoja që sjell shkelja; v) qëndrimi i subjektit ndaj shkeljes.

13. Nga procesi hetimor rezultuan disa shkelje të kryera nga Presidenti i Republikës. Konkretisht, në lidhje me pikën a) dhe b) të objektit të hetimit komisioni konstatoi se Presidenti me aktet e tij ka shkelur nenet 2/2, 4, 7, 13, 18, 45, 88/3, 86/1, 89, 94, 100/1, 100/2, 102/ 1, 124, 135, 145 dhe 148 të Kushtetutës.

14. Këto shkelje konsiderohen nga ky komision si shkelje të rënda të Kushtetutës, pasi vërtetohet nga aktet e administruara në këtë proces hetimor dhe siç arsyetohet në këtë raport: se i) për kryerjen e akteve që përbëjnë shkelje të Kushtetutës Presidenti nuk ka pasur qëllim legjitim; ii) me këto shkelje Presidenti ka cenuar të drejtat e njeriut dhe marrëdhëniet shoqërore dhe politike që mbrohen nga Kushtetuta, Kodin Penal dhe legjislacionin shqiptar në fuqi; iii) Presidenti ka kryer shkeljet kushtetuese në mënyrë të përsëritur dhe aktet që përbëjnë shkelje kanë qenë konsistente; iv) shkeljet kushtetuese të konsumuara nga Presidenti kanë pasur ndikim negativ në funksionimin e shtetit dhe në sferën sociale, politike dhe në ekonominë e vendit; v. sjellja e Presidentit ndaj shkeljeve kushtetuese është në kundërshtim të hapur me përgjegjshmërinë, vetëpërmbajtjen, seriozitetin, maturinë dhe korrektësinë e qëndrimeve që duhet të shfaqë një përfaqësues i lartë shteti, që respekton parimet e shtetit të së drejtës dhe sundimit të ligjit, të cilit Kushtetuta i ka veshur atributet e përfaqësuesit të unitetit të popullit.

15. Në lidhje me pikën c) të planit të hetimit, komisioni arrin në konkluzionin se aktet, sjelljet dhe qëndrimet e Presidentit të Republikës, që u hetuan dhe shqyrtuan gjatë procesit hetimor sipas arsyetimit në këtë raport, vijnë në kundërshtim me rolin dhe pozitën e tij kushtetuese.

II. RENDITJA E FAKTEVE

16. Në Kuvendin e Shqipërisë në datë 30.4.2021 është depozituar kërkesa e 49 deputetëve, përfaqësues të shumicës dhe pakicës parlamentare, të cilët, në përputhje me parashikimet e neneve 90/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 112 të Rregullores së Kuvendit, kanë paraqitur propozimin për shkarkimin e Presidentit të Republikës, zotit Ilir Meta. Shkaqet për të cilat deputetët kërkojnë shkarkimin e Presidentit janë: kryerja prej tij e shkeljeve të rënda, flagrante dhe në mënyrë të përsëritur të Kushtetutës, si dhe sjellja në kundërshtim të hapur me funksionet që parashikon Kushtetuta për Presidentin e Republikës.

17. Sipas deputetëve firmëtarë në periudhën para dhe gjatë fushatës zgjedhore 2021, dhe në ditën e heshtjes zgjedhore, Presidenti i Republikës ka kryer në mënyrë të përsëritur disa akte dhe sjellje, të cilat në vlerësimin e tyre përbëjnë shkelje të rënda dhe flagrante të Kushtetutës. Këto akte janë bërë shkak për ndasi sociale-politike dhe nuk i kanë shërbyer interesit të përgjithshëm të popullit shqiptar. Aktet e Presidentit konsistojnë në sjellje dhe mesazhe publike të tij në kundërshtim me parimin e unitetit të popullit, të papajtueshme me cilësinë e kreut të shtetit, të cilat nuk përkojnë me rolin e tij përfaqësues dhe ekuilibrues në jetën e vendit.

18. Sipas pretendimeve në kërkesë, para, gjatë dhe pas periudhës së fushatës zgjedhore të 2021, si dhe në ditën e heshtjes zgjedhore 24 prill 2021, zoti Ilir Meta me veprimet, sjelljet dhe mesazhet e dhëna në publik nuk ka garantuar unitetin kombëtar, nuk ka moderuar konfliktin politik, por

përkundrazi e ka nxitur atë në terma të tillë, të cilët sollën si pasojë daljen e organizuar të militantëve të partive politike në rrugë duke terrorizuar qytetarët, duke kufizuar lirinë e tyre të lëvizjes, si dhe lirinë personale, deri në kryerjen e konflikteve me armë dhe humbjen e jetës së një personi dhe plagosjen e disa të tjerëve, përfshirë vënien në rrezik të jetës së efektivëve të Policisë së Shtetit. Deklaratat dhe mesazhet e intensifikuara të Presidentit në atë periudhë qartazi favorizojnë partitë opozitare dhe që njëkohësisht denigrojnë forca të tjera politike si Partinë Socialiste dhe parti të tjera, duke cenuar kështu rëndë barazinë e konkurrimit politik dhe duke shkelur paanësinë politike, që Kushtetuta i ka veshur Presidentit të Republikës.

19. Sipas kërkuesve aktet e Presidentit janë të përsëritura dhe përbëjnë shkelje të rëndë të detyrimeve kushtetuese, që burojnë nga neni 88/3 i Kushtetutës (formula e betimit), për të cilat është betuar t'i qëndrojë besnik që në momentin e parë të marrjes së detyrës së Presidentit, si dhe janë në shkelje të parashikimeve të neneve 86, 89 dhe 94 të Kushtetutës dhe si të tilla përbëjnë shkaqe nga ato që parashikohen shprehimisht në nenin 90, paragrafi 2, të Kushtetutës për shkarkimin nga detyra të Presidentit.

20. Në kërkesën e 49 deputetëve të Kuvendit listohen *i) Përmbledhje e mesazheve të zotit Ilir Meta të shpërndara për publikun në periudhën para dhe gjatë fushatës zgjedhore 2021 nëpërmjet medieve print, online, audiovisuale me transmetim kombëtar dhe/ose rajonal, kryesisht në emisione më shikueshmëri të lartë në "prime time", (lidhja 1 e kërkesës);* ii) *përmbledhje e artikujve në media të rasteve të dhunës, terrorit dhe vetëgjyqësisë së militantëve të motivuar nga mesazhet e Presidentit, si dhe deklaratat e institucioneve publike si KQZ-ja (lidhja 2 e kërkesës);* iii) *përmbledhje e deklaratave dhe mesazheve të përfaqësive të huaja në Shqipëri (lidhja 3 e kërkesës).* Lidhjet 1, 2 dhe 3 të kërkesës së 49 deputetëve për shkarkimin e Presidentit janë bashkëngjitur këtij raporti. Një ekstrakt i këtyre mesazheve, te transkriptuara dhe saktësuara me linqet përkatëse, qe referohet në tekstin e kërkesës ka përmbajtjen si vijon:

> **28 prill**: "Kërcënimi i fundit, që vjen përmes Tao Taos, nga bandat e Elbasanit dhe të gjithë Shqipërisë ka vetëm një përgjigje: Presidenti, gati për të firmosur Dekretin për mbrojtjen e Republikës! Shqipëria e Shqiptarëve! Vdekje tradhëtarëve!"*(*https://twitter.com/ilirmetazyrtar/status/1387394724923944964;https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3974660129246897)
>
> **24 prill** (Dita e heshtjes zgjedhore): "Të dashur Prokurorë dhe Gjyqtarë! Dëgjojeni mirë Presidentin e Republikës! Boll dëgjuat përfaqësuesin e Ndrangheta-s, Don Agaçion. Nëse jo, një pikë gjaku të derdhet nesër, por edhe një pikë loti, mjerë ju! Nesër duhet të jetë Festa e Demokracisë!" *(https://twitter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705; https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)*
>
> **24 prill**(Dita e heshtjes zgjedhore):"Kriminelët janë kudo të rrezikshëm. Por më të rrezikshmit janë kriminelët e veshur me uniformë, janë ata që gjenden brenda sistemit gjyqësor dhe të prokurorisë. Prandaj thirrini mendjes, zbatoni ligjin, qëndroni larg ndikimeve politike, mos u bëni palë dhe ruani integritetin e detyrës. Përmbushni detyrën pa asnjë vonesë dhe

mos e detyroni Popullin t'ju arrestojë në flagrancë përmes ligjit, që Kuvendi i Shqipërisë ka miratuar. Presidenti i Republikës është gjithmonë me Kushtetutën dhe Sovranin. Presidenti i Republikës është gjithmonë gati për të marrë përgjegjësinë për çdo dekret në mbrojtje të zgjedhjeve, demokracisë dhe popullit nga dhuna e oligarkisë! Nesër duhet të jetë Festa e Demokracisë.”(*https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963698273676416*)

24 prill (Dita e heshtjes zgjedhore): “Sfurqet do jenë të dielën nëse preket vota. Zgjedhje si të Shijakut dhe të Dibrës, nuk do të ketë më. Kjo histori ka marrë fund. Unë kam besim te shqiptarët. Të gjithë janë nisur drejt kutive të votimit, për të sjellë ndryshimin historik duke çuar Shqipërinë në rrugën e duhur”*(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3954232007956376)*

20 prill: “Lidheni të Marrin shokë socialistë përpara se të ketë fatin e fugonit në Berat. Pse Meta u tha tre banditëve të “Rilindjes” të hynin në zyrën elektorale të PD dhe të qëllonin me armë Sekretarin demokrat? Me kë janë në këtë foto këta të katërt? Me Metën apo me Kryebashkiakun e emëruar rilindës të Kavajës dhe shtabin e tij elektoral? Pse Meta e porositi Damjanin publikisht të përsërisë “tërmetin” e Dibrës në Vlorë? Pse Meta emëroi një ushtri patronazhistësh për të survejuar e shantazhuar 900 mijë qytetarë të Qarkut Tiranë?Kush e prishi Marrëveshjen e 5 Qershorit nga tmerri i zgjedhjeve të lira?Bablok, shqiptarët e dinë shumë mirë se ku kurdisesh ti për t’i përçarë shqiptarët në Shqipëri dhe rajon. Me qetësi dhe vendosmëri do e marrësh përgjigjen më 25 Prill nga të gjithë shqiptarët patriotë dhe europianë. Dhe në radhë të parë nga socialistët, që u shkatërrove çdo vlerë pozitive dhe njerëzore. Unë do shkoj në shtëpi kur ti të shkosh në psikiatri!Shqipëria e shqiptarëve! Shqipëria në Bashkimin Europian! Pas 25 Prillit kjo rrugë nuk ndalet më asnjë sekondë!*(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3951505244895719)*

Nuk ka patronazhist, fuks dhe bandit, që mund ta ndalë Ndryshimin e Madh më 25 Prill! “...Ngrehuni dhe bjeruni, korrini dhe shtypini, katundar e punëtorë, që nga Shkodra gjer në Vlorë!” Me qetësi dhe vendosmëri drejt 25 Prillit! *(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/photos/a.1479540228758912/3950093175036926/?type=3)*

13 Prill: “Gropat e zeza të inceneratorëve të mafies, i thithën 100 përqind paratë e planifikuara për financim nga taksapaguesit në 2020, ndërkohë që pjesa tjetër e projekteve të menaxhimit të mbetjeve shfaqin realizim të dobët, që shkon deri në 9%.Prandaj 25 Prilli është referendum popullor

kundër mafies së inceneratorëve e plehrave dhe kandidatëve të saj" *(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3931418983571012)*

11 Mars: "Kërkoj nga çdo qytetar shqiptar të tregojë respekt për veten dhe të besoje që fuqia e tij në demokraci është vota. Erdhi koha t'ia kthejmë Edin, Lindës dhe Zahos, të cilëve ju mungon aq shumë".*(https://www.facebook.com/1507304282867241/videos/2006993069451134)*

1 Mars: "Detyra e qytetarit është të votojë. Unë i them qytetarit kush ju ka bërë presion me vendin e punës, kush ua ka blerë votën, ndëshkojeni me votë. Unë nuk kam asnjë interes, as se çfarë ka thënë dhe çfarë thotë njëri apo tjetri. Me 26 prill ma ndërroni emrin, ma vendosni si të doni nëse një votë vidhet, do u pritet dora në sheshin Skënderbe, Kryemadhit të parit dhe të tjerat. Ky është një premtim i presidentit të këtij vendi. Nëse ka një bandit që do të tentojë të bëjë blerjen e votave si Shijak dhe Dibër do ua pres unë dorën, unë presidenti i Shqipërisë. Një votë të vidhet do të pritet një votë, nuk është në kuptimin figurativ.*(https://www.youtube.com/watch?v=RcKiRVq8koY)*

24 Shkurt: "Ç'kapja e shtetit është nevojë ulëritëse për të ardhmen europiane të Shqipërisë dhe për të ndalur shpopullimin e saj. Demokracia është kontrolli i sovranit mbi të zgjedhurit dhe jo zgjedha e oligarkisë mbi qytetarët dhe dhunimi i të drejtave të tyre kushtetuese. Dëshmova sot përballë qytetarëve të Republikës një rast flagrant të kapjes së shtetit nga sekti në pushtet me urdhër të Kryeoligarkut në pushtet, që ka kapur çdo institucion publik dhe tmerrohet nga zgjedhjet e lira dhe rivendosja e llogaridhënies demokratike. U bëj thirrje të gjithë deputetëve të reflektojnë për këtë koncesion sa më parë! "*(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3790004077712504)*

20 Shkurt: "Janë të shqetësuar nga mesazhet e Presidentit?! Le TË SHQETËSOHEN dhe le TË TMERROHEN të gjithë ata, të cilët mendojnë se do bëjnë "tërmet" në zgjedhje, si në Dibër, apo si në Shijak, qofshin këta qeveritarë, punonjës policie; qofshin banditë, gjithçka qofshin."*(https://www.facebook.com/watch/?v=173885664279972)*

21. Sipas kërkuesve, qartësisht Presidenti ka kryer veprimtari të njëanshme partiake, kundër subjekteve politike, e cila bie ndesh me vullnetin e hartuesve të Kushtetutës shqiptare, të cilët në nenin 89 parashikojnë në një dispozitë ndaluese se "*Presidenti i Republikës nuk mund të mbajë asnjë detyrë tjetër publike, nuk mund të jetë anëtar partie dhe as të kryejë veprimtari tjetër private*". Në këtë mënyrë sipas kërkuesve, Presidenti ka rrëzuar çdo mundësi për t'u konsideruar si përfaqësues i "unitetit kombëtar", që nënkupton se Presidenti është i të gjithë popullit, pa iu referuar ndonjë orientimi politik të caktuar dhe se në vendimmarrjen përkatëse nuk duhet të mbajë kahje politike. Ndryshe nga ky përcaktim, Presidenti i Republikës u paraqit si person partiak dhe

me akte dhe veprime në kundërshtim me këtë dispozitë kushtetuese ndaluese, mbajti qartësisht anën e opozitës, pasi kjo rezulton nga çdo dalje apo mesazh i tij publik.

22. Mesazhet publike të Presidentit të Republikës një ditë para ditës së votimit, e rregulluar ligjërisht si dita e heshtjes zgjedhore, në respekt të së drejtës kushtetuese të individëve për të zgjedhur, intervistat e tij të shpeshta, në mediat print, audiovizive apo mediat elektronike, mesazhet ditore në rrjete sociale, të mbushura me etiketime ndaj figurave të larta shtetërore, mesazhet denigruese ndaj përfaqësuesve të lartë të misioneve diplomatike në Shqipëri, sipas kërkuesve, kanë cenuar rëndë të drejtat kushtetuese të individëve, imazhin dhe reputacionin e vendit dhe marrëdhëniet me partnerët strategjike të Shqipërisë.

23. Sipas kërkuesve edhe në periudhën përpara 2021, me sjellje të përsëritura prej 2017, kohë kur mori funksionin e Presidentit të Republikës, zoti Ilir Meta ka kthyer me dekret një numër të konsiderueshëm të akteve ligjore të miratuara nga Kuvendi, ka rrëzuar propozime të kreut të ekzekutivit, ka refuzuar të emërojë anëtarë të sistemit gjyqësor, prerogativë e tij, ka refuzuar të pranojë betimin e një anëtari të zgjedhur nga Kuvendi për Gjykatën Kushtetuese etj. Ky abuzim i hapur i kompetencave kushtetuese është tashmë kthyer në një "traditë të konsoliduar" të Kreut të Shtetit, prerogativë që Kushtetuta ia njeh Kreut të Shtetit vetëm në disa raste të izoluara (si p.sh kthim ligjesh, mosakordim shtetësie, etj) mekanizëm që ka si qëllim konsolidimin e demokracisë dhe shtetit të së drejtës, por në asnjë mënyrë si mjet i tij i presionit. Kjo sjellje abuzive ka krijuar një klimë të vështirë të funksionimit të institucioneve dhe dëme të konsiderueshme si në ekonominë e vendit ashtu edhe në besueshmërinë e qytetarëve dhe partnerëve ndërkombëtarë te institucioni i Presidentit në veçanti dhe në demokracinë shqiptare në përgjithësi.

24. Më konkretisht, sipas kërkuesve hyrja e vonuar në fuqi e nismave ligjore, të ardhura si shkak i procedurave parlamentare të shqyrtimit të dekreteve të kthimit të ligjeve nga Presidenti konsiston në disa muaj deri në 1 vit. Kjo vonesë ka sjellë dëme të konsiderueshme të ekonomisë dhe financave të vendit si dhe cenim të mirë funksionimit të jetës parlamentare të legjislaturës së IX. Me të njëjtin qëllim abuzues të kompetencave të njohura nga Kushtetuta, Presidenti uzurpon kompetencën kushtetuese të Kryeministrit dhe Kuvendit duke mos dekretuar ministra, duke mos miratuar/dekretuar marrëveshje financiare në emër të Republikës; duke mos emëruar ambasadorë apo funksionarë shtetërorë ushtarakë apo civilë, fakte këto të njohura publikisht. Gjithashtu, zoti Ilir Meta nëpërmjet akordimit pa asnjë procedurë të titujve dhe dekoratave apo dhënien e shtetësisë shqiptare për persona të cilët nuk përmbushin kriteret ligjore apo nuk kanë kaluar nëpër procedurat e kontrollit ligjor tregon qartë abuzimin e zotit Ilir Meta me kompetencat kushtetuese të Presidentit.

25. Në kërkesë, kërkuesit shprehin se në një rast flagrant të tejkalimit të kompetencave kushtetuese nga Presidenti, Kuvendi i Shqipërisë, për herë të parë në historinë e demokracisë shqiptare, nëpërmjet rezolutës së datës 13 qershor 2019 i bëri thirrje zotit Ilir Meta të rikthente ligjshmërinë në institucionin e Presidentit. Me të njëjtën frymë të abuzimit dhe tejkalimit të kompetencave kushtetuese dhe ligjore si dhe në kushtet e shkeljes së rëndë dhe flagrante të Kushtetutës, zoti Ilir Meta para, gjatë dhe pas periudhës së fushatës zgjedhore të 2021, me veprimet, sjelljet dhe mesazhet e dhëna në publik nuk ka garantuar unitetin kombëtar, nuk ka moderuar konfliktin politik, por përkundrazi e ka nxitur atë në terma të tilla të cilat sollën si pasojë daljen e organizuar të militantëve të partive politike në rrugë duke terrorizuar qytetarët, duke kufizuar lirinë e tyre të lëvizjes si dhe lirinë personale, deri në kryerjen e konflikteve me armë dhe

humbjen e jetës së një personi dhe plagosjen e disa të tjerëve, përfshirë vënien në rrezik të jetës së efektivëve të rendit.

26. Sipas kërkuesve, mesazhet publike të Presidentit një ditë para ditës së votimit, e rregulluar ligjërisht si dita e heshtjes zgjedhore në respekt të të drejtës kushtetuese të individëve për të zgjedhur, intervistat e tij të shpeshta, në mediat print, audiovizive apo mediat elektronike, mesazhet ditore në rrjete sociale, të mbushura me etiketime ndaj figurave të larta shtetërore si Kryeministri, deputetë apo drejtues politikë të maxhorancës në qarqe të caktuara, mesazhe denigruese ndaj përfaqësuesve të lartë të misioneve diplomatike në Shqipëri si persona të shituar e të blerë nga maxhoranca apo Kryeministri, jo vetëm ulën besueshmërinë e Presidentit si përfaqësues i unitetit të kombit, si një entitet unik, i cili ka si funksion promovimin e imazhit dhe reputacionit të kombit të vet si brenda dhe jashtë vendit, por të publikuara edhe nga mediat e huaja cenuan rëndë të drejtat kushtetuese të individëve, imazhin dhe reputacionin e vendit dhe marrëdhëniet me partnerët strategjike të Shqipërisë.

27. Kërkuesit shprehen se intensiteti i shtuar i mesazheve dhe daljeve publike të Presidentit gjatë periudhës para dhe gjatë fushatës zgjedhore 2021 gati të përditshme, konkurrojnë me përfaqësuesit e lartë të subjekteve zgjedhore të cilët në atë periudhë e kanë të deklaruar aktivitetin e tyre në kërkim të votës për subjektin që përfaqësojnë. Qëllimi i prezencës së shtuar të Presidentit në media në këtë periudhë dhe sidomos agresiviteti i tij drejt drejtuesve të misioneve diplomatike, të organizatave ndërkombëtare, përfaqësuesve të lartë të shteteve të rajonit dhe jo vetëm, drejtuesve të forcave të policisë, anëtarëve të gjyqësorit dhe prokurorisë kanë shkelur rëndë funksionin e Presidentit dhe kanë cenuar procesin zgjedhor si dhe kanë cenuar marrëdhëniet me partnerët strategjikë dhe marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë në rajon.

28. Sipas kërkesës, Presidenti në të gjitha daljet e tij publike ka kryer aktivitet partiak, në mbrojtje të interesit të një grupimi të individëve të cilët kryesisht i përkasin opozitës, duke ftuar popullin për të treguar maturi dhe "rrëzuar regjimin në fuqi". Përdorimi i termave si "banda në pushtet", "banda e rilindjes", etiketimi i përfaqësuesve të Këshillit të Ministrave si "përfaqësuesi i Ndrangehta", cilësimi i nevojës për përdorim të votimit në datë 25 Prill si ditë referendumi që "përfundon bandën në pushtet" janë thirrje të hapura kundër maxhorancës qeverisëse si edhe forcave të tjera politike, të ngjashme me ato të përdorura nga liderët e partive opozitare.

29. Në kërkesë, kërkuesit parashtrojnë se Presidenti në daljet e tij publike ka intimiduar votuesit duke iu kujtuar se ai vetë apo "populli" do t'i "presin dorën", ai vetë apo populli do t'i arrestonte vetë jo nëpërmjet forcave të rendit apo institucioneve ligjzbatuese. Vargjet e thirrjeve luftarake dhe përdorimi i epiteteve të dhunës, vetëgjyqësisë janë mesazhe të qarta të Kreut të Shtetit drejt popullit, i cili prej tij priste shmangien e konfliktit jo nxitjen e tij, shmangien e dhunës jo motivimin e saj si një akt patriotik. Kjo nxitje dhune dhe intimidimi i Presidentit pak ditë para votimit në kushtet e rritjes së rasteve të terrorit në rrugët e Shqipërisë nga militantë të opozitës të armatosur ose jo që qarkullonin me mjete të partive të tyre politike, më qëllim të qartë kryerjen e akteve të vetëgjyqësisë së motivuara/justifikuara nga Presidenti si akte qytetare dhe patriotike, të cilat çuan edhe deri në humbje jete të një personi dhe vënie në rrezik të jetës për të tjerë, detyroi ambasadoren e SHBA-ve në Tiranë t'i drejtohej publikisht dhe personalisht z Meta për të ndaluar këtë fushatë të nxitjes së dhunës dhe intimidimit të votuesve. Mesazhi publik i Ambasadores dhe

përgjigjja live e Presidentit në një interviste në një kanal publik shqiptar janë fakte të njohura botërisht në Shqipëri edhe jashtë vendit (shfaqen në lidhjen 2 dhe 3 të kërkesës së 49 deputetëve).

30. Kërkuesit shprehen se deklaratat, sjellja, statuset dhe mesazhet e Presidentit në periudhën para dhe gjatë fushatës zgjedhore 2021 janë të mbushura me një veprimtari intensive të tij, e cila nuk përndjek asnjë ushtrim të kompetencave të tij; asnjë orientim koordinues të organeve kompetente; asnjë qëllim të ligjshëm.

31. Sipas kërkuesve, siç rezulton nga rrethanat e parashtruara më sipër dhe konkretisht në statusin e Presidentit në rrjetet sociale, në intervistën e dhënë në kanalin me transmetim kombëtar dhe kohë transmetimi “prime time” me shikueshmëri të konsiderueshme, Presidenti qartësisht në vend të mbështesë apo koordinojë punën e tre pushteteve i etiketon si “banda në pushtet”, “banda e rilindjes”, fton popullin të kryejë referendum në 25 prill që t‘i japi fund pushtetit të bandave”, fton popullin të bëjë vetëgjyqësi duke i kujtuar gjyqtarëve dhe prokurorëve se edhe ata do hetohen pas datës 25 prill. Të njëjtat mesazhe, etiketime, epitete përdoreshin njëkohësisht nga liderë, kandidatë apo figura më popullaritet të partive opozitare, të cilat të artikuluara nga Presidenti krijonin mesazhin e qartë të ndarjes së popullit në ata të rilindjes apo jo, ata të pushtetit apo ata pa pushtet, ata që do hetoheshin pas datës 25 Prill, sapo referendumi popullor që do i jepte fund pushtetit të bandave të përfundonte. Në statusin e datës 24.04.2021 Presidenti, etiketoi përfaqësues të Kryeministrisë, përfaqësuesi zyrtar i organit kushtetues të Këshillit të Ministrave, organi më i lartë i pushtetit ekzekutiv, si përfaqësues të grupimit të njohur mafioz italian Ndrangehta duke barazuar organin kushtetues, Këshillin e Ministrave, me një organizatë kriminale.

32. Kërkuesit vlerësojnë se Presidenti ka cenuar rëndë barazinë e konkurrimit politik duke shkelur kështu paanësinë politike që Kushtetuta i ka veshur Presidentit të Republikës. Presidenti në vend se të ishte neutral, i paanshëm dhe i pavarur nxiti konfliktin, zhvilloi aktivitet partiak dhe tregoi qartë anësinë e tij për opozitën. Pavarësia e tij garantohet në mishërimin e parimit të përfaqësimit të unitetit të popullit, që nënkupton se Presidenti është i të gjithë popullit, pa iu referuar ndonjë orientimi politik të caktuar dhe se në vendimmarrjen përkatëse nuk duhet të mbajë kahje politike. Me aktet e tij, Presidenti mbajti qartësisht anën e opozitës parlamentare pasi rezulton nga çdo dalje apo mesazh i tij publik.

33. Gjithashtu kërkuesit, shprehen se përveçse, Presidenti mbajti anën e opozitës dhe ai (presidenti) nuk përfaqëson më gjithë popullin, duke shkelur parimin e unitetit kombëtar, Presidenti mori përsipër të japë leksione demokracie që nuk ekzistojnë në asnjë vend demokratik. Zgjedhjet janë për popullin e jo për partitë. Një shtetar i përgjegjshëm duhet të shqetësohet nëse çdo shtetasi i krijohet mundësia reale të ushtrojë në mënyrë efektive të drejtën e tij kushtetuese të zgjedhjes. Këto mesazhe, sjellje dhe akte të përsëritura të Presidentit në abuzim, tejkalim dhe shkelje të kompetencave të Presidentit të njohura nga Kushtetuta konsistojnë në shkelje flagrante të Kushtetutës dhe ligjeve të vendit, të cilat kanë denigruar dhe imazhin institucionit të Presidentit.

34. Sipas kërkuesve, konsekuencat e rënda të ardhura si rezultat direkt i këtyre shkeljeve, edhe në kuptim të vlerësimit të komisionit të posaçëm hetimor të shkarkimit të Presidentit në vitin 2019, përbëjnë shkelje të rëndë të Kushtetutës dhe ligjeve të vendit të cilat cojnë në shkarkimin e Presidentit.

35. Pasi u njoh me kërkesën e 49 deputetëve për shkarkimin e Presidentit për shkelje të rënda kushtetuese, me shkresën nr. 1081/1 prot., datë 04.05.2021, Kryetari i Kuvendit, në zbatim të nenit 112, pika 1, të Rregullores së Kuvendit, vuri në dijeni Presidentin e Republikës mbi kërkesën e 49 deputetëve për shkarkimin nga detyra të Presidentit të Republikës dhe me shkresën nr. 1081/2 prot., datë 04.05.2021 dhe në zbatim të nenit 112, pika 2 të Rregullores së Kuvendit, i përcolli Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut kërkesën e 49 deputetëve së bashku me dokumentet shoqëruese.

36. Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, në cilësinë e komisionit përgjegjës, u mblodh në datat 05.05.2021 dhe 06.05.2021 dhe pasi shqyrtoi kërkesën e deputetëve nismëtarëve për fillimin e procedurës për shkarkimin e presidentit, si dhe pasi vlerësoi se kërkesa e 49 deputetëve: i) plotëson kriteret formale procedurale, në përputhje me dispozitat kushtetuese dhe ligjore në fuqi, dhe vjen në përputhje me nenin 90/2 të Kushtetutës dhe nenin 112 të Rregullore së Kuvendit; ii) nga pikëpamja substanciale kërkesa përmban shkaqe për të legjitimuar ngritjen e një komisioni hetimor, vendosi t'i propozojë Kuvendit ngritjen e një komisioni hetimor për verifikimin e shkeljeve të rënda që pretendohet se janë kryer nga Presidenti i Republikës.

37. Raporti i Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut si dhe propozimi për ngritjen e një komisioni hetimor u miratuan nga Kuvendi në seancën plenare të datës 7.5.2021, ku me vendimin nr. 45/2021, datë 7.5.2021, u vendos ngritja e Komisionit Hetimor të Kuvendit "Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë".

38. Kuvendi i Shqipërisë me vendimin nr. 45/2021, ndër të tjera, përcaktoi përbërjen e Komisionit Hetimor me përfaqësues të shumicës dhe pakicës parlamentare si dhe objektin punës së komisionit:

a) Hetimi dhe verifikimi nëse aktet kryera dhe deklaratat e dhëna nga Presidenti i Republikës gjatë periudhës përpara dhe gjatë fushatës zgjedhore, si dhe në ditën e heshtjes zgjedhore 2021 përbëjnë shkelje të rëndë të Kushtetutës.
b) Verifikimi i pasojave të këtyre akteve në raport me parimin e unitetit të popullit, prishjen e ekuilibrit politik, të qetësisë publike, nxitjen e urrejtjes dhe dhunës, vënien në rrezik të jetës së njerëzve, ndërhyrjen dhe intimidimin e institucioneve publike, dëmtimin e imazhit dhe reputacionit të vendit, si dhe marrëdhëniet me partnerët strategjikë të Shqipërisë.
c) Verifikimi i akteve, sjelljeve dhe qëndrimeve të caktuara të Presidentit të Republikës, në raport me rolin dhe pozitën e tij kushtetuese.

39. Komisioni hetimor filloi veprimtarinë e tij në datën 08.05.2021, datë e konstituimit dhe ushtroi funksionet në bazë të Ligjit 8891, datë 2.5.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", duke kryer veprimet procedurale që trajtohen në pjesën III të këtij raporti.

III. **HAPAT PROCEDURIALË**

40. Veprimtaria e komisionit hetimor “Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë”, nga ana procedurale, u mbështet në nenin 77 dhe 90, pika 2, të Kushtetutës, në ligjin nr. 8891, datë 2.5.2002 “Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit”, si dhe në nenin 112 të Rregullores së Kuvendit, që parashikon procedurën parlamentare për shkarkimin e Presidentit të Republikës.

41. Komisioni “Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë” zhvilloi veprimtarinë e tij brenda afatit trejavor të përcaktuar në Vendimin Nr.45/2021 të Kuvendit, nga data 08.5.2021, deri më datën 28.05.2021. Gjatë kësaj periudhe Komisioni zhvilloi 10 mbledhje.

42. Mbledhja e parë e Komisionit Hetimor u zhvillua në datë 08.05.2021, brenda tri ditësh nga data e marrjes së vendimit për krijimin e komisionit, sipas afatit të përcaktuar në nenin 11 të ligjit nr. 8891, datë 2.5.2002 “Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit”. Në këtë mbledhje u bë konstituimi i Komisionit Hetimor si dhe deklarimi i qëllimit të ngritjes së komisionit sipas Vendimit nr. 45, datë 07.05.2021 të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë. Gjithashtu me votat e të gjithë anëtarëve të Komisionit u miratua plani paraprak i hetimit si dhe u zgjodh anëtarja e komisionit, zonja Klotilda Bushka, sekretare për çështjet administrative dhe teknike.

43. Komisioni Hetimor, me shkresën përcjellëse nr. 1081/10, datë 10.5.2021 të Sekretarit të Përgjithshëm të Kuvendit, ka njoftuar Presidentin e Republikës në lidhje me ngritjen e komisionit hetimor, objektin e hetimit si dhe të drejtën për t’u shprehur në Komision. Bashkëlidhur me shkresën e mësipërme, janë dërguar dhe dokumentet e mëposhtme:

- ✓ Kërkesa e 49 deputetëve për shkarkimin e Presidentit të Republikës.
- ✓ Raporti i Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut “Për shqyrtimin e kërkesës së një grupi deputetësh për nisjen e procedurës së shkarkimit nga detyra të Presidentit të Republikës, zoti Ilir Meta”.
- ✓ Vendimi i Kuvendit nr. 45/2021 “Për ngritjen e komisionit hetimor të Kuvendit “Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë”.
- ✓ Plani paraprak i hetimit, miratuar me vendimin e ndërmjetëm të komisionit hetimor nr. 2, datë 8.5.2021.

44. Në vazhdim të veprimtarisë së tij, në mbledhjen e datës 11.05.2021, Komisioni miratoi Rregulloren e brendshme për organizimin dhe funksionimin e veprimtarisë së tij. Komisioni, bazuar në nenin 17 të ligjit nr. 8891, datë 2.5.2002 “Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit”, procedoi me marrjen e provave shkresore dhe grumbullimin e të dhënave dokumentare mbi objektin e hetimit nga institucionet përkatëse.

45. Komisioni u është drejtuar me shkresë zyrtare, për kërkim informacioni, dokumentesh dhe materialesh filmike lidhur me objektin e hetimit të Komisionit, institucioneve si vijon:

- ✓ Institucionit të Presidentit
- ✓ Gjykatës Kushtetuese
- ✓ Autoritetit të Medieve Audiovizive

- ✓ Prokurorisë së Posaçme Kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar
- ✓ Prokurorisë së Përgjithshme
- ✓ Shërbimit Informativ të Shtetit
- ✓ Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit
- ✓ Bashkisë Tiranë
- ✓ Komisionit Qendror të Zgjedhjeve

46. Në përgjigje të kërkesës së Komisionit kanë vënë në dispozicion informacionin e kërkuar, Gjykata Kushtetuese, Autoriteti i Medieve Audiovizive, Prokuroria e Posaçme Kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Prokuroria e Përgjithshme, Shërbimi Informativ i Shtetit Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit, Bashkia e Tiranës dhe Komisioni Qendror i Zgjedhjeve.

47. Me shkresë nr. prot. 1081/17, datë 11.05.2021, Komisioni Hetimor i është drejtuar institucionit të Presidencës, me kërkesën për informacion për dekretet për dhënien e shtetësisë nga Presidenti i Republikës, si dhe për titujt/dekoratat e akorduara nga Presidenti i Republikës, për periudhën 25.03.2021 deri më 25.04.2021.

48. Institucioni i Presidentit, me shkresën nr. 1651, datë 16.05.2021 drejtuar Kryetarit të Kuvendit, si dhe me shkresën nr. 1651/3 datë 21.05.2021, drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kuvendit, ka bërë me dije se informacioni i kërkuar gjendet në faqen zyrtare të internetit të Institucionit të Presidentit të Republikës.

49. Shërbimi Legjislativ i Kuvendit, me kërkesë të Komisionit, paraqiti një informacion lidhur me dekretet e Presidentit të Republikës për kthim të ligjeve për rishqyrtim, për periudhën shtator 2020-maj 2021.

50. Gjithashtu, Shërbimi i Kërkimit Parlamentar në Kuvend përgatiti dhe vuri në dispozicion të anëtarëve të komisionit një material studimor mbi shkarkimin e Presidentit të Republikës në Lituani, si dhe për procedurat e shkarkimit të kryetarëve të shteteve në disa vende evropiane.

51. Komisioni hetimor, pasi siguroi dokumentacionin dhe të dhënat paraprake për objektin e hetimit, në mbledhjen e datës 14.05.2021, me vendim të ndërmjetëm, në mbështetje të nenit 13, pika 2, të nenit 14, shkronja "ç", të nenit 15, pikat 3 dhe 4 të ligjit nr. 8891, datë 02.05.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", si dhe në planin paraprak të hetimit të miratuar nga Komisioni me vendimin e ndërmjetëm nr. 2, datë 08.05.2021, miratoi Planin e Hetimit (bashkëlidhur këtij raporti), i cili në përputhje me objektin e hetimit, përmban hapat proceduralë dhe veprimet hetimore që ndiqen nga Komisioni për hetimin e çështjes.

52. Sipas Planit të Hetimit, në zbatim të objektit të punës, detyra e Komisionit është verifikimi i mënyrës së ushtrimit të kompetencave kushtetuese dhe ligjore nga ana e Presidentit të Republikës gjatë periudhës përpara dhe gjatë fushatës zgjedhore, si dhe në ditën e heshtjes zgjedhore 2021.

53. Komisioni Hetimor, me vendim të ndërmjetëm nr. 5, datë 14.05.2021, caktoi në cilësinë e ekspertëve ligjorë, ekspertët zoti Erind Merkuri,ekspert konstitucionalit dhe zoti Artan Spahiu,

ekspert ligjor. Ekspertët pasi morën detyrën si dhe u njohën me pyetjet e parashtruara nga anëtarët e Komisionit Hetimor, paraqitën opinionin dhe raportet e tyre në mbledhjen e datës 21.05.2021.

54. Në zbatim të planit të hetimit, miratuar nga komisioni hetimor, në mbledhjet e datave 17.5.2021 dhe 18.5.20121 u vijua puna me paraqitjen dhe shqyrtimin e materialeve filmike të regjistrimeve të intervistave të Presidentit, të transmetuara nga subjektet audiovizive dhe të vëna në dispozicion nga AMA, si dhe të deklaratave të Presidentit në rrjetet sociale, deklarata të drejtuesve të disa institucioneve ndërkombëtare lidhur me procesin e zgjedhjeve, si dhe artikuj në media, për periudhën para, gjatë dhe pas fushatës zgjedhore 2021.

55. Veprimtaria e komisionit hetimor u fokusua në verifikimin, analizën, shqyrtimin e fakteve, ngjarjeve dhe rrethanave si dhe në evidentimin dhe hetimin e rasteve për shkelje, që kanë lidhje me çështjet e pretenduara nga grupi i deputetëve në kërkesën e tyre. Komisioni Hetimor gjatë veprimtarisë së tij, evidentoi edhe çështje të tjera që duhen trajtuar, veç atyre të parashtruara në kërkesën e deputetëve, dhe për të cilat iu kërkua informacion institucioneve përkatëse.

56. Për sa i përket informacionit të klasifikuar "sekret shtetëror", Komisioni zbatoi rregullat për përdorimin dhe ruajtjen e informacionit, sipas dispozitave të Kodit të Procedurës Penale dhe ligjit nr. 8457, datë 11.02.1999 "Për informacionin e klasifikuar "sekret shtetëror"", të ndryshuar.

57. Komisioni Hetimor, në respektim të nenit 112, pika 3 të Rregullores së Kuvendit ku parashikohet se "Komisioni hetimor është i detyruar të thërrasë dhe të dëgjojë mendimin e Presidentit të Republikës në lidhje me propozimin e paraqitur.", si dhe sipas Planit të Hetimit, me shkresën përcjellëse nr. 1081/23, datë 14.5.2021 të Sekretarit të Përgjithshëm të Kuvendit, ka thirrur Presidentin e Republikës, zoti Ilir Meta, për t'u paraqitur përpara Komisionit në datën 18.05.2021, ora 10.00, për t'u dëgjuar në lidhje me rrethanat që lidhen me objektin e hetimit. Bashkëlidhur me shkresën e mësipërme, është dërguar dhe Plani i Hetimit, i miratuar me Vendimin e ndërmjetëm nr. 4, datë 14.05.2021 të Komisionit Hetimor.

58. Presidenti, me shkresën nr. Prot. 1651, datë 16.5.2021, përcjellë me shkresën nr. 1533/6, datë 17.05.2021 të Drejtorit të Kabinetit, drejtuar Kryetarit të Kuvendit, ka njoftuar se në datën 17 maj 2021 zhvillohej takimi i Kryetarëve të Shteteve të Nismës së Procesit të Brdo-Brijunit në Slloveni, dhe se për shkak të këtij angazhimi Presidenti i Republikës ishte në pamundësi objektive për t'u paraqitur në seancën dëgjimore të datës 18.05.2021.

59. Komisioni Hetimor, duke vlerësuar se jo vetëm Kuvendi, në kuadër të procesit të rregullt ligjor, duhet të respektojë të drejtën e Presidentit për t'u dëgjuar, por, gjithashtu, edhe Presidenti i Republikës ka detyrimin, sipas ligjit nr. 8891 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", Kodit të Procedurës Penale dhe Rregullores së Kuvendit, për t'u paraqitur në këtë Komision, me shkresë nr. 1081/32, datë 18.05.2021, vendosi që të rithërrasë në seancë dëgjimore Presidentin e Republikës z. Ilir Meta, duke i propozuar të zgjedhë ditën dhe orën e përshtatshme, për periudhën nga data 19.05.2021 deri në datën 24.05.2021.

60. Drejtori i Kabinetit të Presidentit, me shkresën nr. 1651/3 datë 21.05.2021, drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kuvendit, shprehet se shkresat e dërguara nga Kuvendi, konkretisht shkresa me nr. prot. 1081/30 datë 18.5.2021 dhe shkresa nr. 1081/32 datë 18.5.2021 përmbajnë

kërkesa të përsëritura dhe janë trajtuar në mënyrë shteruese në letrën që Presidenti i Republikës i ka dërguar Kryetarit të Kuvendit, me shkresën nr. 1651, datë 16.05.2021.

61. Në mungesë të një përgjigjeje nga institucioni i Presidencës, Komisioni Hetimor, me shkresën nr. prot. 1081/36 datë 21.05.2021, thirri përsëri Presidentin e Republikës në seancë dëgjimore në Komisionin Hetimor në datë 24 Maj 2021, ora 12:00, në Kryesinë e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë.

62. Ndërkohë, Drejtori i Kabinetit të Presidentit, me shkresën nr. 1714, datë 24.05.2021, kthim përgjigje shkresës së Kuvendit me nr. prot. 1081/36 datë 21.05.2021, shprehet se "*Lidhur me këtë lloj njoftimi të përsëritur nga ana juaj, Presidenti e ka shprehur qartë vullnetin dhe qëndrimin e tij në shkresën me nr. prot. 1651, datë 16.05.2021... Presidenti i Republikës nuk mund të diskutojë, por dhe as të dëgjohet nga një strukturë e ngritur në Kuvend që nuk ka legjitimitet dhe nuk duhet të ekzistojë sipas Kushtetutës dhe ligjit*".

63. Presidenti, pavarësisht njoftimit, nuk u paraqit për t'u dëgjuar para Komisionit Hetimor në seancën dëgjimore të datës 24.05.2021.

64. Në vazhdim të veprimtarisë së tij, mbledhjen e datës 25.05.2021 Komisioni zhvilloi një seancë debati mbi provat e administruara gjatë procesit të hetimit. Në këtë mbledhje Komisioni vendosi të caktojë si relatorë për hartimin e Raportit Përfundimtar anëtarët zonja Klotilda Bushka dhe zoti Arlind Çaçani.

65. Në mbledhjen e datës 26.05.2021 komisioni vendosi përfundimin e hetimeve dhe diskutoi mbi formatin e raportit përfundimtar.

66. Komisioni Hetimor, në përfundim të procesit hetimor dhe shqyrtimit të akteve dhe materialeve të administruara gjatë këtij procesi, në mbledhjen e datës 28.05.2021, bazuar në nenin 20 të ligjit nr. 8891, datë 2.5.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", ne date 28.05.2021 miratoi Raportin Përfundimtar të hetimeve.

IV. KUADRI LIGJOR

67. Komisioni Hetimor në funksion të hetimit të çështjeve të shtruara për hetim ka marrë në analizë legjislacionin si vijon:

KUSHTETUTA E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Neni 2
1. Sovraniteti në Republikën e Shqipërisë i përket popullit.
2. **Populli e ushtron sovranitetin nëpërmjet përfaqësuesve të tij** ose drejtpërsëdrejti.
3. Për ruajtjen e paqes dhe të interesave kombëtarë, Republika e Shqipërisë mund të marrë pjesë në një sistem sigurimi kolektiv, në bazë të një ligji të miratuar me shumicën e të gjithë anëtarëve të Kuvendit.

Neni 3

Pavarësia e shtetit dhe tërësia e territorit të tij, dinjiteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, drejtësia shoqërore, rendi kushtetues, pluralizmi, identiteti kombëtar dhe trashëgimia kombëtare, bashkëjetesa fetare, si dhe bashkëjetesa dhe mirëkuptimi i shqiptarëve me pakicat janë baza e këtij shteti, i cili ka për detyrë t'i respektojë dhe t'i mbrojë.

Neni 4

1. E drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit.

2. Kushtetuta është ligji më i lartë në Republikën e Shqipërisë.

3. Dispozitat e Kushtetutës zbatohen drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe.

Neni 6

Organizimi dhe funksionimi i organeve të parashikuara në këtë Kushtetutë rregullohen me ligjet e tyre përkatëse, përveç rasteve kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.

Neni 7

Sistemi i qeverisjes në Republikën e Shqipërisë bazohet në ndarjen dhe balancimin ndërmjet pushteteve ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor.

Neni 15

1. Të drejtat dhe liritë themelore të njeriut janë të pandashme, të patjetërsueshme e të padhunueshme dhe qëndrojnë në themel të të gjithë rendit juridik.

2. Organet e pushtetit publik, në përmbushje të detyrave të tyre, duhet të respektojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të kontribuojnë në realizimin e tyre.

Neni 18

1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit.

2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore.

3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligjje e arsyeshme dhe objektive.

Neni 86

1. **Presidenti i Republikës është Kryetar i Shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit.**

2. President mund të zgjidhet vetëm shtetasi shqiptar që nga lindja, me qëndrim jo më pak se 10 vjetët e fundit në Shqipëri dhe që ka mbushur moshën 40 vjeç.

Neni 88

1. Presidenti i Republikës, në çdo rast, zgjidhet për 5 vjet, me të drejtë rizgjedhjeje vetëm një herë.

2. Mandati përfundon në të njëjtën datë të të njëjtit muaj të vitit të pestë nga data e betimit si President i Republikës. Mandati i Presidentit zgjatet vetëm në kohë lufte dhe për aq kohë sa vazhdon ajo.

2/1. Procedura për zgjedhjen e Presidentit fillon jo më vonë se 60 ditë para mbarimit të mandatit presidencial paraardhës. Kur mandati presidencial përfundon në gjashtë muajt që i paraprijnë

fundit të mandatit të Kuvendit ekzistues, procedura për zgjedhjen e Presidentit fillon jo më vonë se 60 ditë para mbarimit të mandatit të Kuvendit.
3. Presidenti fillon në detyrë pasi bën betimin para Kuvendit, por jo më parë se të 19 ketë mbaruar mandati i Presidentit që largohet. Presidenti bën këtë betim: "Betohem se do t'i bindem Kushtetutës dhe ligjeve të vendit, do të respektoj të drejtat dhe liritë e shtetasve, do të mbroj pavarësinë e Republikës së Shqipërisë dhe do t'i shërbej interesit të përgjithshëm dhe përparimit të Popullit Shqiptar." Presidenti mund të shtojë edhe: "Zoti më ndihmoftë!"
4. Presidenti që jep dorëheqjen para mbarimit të mandatit të vet, nuk mund të kandidojë në zgjedhjen presidenciale që bëhet pas dorëheqjes së tij.

Neni 89
Presidenti i Republikës nuk mund të mbajë asnjë detyrë tjetër publike, nuk mund të jetë anëtar partie dhe as të kryejë veprimtari tjetër private.

Neni 90
1. Presidenti i Republikës nuk ka përgjegjësi për aktet e kryera në ushtrim të detyrës së tij.
2. Presidenti i Republikës mund të shkarkohet për shkelje të rëndë të Kushtetutës dhe për kryerjen e një krimi të rëndë. Propozimi për shkarkimin e Presidentit në këto raste mund të bëhet nga jo më pak se një e katërta e anëtarëve të Kuvendit dhe duhet të mbështetet nga jo më pak se dy të tretat e të gjithë anëtarëve të tij.
3. Vendimi i Kuvendit i dërgohet Gjykatës Kushtetuese, e cila, kur vërteton fajësinë e Presidentit të Republikës, deklaron shkarkimin e tij nga detyra.

Neni 92
Presidenti ushtron edhe këto kompetenca:
a) i drejton mesazhe Kuvendit;
b) ushtron të drejtën e faljes sipas ligjit;
c) jep shtetësinë shqiptare dhe lejon lënien e saj sipas ligjit;
ç) jep dekorata e tituj nderi sipas ligjit;
d) jep gradat më të larta ushtarake sipas ligjit;
dh) me propozim të Kryeministrit, emëron dhe liron përfaqësuesit e plotfuqishëm të Republikës së Shqipërisë në shtetet e tjera dhe në organizatat ndërkombëtare;
e) pranon letrat kredenciale dhe tërheqjen e përfaqësuesve diplomatikë të shteteve të tjera dhe të organizatave ndërkombëtare të akredituara në Republikën e Shqipërisë;
ë) lidh marrëveshje ndërkombëtare sipas ligjit;
f) me propozim të Kryeministrit, emëron drejtorin e shërbimit informativ të shtetit;
g) emëron Kryetarin e Akademisë së Shkencave dhe rektorët e universiteteve sipas ligjit;
gj) cakton datën e zgjedhjeve për Kuvendin, për organet e pushtetit vendor dhe për zhvillimin e referendumeve;
h) kërkon mendim dhe të dhëna me shkrim nga drejtuesit e institucioneve shtetërore për çështje që kanë të bëjnë me detyrat e tyre.

Neni 94
Presidenti i Republikës nuk mund të ushtrojë kompetenca të tjera përveç atyre që i njihen shprehimisht me Kushtetutë dhe që i jepen me ligje të nxjerra në pajtim me të.

Neni 100

1. Këshilli i Ministrave përcakton drejtimet kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore.
2. Këshilli i Ministrave merr vendime me propozim të Kryeministrit ose të ministrit përkatës.
3. Mbledhjet e Këshillit të Ministrave bëhen të mbyllura.
4. Aktet e Këshillit të Ministrave janë të vlefshme, kur nënshkruhen nga Kryeministri dhe ministri propozues.
5. Këshilli i Ministrave nxjerr vendime dhe udhëzime.

Neni 102

1. Kryeministri:
a) përfaqëson Këshillin e Ministrave dhe kryeson mbledhjet e tij;
b) koncepton dhe paraqet drejtimet kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore dhe përgjigjet për to;

Neni 124

1. Gjykata Kushtetuese zgjidh mosmarrëveshjet kushtetuese dhe **bën interpretimin përfundimtar të Kushtetutës.**
2. Gjykata Kushtetuese i nënshtrohet vetëm Kushtetutës.
3. Gjykata Kushtetuese ka buxhet të veçantë, të cilin e administron në mënyrë të pavarur.

Neni 135

1. Pushteti gjyqësor ushtrohet nga Gjykata e Lartë, si dhe nga gjykatat e apelit e gjykatat e shkallës së parë, të cilat krijohen me ligj.
2. Gjykatat e posaçme gjykojnë veprat penale të korrupsionit dhe të krimit të organizuar, si dhe akuzat penale kundër Presidentit të Republikës, Kryetarit të Kuvendit, Kryeministrit, anëtarit të Këshillit të Ministrave, gjyqtarit të Gjykatës
Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë, Prokurorit të Përgjithshëm, Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, Kryetarit të Bashkisë, deputetit, zëvendësministrit, anëtarit të Këshillit të Lartë Gjyqësor dhe të Këshillit të Lartë të Prokurorisë, dhe drejtuesve të institucioneve qendrore ose të pavarura të përcaktuara në Kushtetutë ose në ligj, si dhe akuzat kundër ish-funksionarëve të sipërpërmendur.
3. Kuvendi mund të krijojë me ligj gjykata të tjera për fusha të veçanta, por në asnjë rast gjykata të jashtëzakonshme.
4. Gjyqtarët e gjykatave të posaçme që parashikohen në paragrafin 2, të këtij neni, emërohen nga Këshilli i Lartë Gjyqësor, sipas ligjit. Gjyqtarët e gjykatave të posaçme shkarkohen nga detyra me dy të tretat e anëtarëve të Këshillit të Lartë Gjyqësor. Kandidatët për gjyqtarë dhe nëpunës civilë gjyqësorë në gjykatat e posaçme, si dhe familjarët e afërm të kandidatëve, para emërimit, i nënshtrohen verifikimit të pasurisë dhe të figurës, si dhe japin pëlqimin për kontrollin periodik të llogarive të tyre bankare dhe të telekomunikimeve vetjake, sipas ligjit.

Neni 145

1. Gjyqtarët janë të pavarur dhe u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve.
2. Kur gjyqtarët çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën, nuk i zbatojnë ato. Në këtë rast, ata pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen Gjykatës Kushtetuese. Vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të detyrueshme për të gjitha gjykatat.
3. Ndërhyrja në veprimtarinë e gjykatave ose të gjyqtarëve passjell përgjegjësi sipas ligjit.

Neni 148
1. Prokuroria ushtron ndjekjen penale, si dhe përfaqëson akuzën në gjyq në emër të shtetit. Prokuroria kryen edhe detyra të tjera të caktuara me ligj.
2. Prokuroria është organ i pavarur që garanton mbarëvajtjen, kontrollin e veprimeve të saj dhe respekton pavarësinë e brendshme të prokurorëve për hetimin dhe ndjekjen penale, sipas ligjit.
3. Prokuroria është organizuar dhe funksionon pranë sistemit gjyqësor.
4. Prokuroria e Posaçme dhe Njësia e Posaçme Hetimore për ndjekjen penale dhe hetimin e veprave penale të korrupsionit, krimit të organizuar dhe çështjeve penale sipas nenit 135, paragrafi 2, të Kushtetutës janë të pavarura nga Prokurori i Përgjithshëm. Njësia e Posaçme Hetimore është në varësi të Prokurorisë së Posaçme.

KODI ZGJEDHOR I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Neni 3
Parime të përgjithshme
1. Zgjedhjet janë periodike.
2. Zgjedhjet bëhen me votim të lirë, të fshehtë, të barabartë dhe të drejtpërdrejtë, sipas rregullave të parashikuara në këtë Kod. Zgjedhësit e ushtrojnë lirisht të drejtën e votës.
3. Çdo shtetas shqiptar, që ka mbushur moshën 18 vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, pa dallim race, etnie, gjinie, gjuhe, bindjeje politike, besimi, aftësie fizike ose gjendjeje ekonomike ka të drejtë të zgjedhë dhe të zgjidhet, në përputhje me rregullat e parashikuara në këtë Kod.
...
7. Me përjashtim të rasteve të parashikuara në ligj, ndalohet vënia në përdorim të subjekteve zgjedhore i mjeteve, fondeve dhe materialeve të ndryshme pronë publike, si dhe i burimeve njerëzore të administratës publike të çdo niveli.
8. Institucionet e administratës publike, të çdo niveli, me veprimtarinë e tyre nuk duhet të cenojnë zhvillimin e zgjedhjeve. Policia e Shtetit i ushtron detyrat e veta në shërbim të zgjedhjeve në paanshmëri të plotë ndaj subjekteve zgjedhore. Veprimtaria e saj zhvillohet sipas rregullave të përcaktuara në këtë ligj dhe në aktet nënligjore të miratuara nga KQZ-ja.

Neni 12
Përbërja dhe funksionimi i KQZ-së
1. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve është institucioni përgjegjës për organizimin dhe administrimin e zgjedhjeve dhe referendumeve, i cili drejton dhe mbikëqyr veprimtarinë e administratës zgjedhore, monitoron veprimtarinë e subjekteve zgjedhore, organeve dhe institucioneve shtetërore dhe të medies në raport me zgjedhjet, si dhe zgjidh në rrugë administrative kërkesat apo ankesat që kanë lidhje me procesin zgjedhor.
2. Organet drejtuese të KQZ-së janë:
a) Komisioneri Shtetëror i Zgjedhjeve;
b) Komisioni Rregullator; dhe
c) Komisioni i Ankimimeve dhe Sanksioneve.
3. Komisioneri Shtetëror i Zgjedhjeve (Komisioneri) është organ monokratik, që ushtron kompetencat ekzekutive, drejton administratën e KQZ-së dhe përfaqëson KQZ-në në marrëdhëniet me të tretët.

4. Komisioni Rregullator (Rregullatori) është organi kompetent për miratimin e akteve me karakter normativ në fushën e zgjedhjeve dhe vendosjen e rregullave për zgjedhjet. Rregullatori funksionon me kohë të pjesshme dhe e ushtron veprimtarinë në mbledhje publike, të cilat thirren nga Komisioneri. Në rast se Komisioneri nuk vë në lëvizje Rregullatorin kur ka çështje të kompetencës së tyre, atëherë organet vetëmblidhen me kërkesë të çdo anëtari. Për pjesëmarrjen në mbledhje anëtarët e Rregullatorit përfitojnë shpërblim në masën 50 për qind të pagës mujore të Komisionerit, por jo më shumë se 80 për qind të pagës vjetore të këtij të fundit.
5. Komisioni i Ankimimeve dhe Sanksioneve (KAS) është organ kompetent për shqyrtimin e ankimimeve administrative dhe për vendosjen e sanksioneve për shkelje të ligjit zgjedhor. KAS-i funksionon me kohë të pjesshme dhe e ushtron veprimtarinë në seanca publike të shqyrtimit administrativ, të cilat thirren nga Komisioneri, me pjesëmarrjen e palëve të interesuara. Në rast se Komisioneri nuk vë në lëvizje KAS-in kur ka çështje të kompetencës së tyre, atëherë organet vetëmblidhen me kërkesë të çdo anëtari. Për veprimtarinë e tyre gjatë periudhës, e cila fillon 48 orë pas dekretimit të zgjedhjeve të përgjithshme për Kuvendin, zgjedhjeve për organet e qeverisjes vendore ose zgjedhjeve të pjesshme, deri në përfundim të shqyrtimit administrativ të ankimeve zgjedhore ose të kalimit të afateve të ankimit për zgjedhje, anëtarët e KAS-it përfitojnë shpërblim të barabartë me shumën e pesë pagave mujore të Komisionerit. Për veprimtarinë që zhvillojnë jashtë kësaj periudhe, anëtarët e KAS-it përfitojnë shpërblim në masën 50 për qind të pagës mujore të Komisionerit.
6. Anëtarët e Rregullatorit dhe të KAS-it nuk mund të ushtrojnë njëkohësisht detyra të tjera brenda organeve, institucioneve apo enteve, pjesë e pushtetit ekzekutiv.
7. Veprimtaria e KQZ-së, organeve drejtuese dhe e administratës udhëhiqet, sipas rastit, nga ky ligj dhe aktet nënligjore të nxjerra në zbatim të tij, si dhe nga ligji nr. 44/2015 “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë”.

LIGJ Nr. 108/2014 PËR POLICINË E SHTETIT

Neni 2
Misioni i Policisë së Shtetit
Policia e Shtetit ka për mision ruajtjen e rendit e të sigurisë publike, garantimin e zbatimit të ligjit, në përputhje me Kushtetutën dhe aktet ndërkombëtare, duke respektuar të drejtat dhe liritë e njeriut.

Neni 4
Statusi i Policisë së Shtetit
1. Policia e Shtetit është institucion i administratës shtetërore, person juridik në varësi administrative të ministrit përgjegjës për çështjet e rendit dhe të sigurisë publike.
2. Policia e Shtetit është e depolitizuar.
3. Statusi i Policisë së Shtetit nuk ndryshon edhe në gjendje lufte, gjendje të jashtëzakonshme apo të fatkeqësisë natyrore.

Neni 5
Parimet e veprimtarisë
Parimet bazë, në bazë të të cilave udhëhiqet Policia e Shtetit në veprimtarinë e saj, janë:
a) ligjshmëria;
b) mosdiskriminimi;

c) respektimi i të drejtave dhe lirive themelore të njeriut;
ç) proporcionaliteti;
d) pavarësia operacionale;
dh) paanshmëria politike;
e) integriteti, merita dhe profesionalizmi;
ë) transparenca;
f) ruajtja e informacionit të klasifikuar;
g) kontrolli dhe llogaridhënia.

Neni 90
Kufizimet në jetën politike të punonjësit të policisë
Punonjësit të policisë i ndalohet:
a) të jetë anëtar i një partie ose organizate politike;
b) të mbështetë fushatën e një partie, organizate politike, të një anëtari partie politike apo të një kandidati të pavarur, duke marrë pjesë ose kontribuar fizikisht ose financiarisht.

RREGULLORJA E KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Neni 112
Shkarkimi dhe pamundësia në ushtrimin e detyrave të Presidentit të Republikës
1. Jo më pak se një e katërta e të gjithë anëtarëve të Kuvendit mund të propozojë shkarkimin nga detyra të Presidentit të Republikës për shkaqet e parashikuara në nenin 90 pika 2 të Kushtetutës. Kërkesa duhet të paraqitet me shkrim te Kryetari i Kuvendit dhe të përmbajë në mënyrë të motivuar dhe konkrete shkeljen e rëndë të Kushtetutës ose kryerjen e një krimi të rëndë. Me paraqitjen e propozimit, Kryetari i Kuvendit vë menjëherë në dijeni Kuvendin dhe Presidentin e Republikës.
2. Kryetari i Kuvendit ia përcjell kërkesën dhe dokumentet shoqëruese të saj Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, i cili brenda 15 ditëve i paraqet Kuvendit raportin dhe propozimin e tij për ngritjen ose mosngritjen e një komisioni hetimor. Në rast se kërkohet nga Presidenti i Republikës për t'u shprehur në Komision, Komisioni është i detyruar ta dëgjojë atë, duke i lënë një kohë të mjaftueshme për përgatitjen e mbrojtjes dhe dhënien e sqarimeve.
3. Kuvendi zhvillon debat në seancë plenare jo më vonë se 7 ditë nga data e paraqitjes së raportit të Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut dhe nëpërputhje me kohën e përcaktuar nga Konferenca e Kryetarëve, sipas nenit 48 të kësaj Rregulloreje.
Në rast se Kuvendi rrëzon nëpërmjet votimit raportin dhe propozimin e paraqitur, procedura përshkarkimin e Presidentit të Republikës ndërpritet. Kuvendi për të njëjtin motiv nuk mund të vendosë përsëri edhe nëse kërkesa paraqitet nga një grup tjetër deputetësh. Në rast se Kuvendi pranon nëpërmjet votimit raportin dhe propozimin e Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, ngre brenda 2 ditëve një komision hetimor për këtë çështje. Komisioni hetimor është i detyruar të thërrasë dhe të dëgjojë mendimin e Presidentit të Republikës në lidhje me propozimin e paraqitur. Në përfundim të hetimit, komisioni hetimor duhet t'i paraqesë Kuvendit në mënyrë të arsyetuar nëse ekzistojnë shkaqet për shkarkimin e Presidentit të Republikës.
4. Kuvendi shqyrton raportin e komisionit hetimor në një seancë të veçantë brenda 20 ditëve nga paraqitja e tij. Konferenca e Kryetarëve përcakton datën e votimit në Kuvend të kërkesës

përshkarkim të Presidentit të Republikës dhe kohën e debatit, sipas nenit 48 të kësaj Rregulloreje. Në rast se kërkohet nga Presidenti i Republikës për t'u dëgjuar në seancë plenare, Kuvendi është i detyruar ta dëgjojë atë. Kuvendi vendos për shkarkimin e Presidentit të Republikës me jo më pak se dy të tretat e të gjithë anëtarëve të tij dhe me votim të fshehtë. Vendimi i Kuvendit për shkarkimin e Presidentit të Republikës i dërgohet Gjykatës Kushtetuese nga Kryetari i Kuvendit brenda 5 ditëve nga marrja e tij.
5. Në rast se kërkohet shpallja e pamundësisë për të ushtruar detyrën e Presidentit të Republikës, komisioni hetimor cakton jo më pak se 5 mjekë, specialistë në fushën përkatëse mjekësore, për t'u shprehur për gjendjen shëndetësore të Presidentit të Republikës. Kuvendi, me dy të tretat e të gjithë anëtarëve, vendos dërgimin e çështjes në Gjykatën Kushtetuese, e cila vërteton përfundimisht faktin e pamundësisë. Në rast të vërtetimit të pamundësisë, vendi i Presidentit mbetet vakant dhe zgjedhja e Presidentit të ri fillon brenda 10 ditëve nga data e vërtetimit të pamundësisë

Opinione të Komisionit të Venecias

- ✓ Opinioni nr. 959/2019, CDL(2019)027 "Shqipëria-Projekt opinion për pushtetet/kompetencat e presidentit për të caktuar datat e zgjedhjeve në një sistem parlamentar";
- ✓ Opinion no. 886/2017, CDL-AD (2017)014 "Republic of Moldova-opinion on the proposal by the President of the Republic to expand the president's poëers to dissolve parliament";
- ✓ Opinion CDL (1995)005e-restr, datë 16 janar 1995 "Commentary on the draft albanian constitution as submitted for popular approvalon 6 november 1994"

Vendime të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut

-Rio Prada v. Spain, [GC] no. 42750/09/

Vendime të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë

- ✓ Vendim i GJK-së nr. 25, datë 13.02.2002
- ✓ Vendimi i GJK-së nr. 20, datë 11.07.2006
- ✓ Vendimi i GJK-së nr. 10, datë 12.03.2008
- ✓ Vendimi i GJK-së nr. 14, datë 21.07.2008
- ✓ Vendimi i GJK-së nr. 15, datë 15.04.2010
- ✓ Vendimi i GJK-së nr. 4, datë 23.02.2011
- ✓ Vendimi i GJK-së nr. 10, datë 26.2.2015
- ✓ Vendimi GJK-së nr. 75/2002
- ✓ Vendimi GJK-së nr. 22/2008
- ✓ Vendim i GJK-së nr. 16/2009
- ✓ Vendimi GJK-së nr. 15/2011
- ✓ Vendim i GJK-së 29/2013

Vendime të gjykatave kushtetuese të huaja

- ✓ Vendim i GJKF-së gjermane datë 29.07.1952 mbi të ashtuquajturën "Marrëveshja e Petersbergut midis Francës dhe Gjermanisë (BVerfGE 1. 351 2BvE 3/51);

✓ Vendim i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Lituanisë: Çështja nr. 14/2004 "Mbi pajtueshmërinë e veprimeve të Presidentit të Republikës së Lituanisë Rolandas Paksas, ndaj të cilit ka nisur procedura e shkarkimit (impeachment);
✓ Vendim i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Koresë, "Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)" (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004;
✓ Vendim i Tribunalit Kushtetues Polak, Nr. 2/08, datë 20.5.2009;
✓ Vendim i Gjykatës Kushtetuese të Italisë nr. 1/2013 (ECLI:IT:COST:2013:1)
✓ Aktgjykim i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës Lënda nr.KI 47/10, datë 28.9.2010, "Naim Rrustemi dhe 31 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës Vs. Shkëlqesisë së tij, Fatmir Sejdini, President i Republikës së Kosovës".
✓ Aktgjykim i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, Lënda Nr.KO 103/14 (1 korrik 2014);

V. AKTET E ADMINISTRUARA NË PROCESIN HETIMOR

68. Komisioni administroi dhe mori në shqyrtim aktet dhe informacionet si vijon:

AKTET E ADMINISTRUARA NË PROCESIN HETIMOR

I. Kërkesa e 49 deputetëve për shkarkimin e Presidentit të Republikës protokolluar në Kuvend me nr. 1081 prot., datë 30.04.2021;

II. Shkresë nr. 1081/1 prot., datë 04.05.2021 e Kryetarit të Kuvendit, në zbatim të nenit 112, pika 1, të Rregullores së Kuvendit, për vënien në dijeni Presidentin e Republikës mbi kërkesën e 49 deputetëve për shkarkimin nga detyra të Presidentit të Republikës;

III. Shkresë nr. 1081/2 prot., datë 04.05.2021 e Kryetarit të Kuvendit që i përcjell Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut kërkesën e 49 deputetëve së bashku me dokumentet shoqëruese të tij.

IV. Shkresë nr. 1081/3 prot., datë 04.05.2021 e Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut që e vë në dijeni Presidentin e Republikës mbi kërkesën e 49 deputetëve së bashku me dokumentet shoqëruese të tij të përcjella nga Kryetari i Kuvendit si dhe për datën e shqyrtimit të kërkesës në komision.

V. Shkresë nr. 1081/6, datë 05.05.2021 e Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut që e njofton Presidentin e Republikës të marrë pjesë në seancën dëgjimore të datës 06.05.2021.

VI. Shkresa e Presidentit të Republikës nr. 1520/2 prot., datë 05.05.2021 drejtuar Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/5, datë 05.05.2021.

VII. Raporti i Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut “Për shqyrtimin e kërkesës së një grupi deputetësh për nisjen e procedurës së shkarkimit nga detyra të Presidentit të Republikës, z. Ilir Meta”, datë 6.5.2021.

VIII. Regjistrimet e programeve të transmetuara nga subjektet audiovizive në format elektronik CD, gjithsej 27 (njëzet e shtatë), të dërguara nga Autoriteti i Medieve Audiovizive me shkresën e tyre nr. 1864/1 prot., datë 12.05.2021 dhe protokolluar në Kuvend me nr. 1081/21, datë 12.05.2021. CD-të e dërguara janë si më poshtë:

1. *Lidhja 1/39, datë 30.11.2020, emisioni “Çim Peka live”, SYRI TV.*
2. *Lidhja 1/52, datë 28.12.2020, emisioni “Quo Vadis”, Vizion Plus.*
3. *Lidhja 1/37, datë 16.01.2021, intervistë News 24, emisioni “Kjo javë”.*
4. *Lidhja 1/54, datë 06.02.2021 “Deklaratë nga Shkodra”.*
5. *Lidhja 1/56, datë 10.02.2021, emisioni “Faktor”, RTSH Korça.*
6. *Lidhja 1/58, datë 13.02.2021 “Deklaratë nga Saranda”.*
7. *Raportime të ngjarjeve/3, datë 19.04.2021 nga Euronews, “PD bllokon rezervat e Shtetit Berat”.*
8. *Lidhja 1/47, datë 18.02.2021, intervistë me gazetaren Beti Njuma, RTV ORA.*
9. *Lidhja 1/1, datë 01.03.2021, News 24, Frontline.*
10. *Lidhja 1/3, datë 01.03.2021 News 24, Frontline.*
11. *Lidhja 1/19, datë 05.03.2021, Syri TV, deklaratë.*
12. *Lidhja ¼, “Të paekspozuarit” - Ylli Rakipi.*
13. *Lidhja 1/5, datë 12.03.2021, z. Meta live në zyrat e FRD.*
14. *Lidhja 1/6, datë 15.03.2021, Syri TV, Çim Peka live.*
15. *Lidhja 1/7, datë 15.03.2021, Syri Tv/Çim Peka Live, intervistë*
16. *Lidhja 1/23, datë 19.03.2021, Syri TV, citimi i deklaratës.*
17. *Lidhja 1/9, datë 01.04.2021 ABC News, emisioni Log.*
18. *Lidhja 1/12, datë 08.04.2021, Syri TV, “Çim Peka live”.*
19. *Lidhja 1/25, datë 10.04.2021, Syri TV, deklaratë Parku Apollonia, Fier.*
20. *Lidhja 2/11, datë 21.04.2021 nga TV KLAN, “Gazmend Bardhi”.*
21. *Lidhja 2/12, datë 21.04.2021 nga REPORT TV, “Gazment Bardhi”.*
22. *Lidhja 1/8, datë 22.04.2021, News 24, konferencë për media.*
23. *Lidhja ½, datë 23.04.2021 Syri TV.*
24. *Lidhja 1/61, datë 24.02.2021 “Deklaratë për koncensionin e aeroportit “Nënë Tereza”.*
25. *Raportime të ngjarjeve/10, datë 25.04.2021 nga Euronews, “Sherr mes militantëve German/Mat”.*
26. *Raportime të ngjarjeve/16, datë 25.04.2021 nga ABC News, “Sherr mes komisionerëve në Tropojë”;*
27. *Raportime të ngjarjeve/15, datë 27.04.2021 nga TV KLAN, “Sherr në KZAZ-në e Tiranës”.*

IX. Regjistrimet e programeve të transmetuara nga subjektet audiovizive në format elektronik CD, gjithsej 10 (dhjetë), të dërguara nga Autoriteti i Mediave Audiovizive me shkresën e tyre nr. 1864/2 prot., datë 705.2021 dhe protokolluar në Kuvend me nr. 1081/26, datë 17.05.2021. CD-të e dërguara janë si më poshtë:

1. *I ftuar në News 24, datë 01.03.2021.*
2. *Intervistë e Presidentit në MCN, datë 11.03.2021.*
3. *TV Skampa, datë 19.04.2021.*
4. *Konferencë e Presidentit Meta, datë 21.04.2021.*
5. *Konferencë e Policisë, datë 22.04.2021.*
6. *Intervistë Edi Paloka, datë 22.04.2021.*
7. *Syri TV, Çim Peka live, datë 23.04.2021.*
8. *Përplasje e Gazmend Bardhit, datë 23.04.2021.*
9. *Lidhja 1/14, Vlora, intervistë.*
10. *Deklarata e Xhelal Mziut, datë 23.04.2021.*

X. Transkriptet e CD-ve të dërguara nga Autoriteti i Mediave Audiovizive.

XI. Shkresa e Gjykatës Kushtetuese nr. 211/1 prot., datë 17.05.2021 mbi korrespondencën me Presidentin e Republikës gjatë periudhës objekt hetimi, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/27, datë 17.05.2021.

XII. Shkresa e Prokurorisë së Përgjithshme nr. 770/1, datë 11.05.2021 lidhur me veprat penale apo kallëzimet e regjistruara të lidhura me zgjedhjet për periudhën e fushatës zgjedhore 2021**,** protokolluar në Kuvend me nr. 1081/19, datë 11.05.2021.

XIII. Shkresa e Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar nr. 3851/1, datë 12.05.2021 lidhur me veprat penale apo kallëzimet e regjistruara të lidhura me zgjedhjet për periudhën e fushatës zgjedhore 2021**,** protokolluar në Kuvend me nr. 1081/20, datë 12.05.2021.

XIV. Shkresa e Shërbimit Informativ të Shtetit nr. 446/1, datë 11.05.2021 lidhur me objektin e hetimit të Komisionit**,** protokolluar në Kuvend me nr. 1081/18, datë 11.05.2021.

XV. Shkresa e Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit nr. 521 prot, datë 12.05.202, informacion i klasifikuar "Sekret Shtetëror" në nivelin e klasifikimit "I kufizuar", lidhur me objektin e hetimit të Komisionit, protokolluar në Kuvend me nr. 11, datë 12.05.2021.

XVI. Shkresa e Bashkisë Tiranë 18884/3, datë 14.05.2021 lidhur me procedurat e kryera prej saj gjatë ekzekutimit të lirimit të ambienteve të zyrave të, aktet përkatëse, si dhe informacioni mbi ndërhyrjen dhe veprimet e kryera nga Presidenti i Republikës lidhur me këtë çështje, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/24, datë 14.05.2021. Bashkëlidhur shkresës janë dokumentet e mëposhtme:

1. Shkresa e Policisë Bashkiake nr. 18884/2 prot., datë 14.05.2021 drejtuar Drejtorisë së Përgjithshme Juridike të Aseteve dhe Licencimit në Bashkinë Tiranë "Dërgim informacioni" lidhur me ngjarjen e ndodhur në datën 12.03.2021, në objektin e Bashkisë Tiranë.
2. Shkresa nr. 9905 prot. datë 02.03.2021 e Drejtorisë së Përgjithshme të Punëve Publike drejtuar kryetarit të Bashkisë, zoti Erion Veliaj, memo lidhur me kërkesën për ngritje urdhri kryetari për lirimin e ambienteve të shfrytëzuara nga Partia Fryma e Re Demokratike.
3. Urdhri i kryetarit të Bashkisë nr. 9905/1, datë 12.03.2021 "Për lirimin dhe marrjen në dorëzim të pasurisë me emërtim "Godinë 3 kate", ndodhur në rrugën "Abdi Toptani", në pronësi të Bashkisë Tiranë".
4. Shkresa e Policisë Bashkiake nr. 11410 prot., datë 12.03.2021 drejtuar Partisë Fryma e Re Demokratike dhe institucioneve në varësi të Bashkisë Tiranë "Njoftim për lirim vullnetar të pasurisë së Bashkisë Tiranë".

XVII. Shkresa e Komisionit Qendror i Zgjedhjeve nr. 5309/1, datë 20.05.2021, mbi korrespondencën me dhe për Presidentin e Republikës lidhur me objektin e hetimit të këtij Komisioni, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/34, datë 21.05.2021.

1. *Shkresa nr. 1027 prot., datë 17.03.2021, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 2185 prot., datë 17.03.2021 e Presidentit me lëndë "Mbi tentativën e maxhorancës dhe Bashkisë Tiranë për cënimin e veprimtarisë së një partie opozitare, pjesëmarrëse në zgjedhjet ne përgjithshme të 25 prillit 2021.*
2. *Shkresa nr. 2185/1 prot., datë 19.03.202, e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve drejtuar SH.T zotit Ilir Meta, me lëndë përgjigje tuaj nr. 1027 prot., datë 17.03.2021.*
3. *Shkresa nr. 1318 prot., datë 12.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3671 prot., datë 12.04.2021, me lëndë "Kërkohet nisja e hetimeve mbi keqpërdorimin e të dhënave personale të qytetarëve Shqiptarë dhe të bazës së të dhënave shtetërore nga Partia Socialiste", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
4. *Shkresa nr. 1325 prot., datë 13.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3703 prot., datë 13.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit shqiptar", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
5. *Shkresa nr. 1324 prot., datë 13.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3702 prot., datë 13.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i një qytetari", denoncim i cili është shqyrtuar nga Komisioneri Shtetëror i Zgjedhjeve me vendimin nr. 257 datë 14 maj 2021, Për shqyrtimin administrativ të denoncimit, të qytetarit z. Murat Shallari për shkelje të parashikuara në ligjin nr. 10019, datë 29.12.2008, "Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, ndaj Postës Shqiptare, dega Skrapar".*
6. *Shkresa nr. 1327 prot., datë 13.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3705 prot., datë 13.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i zotit Vangjel Tavo", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
7. *Shkresa nr. 1328 prot., datë 13.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3706 prot., datë 13.04.2021, me*

lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit I.L", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.

8. *Shkresa nr. 1326 prot., datë 13.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3704 prot., datë 13.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit M.B", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
9. *Shkresa nr. 1356 prot., datë 14.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3789 prot., datë 14.04.2021,me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit E.Z", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
10. *Shkresa nr. 1376 prot., datë 15.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3859 prot., datë 16.04.2021, me lëndë "Kërkohet nisja e hetimeve dhe verifikimeve mbi vjedhjen e identitetit dhe të dhënave personale të qytetarëve Shqiptarë", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
11. *Shkresa nr. 1352/1 prot., datë 16.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3929 prot., datë 19.04.2021, me lëndë "Përcillet ankesa e Nebi Zeqaj", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
12. *Shkresa nr. 1381 prot., datë 16.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3931 prot., datë 19.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
13. *Shkresa nr. 1382 prot., datë 16.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3930 prot., datë 19.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit S.A", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
14. *Shkresa nr. 1380 prot., datë 16.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3932 prot., datë 19.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i një qytetari", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
15. *Shkresa nr. 1395 prot., datë 19.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3985 prot., datë 19.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit B.M", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
16. *Shkresa nr. 1407 prot., datë 19.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4017 prot., datë 20.04.2021, me lëndë "Kërkohet heqja e materialeve propagandistike të vendosura në kundërshtim me Kodin Zgjedhor, si dhe fillimi i ndjekjes penale dhe vendosja para përgjegjësisë të funksionarëve publik për moskryerjen e detyrave dhe për shkelje flagrante të nenit 79 e në vijim të Kodit Zgjedhor", denoncim i cili është shqyrtuar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me shkresë drejtuar Kryetarit të Bashkisë Gjirokastër dhe Kryetarit të Bashkisë Durrës me lëndë "Kërkesë për marrje masash të menjëhershme".*
17. *Shkresa nr. 1397 prot., datë 19.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3987 prot., datë 19.04.2021, me*

lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.

18. *Shkresa nr. 1413 prot., datë 20.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4053 prot., datë 20.04.2021, me lëndë "Kërkesë për marrjen e masave urgjente lidhur me pengesën për të votuar të emigrantëve shqiptarë", denoncim i cili është bashkuar me denoncimin nr. 1413/1 prot., datë 22.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4278 prot., datë 22.04.2021, për shkak të të njëjtit objekt dhe trajtuar me vendimin nr. 279 datë 23 prill 2021 "Për shqyrtimin administrativ të kërkesës së Partisë Demokratike të Shqipërisë për marrjen e masave të menjëhershme për anullimin e urdhrit nr. 219 datë 19.04.2021, të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, "Për karantimin e personave që vijnë në Republikën e Shqipërisë nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia".*
19. *Shkresa nr. 1414 prot., datë 20.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4054 prot., datë 20.04.2021, me lëndë "Kërkesë e përsëritur për kryerjen e hetimeve proaktive mbi keqpërdorimin e të dhënave personale të qytetarëve Shqiptarë" dhe të bazës së të dhënave shtetërore nga Partia Socialiste", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
20. *Shkresa nr. 1275/1 prot., datë 22.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4257 prot., datë 22.04.2021, me lëndë "Përcillet kërkesa e zotiti Vojo Bregu", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
21. *Shkresa nr. 1413/2 prot., datë 22.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4278 prot., datë 22.04.2021,me lëndë "Mbi anulimin e urdhrit nr. 219, datë 19.04.2021, të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, për heqjen e çdo pengese ndaj shtetasve shqiptarë që kthehen në atdhe nga Republika e Greqisë dhe Republika e Maqedonisë së Veriut që dhunon të drejtën për të votuar në 25 prill 2021, dhe përmbushjen e rekomandimeve të Avokatit të Popullit", denoncim i cili është shqyrtuar nga Komisioneri Shtetëror i Zgjedhjeve me vendimin nr. 279 datë 23 prill 2021, "Për shqyrtimin administrativ të kërkesës së Partisë Demokratike të Shqipërisë për marrjen e masave të menjëhershme për anulimin e urdhrit nr. 219 datë 19.04.2021, të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, "Për karantimin e personave që vijnë në Republikën e Shqipërisë nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia".*
22. *Shkresa nr. 1469/1 prot., datë 23.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4328 prot., datë 23.04.2021, me lëndë "Përcillet letra e Partisë "Bashkimi Popullor i Pensionistëve Shqiptarë", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
23. *Shkresa nr. 1456 prot., datë 22.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4277 prot., datë 22.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit I.L", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
24. *Shkresa nr. 1447/1 prot., datë 23.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4353 prot., datë 24.04.2021, me*

lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.

25. *Shkresa nr. 1477 prot., datë 23.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4352 prot., datë 24.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit E.S", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*
26. *Shkresa nr. 1322 prot., datë 13.04.2021, e I*nstitucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3700 prot., datë 13.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit B.D", denoncim i cili është trajtuar me vendimin nr. 334 datë 04 maj 2021 "Për shqyrtimin administrativ të denoncimit për shkelje të parashikuar në nenin 91, të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, "Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, ndaj zonjës Frida Krifca, Drejtore e Përgjithshme e AZHBR-së".
27. *Shkresa nr. 1323 prot., datë 13.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 3701 prot., datë 13.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit M.E", denoncim i cili është trajtuar me vendimin nr. 360 datë 18 maj 2021 "Për shqyrtimin administrativ të denoncimeve për shkelje të parashikuar në vendimin nr. 9, datë 24.12.2020 të Komisionit Rregullator në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve ndaj Akademisë së Sigurisë".*
28. *Shkresa nr. 1408 prot., datë 19.04.2021, e Institucionit të Presidentit të Republikës, protokolluar nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve me nr. 4018 prot., datë 20.04.2021, me lëndë "Përcillet denoncimi i qytetarit, kërkohet hetimi menjëherë i rastit dhe marrja në mbrojtje e shtetasit Erion Bilbil Mane", denoncim i cili është në proces shqyrtimi administrativ nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.*

XVIII. Shkresa e Shërbimit Legjislativ në Kuvendin e Shqipërisë, nr. 1081/33 prot., datë 20.05.2021 lidhur me dekretet e Presidentit të Republikës për kthim të ligjeve për rishqyrtim.

XIX. Deklarata e gjetjeve dhe përfundimeve paraprake nga Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit të Zgjedhjeve, OSCE/ODIHR[1].

XX. Deklarata e gjetjeve dhe konkluzioneve paraprake nga Koalicioni për Reforma, Integrim, dhe Institucione të Konsoliduara (KRIIK) për zgjedhjet parlamentare të 25 prill 2021[2].

XXI. Qëndrimet e Presidentit të Republikës në rrjetet sociale gjatë fushatës zgjedhore, në ditën e heshtjes zgjedhore dhe pas zgjedhjeve.

XXII. Informacion nga Shërbimi i Kërkimit Parlamentar në Kuvend mbi shkarkimin e Presidentit të Republikës në Lituani.

[1] https://www.osce.org/files/f/documents/0/6/484802.pdf

[2] https://kriik.al/home/wp-content/uploads/2021/04/KRIIK-DeklarataEGjetjeveDheKonkluzioneveParaprake-ZgjedhjetParlamentare2021-210426-1.pdf)

XXIII. Informacion nga Shërbimi i Kërkimit Parlamentar në Kuvend në lidhje me bazën ligjore dhe procedurat e shkarkimit të Kryetarëve të Shteteve në disa vende Evropiane.

XXIV. Shkresa e komisionit hetimor nr. 1081/10, datë 10.05.2021 për njoftimin e Presidentit të Republikës në lidhje me ngritjen e komisionit hetimor, objektin e hetimit si dhe të drejtën për t'u shprehur në komision.

XXV. Shkresa e komisionit hetimor nr. 1081/17 prot., datë 11.05.2021 drejtuar Institucionit të Presidentit të Republikës për të kërkuar informacion lidhur me titujt/dekoratat e akorduara nga Presidenti i Republikës, personat që u janë akorduar si dhe procedurat e akordimit dhe dhënies së tyre, aktivitetet protokollare, vizitat si dhe takimet e organizuara nga Zyra e Presidentit me individë, institucione apo subjekte të ndryshme në të cilat ka qenë pjesëmarrës Presidenti, për periudhën objekt të hetimit.

XXVI. Shkresa e komisionit hetimor nr. 1081/23, datë 14.05.2021 për të thirrur Presidentin e Republikës në seancë dëgjimore.

XXVII. Shkresa e Presidentit të Republikës nr. 155/6 prot, datë 17.05.2021 drejtuar Kryetarit të Kuvendit, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/29, datë 17.05.2021.

XXVIII. Shkresa e komisionit hetimor nr. 1081/30 prot., datë 18.05.2021 drejtuar Institucionit të Presidentit të Republikës për të kërkuar informacion lidhur me dekretet për dhënien e shtetësisë nga Presidenti i Republikës, personat që u janë dhënë shtetësitë si dhe procedura e ndjekur për dhënien e tyre, korrespondenca e Presidentit të Republikës me institucionet ligjzbatuese lidhur me çështje dhe problematika të procesit zgjedhor si dhe me rendin e sigurinë publike për periudhën objekt hetimi.

XXIX. Shkresa e komisionit hetimor nr. 1081/32, datë 18.05.2021 për të rithirur Presidentin e Republikës në seancë dëgjimore.

XXX. Shkresa e komisionit hetimor nr. 1081/36, datë 21.05.2021 për të rithirur Presidentin e Republikës në seancë dëgjimore

XXXI. Shkresa e Kabinetit të Presidentit nr. 1651/3 prot., datë 21.05.2021, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/38, datë 21.05.2021.

XXXII. Shkresa e Kabinetit të Presidentit nr. 1714 prot., datë 24.05.2021, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/39, datë 24.05.2021.

XXXIII. Opinionet e Komisionit të Venecias dhe

XXXIV. Raport i ekspertit ligjor Artan Spahiu protokolluar në Kuvend me nr. 1081/35, datë 21.05.2021.

XXXV. Raport i ekspertit ligjor Erind Mërkuri protokolluar në Kuvend me nr. 1081/37, datë 21.05.2021.

***Shenim**: Komisioni shqyrtoi dy letra të qytetarëve për veprime të kryera nga Presidenti i Republikës në kundërshtim me Kushtetutën. Komisioni, pasi i mori në shqyrtim, vendosi që letrat të mos pranohen si prova, sepse janë jashtë objektit të hetimit të Komisionit Hetimor.*

V. VLERËSIMI I KOMISIONIT

REZULTATET E HETIMIT

1. Mbi objektin e hetimit

a) Hetimi dhe verifikimi nëse aktet kryera dhe deklaratat e dhëna nga Presidenti i Republikës gjatë periudhës përpara dhe gjatë fushatës zgjedhore, si dhe në ditën e heshtjes zgjedhore 2021 përbëjnë shkelje të rëndë të Kushtetutës.

b) Verifikimi i pasojave të këtyre akteve në raport me parimin e unitetit të popullit, prishjen e ekuilibrit politik, të qetësisë publike, nxitjen e urrejtjes dhe dhunës, vënien në rrezik të jetës së njerëzve, ndërhyrjen dhe intimidimin e institucioneve publike, dëmtimin e imazhit dhe reputacionit të vendit, si dhe marrëdhëniet me partnerët strategjikë të Shqipërisë.

69. Aktet të cilat ka hetuar komisioni hetimor lidhen me deklarata dhe qëndrime zyrtare të Presidentit Ilir Meta të shprehura në intervista në media dhe rrjete sociale përpara dhe gjatë procesit zgjedhor në zgjedhjet e përgjithshme të 25 prillit 2021 dhe në ditën e heshtjes zgjedhore si dhe veprime të Presidentit gjatë ushtrimit të detyrës e tij që lidhen me shkresa drejtuar institucioneve shtetërore dhe akte të ndryshme të nxjerra nga Presidenti para dhe gjatë fushatës zgjedhore. Komisioni ka pasur si detyrë të hetojë dhe analizojë nëse këto akte janë shkelje të Kushtetutës dhe nëse vlerësohen si shkelje të rënda të Kushtetutës si dhe verifikimi i pasojave të këtyre akteve në raport me parimin e unitetit të popullit, prishjen e ekuilibrit politik, të qetësisë publike, nxitjen e urrejtjes dhe dhunës, vënien në rrezik të jetës së njerëzve, ndërhyrjen dhe intimidimin e institucioneve publike, dëmtimin e imazhit dhe reputacionit të vendit, si dhe marrëdhëniet me partnerët strategjikë të Shqipërisë. Për të realizuar këtë detyrë, Komisioni fillimisht çmoi se duhet të sqarohet roli, kompetencat dhe detyrat e Presidentit në një republikë parlamentare dhe mënyra e ushtrimit të tyre në përgjithësi dhe për cështjet objekt hetimi në veçanti.

70. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë parashikon qartë rolin, kompetencat dhe detyrat e Presidentit të Republikës, ndalime specifike si dhe mënyrën e ushtrimit të detyrës. Në paragrafin e parë të nenit 86 të Kushtetutës, shprehimisht thuhet se: *“Presidenti i Republikës është Kryetar i*

Shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit". Rezulton se pozicioni kushtetues dhe roli më i lartë që Kushtetuta i jep Presidentit të Republikës, në dispozitën e parë të Pjesës së Katërt (Presidenti i Republikës) është cilësia si kreu i shtetit dhe përfaqësuesi i unitetit ose bashkimit të popullit. Për të kuptuar rolin e "Presidentit si Kreu i Shtetit" dhe rolin e "Presidentit si përfaqësuesi i unitetit të popullit", Komisioni iu referua dispozitave kushtetuese dhe debatit kushtetues në kohën e hartimit të Kushtetutës, jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese, doktrinës kushtetuese shqiptare dhe asaj të huaj për vende që kanë parashikime të ngjashme ligjore me vendin tonë si dhe shtjellimeve që përcaktohen në opinionet e Komisionit të Venecias.

Mbi rolin e Presidentit të Republikës si Kryetar i Shtetit

71. Paragrafi i parë i nenit 86 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë përcakton pozicionin kushtetuese të Presidentit të Republikës në mozaikun e pushteteve, organeve dhe institucioneve kushtetuese të vendit. Ky pozicion kushtetues kondicionin jo vetëm statusin, por gjithë veprimtarinë e Presidentit të Republikës. Shqipëria është republikë parlamentare (paragrafi 1 i nenit 1 të Kushtetutës), që do të thotë se roli i Presidenti i Republikës në Shqipëri kategorizohet si president joekzekutiv, me rol "formal ose protokollar". "Pozicioni që ai mban karshi Qeverisë ose forcave të tjera politike… në çdo rast duhet të jetë asnjanës…"[3] dhe në çdo rast ai nuk duhet t'i referohet "ndonjë orientimi politik të caktuar".

72. Asnjanësia në ushtrimin e funksioneve është kushti dhe karakteristika thelbësore e pozicionit kushtetues të Presidentit. Këtë karakteristikë e ka evidentuar edhe Komisioni i Venecias në analizën që i ka bërë institucionit në një nga opinionet e tij të fundit lidhur me Shqipërinë.[4] Komisioni i Venecias ka qartësuar se funksioni i Presidentit të Republikës si Kryetar i shtetit dhe si përfaqësues i unitetit të popullit kërkon që Presidenti i Republikës të mbajë "pozicion neutral" në veprimtarinë e tij. "Këto cilësime (cilësimi kryetar shteti dhe përfaqësues i unitetit kombëtar) nuk kanë kuptimin se autoriteti i Presidentit i mbivendoset politikës. Ato kanë më tepër kuptimin se Presidenti duhet të qëndrojë jashtë politikës së palëve, me qëllim që të sigurojë, ndër të tjera, konkurrencën e drejtë midis palëve dhe funksionimin e rregullt të formës së qeverisjes dhe veprimtarive të tjera shtetërore" . Kjo do të thotë se nëse Presidenti i shmanget apo shkel asnjanësinë, atëherë pasojat bien mbi funksionimin e rregullt të formës së qeverisjes (e vuan organizimi shtetëror si republikë parlamentare dhe sovraniteti parlamentar), bien mbi balancën ligjore në konkurrimin politik (e vuajnë zgjedhjet e lira), bien mbi ndarjen dhe balancën midis pushteteve (e vuan funksionimi i rregullt i organeve ligjzbatuese, pavarësia e prokurorisë dhe e gjykatave), si dhe mbi ligjshmërinë e veprimtarisë shtetërore (e vuajnë agjencitë dhe institucionet e administratës publike, administrata zgjedhore, qeverisja vendore).

73. Funksioni përfaqësues, formal dhe protokollar i Presidentit të Republikës është tipik për regjimet parlamentare. "Statusi më i lartë midis autoriteteve publike i jepet Presidentit në regjimet parlamentare, jo për shkak se ai është autoriteti më i pushtetshëm, por për shkak se objektivat që i ngarkohen janë konceptuar se qëndrojnë përmbi dhe përtej atyre të politikave partiake. Nga ana tjetër, kushtetutat e pajisin presidentin me tagra të posaçme pushteti, formale, por edhe

[3] Ph.D. Arta VORPSI: "Raporti kushtetues president–parlament" - Botuar ne "E drejta parlamentare dhe politikat ligjore," Nr.XXIX, viti 2006;
[4] Opinioni Nr.959/2019, CDL(2019)027 i Komisionit të Venecias
Opinion Nr.886/2017, CDL-AD (2017)014 i Komisionit të Venecias

substanciale, me qëllim që të ndjekë këto objektiva. Nga kjo rezulton, se në ushtrimin e këtyre tagrave, Presidenti jo vetëm duhet të sillet me asnjanësi, por duhet edhe të perceptohet se sillet me asnjanësi.

74. Në shumicën e vendeve evropiane sot, kryetari i shtetit (Presidenti) konsiderohet si mishërimi i unitetit të popullit, me funksionet e një këshilltari ose arbitri "super partes" (që qëndron mbi palët), pra si përfaqësues i një pushteti asnjanës, i cili, ndër të tjera, përkujdeset edhe për respektimin e normave kushtetuese dhe, në veçanti, të atyre që rregullojnë marrëdhëniet ndërmjet organeve publike. Presidenti i Republikës në një republikë parlamentare nuk bën pjesë në asnjë prej tri pushteteve dhe nga ana tjetër, nuk përbën as pushtet të katërt. Kur flitet, pra, për Presidentin, kuptohet një organ moderues dhe stimulues ndaj pushteteve të tjera, që i shërben funksionimit harmonik të tre pushteteve, me qëllim funksionimin demokratik të shtetit.

75. Presidenti i Republikës së Shqipërisë ka rolin e një kryetari shteti sipas atij që njihet nga regjimet e republikave parlamentare, pra, të një presidenti joqeverisës. Për këtë arsye funksionet e tij duhen parë në drejtim të ruajtjes së sigurisë juridike dhe zbatimit të së drejtës, të kontrollit të rregullshmërisë së akteve të organeve më të larta shtetërore kushtetuese (kupto krahasimin e tij si noter shtetëror), të përfaqësimit të shtetit dhe popullit si i tërë dhe të mishërimit tek ai të unitetit të popullit.

76. Nga konceptimi kushtetues i rolit të Presidentit si një faktor ekuilibri në jetën e vendit, del konkluzioni se Presidenti i Republikës mund të cilësohet si një "moderator institucionesh" (sikurse është deklaruar në raportin për projekt-Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, të paraqitur në Kuvendin Popullor në vitin 1998) dhe si një "pushtet asnjanës", domethënë si një pushtet që nuk përfshihet në lojën politike, por qëndron mbi palët dhe nuk kryen asnjë funksion aktiv në përcaktimin dhe realizimin e drejtimit politik. Pikërisht, në këtë kuptim, Presidenti është përfaqësuesi dhe simboli i unitetit të popullit, por, si rrjedhojë edhe përfaqësues i unitetit të vetë shtetit dhe kryetar i tij. Gjatë ushtrimit të funksioneve të tij, Presidenti i Republikës mbikëqyr funksionimin e mekanizmit kushtetues dhe mund të ndërhyjë, brenda caqeve që ia lejon Kushtetuta, kur konstaton se po cenohen rregullat që e disiplinojnë këtë mekanizëm, për të siguruar respektimin, në formë e në përmbajtje, të Kushtetutës dhe ruajtjen e një ekuilibri të drejtë ndërmjet organeve të ndryshme shtetërore.

77. Në kryerjen e funksionit të kreut të shtetit, president i republikës i duhet përmbajtur këtyre parimeve: *a) shprehjes së neutralitetit:* në kryerjen e detyrës së tij si kreu i shtetit, president i republikës nuk lejohet që të marrë veprime që lejojnë hapësirë për anim partiak, politik apo personal; *b) kredibilitet shtetëror:* në kryerjen e këtij funksioni, presidenti i republikës përfaqëson shtetin dhe jo interesin e tij/saj personal apo partiak, prandaj publiku duhet të jetë i bindur arsyeshëm që veprimet në kuadër të këtij funksioni janë thjeshtë në përputhje me interesat e gjëra shtetërore, si në kuadrin e tij të brendshëm ashtu edhe në atë të jashtëm; *c) objektivitetit:* në kryerjen e këtij funksioni, Presidenti i Republikës duhet të gjykojë objektivisht nga pritjet e publikut të gjerë sa i përket përfaqësimit të interesit shtetëror, dhe të veprojë në mënyrë të tillë që pritjet e publikut për veprimet e kryera në kuadrin e këtij funksioni të mos lënë dyshim për anime personale të Presidentit të Republikës; dhe, *d) kufizimi i këtij funksioni në aspekte formale*[5]. Nisur nga sa sipër, vlerësohet se përcaktimi i vënë në Kushtetutë në nenin 86/1 për Presidentin e

[5]Enver Hasani, Ivan Cukalovic, "Kushtetuta e Republikës së Kosovës – Komentar", Botim I, Prishtinë 2013, fq.388.

Republikës si kreu i shtetit duhet interpretuar në mënyrë të ngushtë, duke përjashtuar çdo hapësirë që kjo të nënkuptojë një autoritet substancial të qeverisjes në dobi të Presidentit të Republikës.

78. Sipas doktrinës shqiptare, në sistemin parlamentar kompetencat e kryetarit të shtetit janë më të kufizuara[6]. Kryetari i shtetit kryen tri funksione kryesore:

1) *Funksioni simbolik, i cili në dukje nuk është i rëndësishëm, por në realitet përbën një nga elementët kryesorë të pushtetit të kryetarit të shtetit, përderisa përligj ndërhyrjen e tij në fushat të cilat, në parim, kompetencat e tij janë formale. Kryetari i shtetit, sikurse përcaktohet edhe ne Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë (neni 86), përfaqëson unitetin e popullit.*
2) *Kryetari i shtetit si garant i institucioneve të vendit, siguron respektimin e kushtetutës, të ligjeve të tjera dhe të të drejtave dhe lirive të shtetasve. Ky rol i tij sigurohet edhe nga fakti se mandati i tij zgjat më shumë se sa ai i institucioneve të tjera përfshirë edhe parlamentin. Në Shqipëri parlamenti zgjidhet për 4 vjet, ndërsa Presidenti për 5 vjet. Duhet bërë një dallim këtu. Roli garant i Kushtetutës, në kuptimin e ngushtë të këtij termi, i takon vetëm Gjykatës Kushtetuese, si i vetmi organ i ngarkuar nga ligji themelor, ndërsa për sa i përket kuptimit të gjerë të termit "garant i Kushtetutës", është çdo organ kushtetues apo i parashikuar prej tij, përderisa ushtron kompetencat e parashikuara nga Kushtetuta dhe kurdoherë brenda kufijve të vendosura nga ligji themelor i vendit.*

3) Kryetari i shtetit ka edhe misionin që të veprojë, në rast nevoje, si arbitër ndërmjet forcave të ndryshme politike.
Pozita e kryetarit të shtetit, në një sistem parlamentar si yni ka edhe një veçori; kryetari i shtetit është i përfshirë në procesin legjislativ, përderisa shpall ligjet dhe mund t'ia kthejë parlamentit një herë përpara se t'i shpallë; bën pjesë në pushtetin ekzekutiv, sepse ushtron disa funksione tipike të këtij pushteti, siç është ndër të tjera, komandimi i forcave të armatosura; ka lidhje me pushtetin gjyqësor (por pa pasur asnjë të drejtë ndërhyrje në proceset hetimore e gjyqësore) dhe ushtron të drejtën e faljes, me anën e së cilës mund praktikisht të ndryshojë një vendim penal që ka marrë formë të prerë. Prandaj kryetari i shtetit është i ndarë nga organet kryesore që i realizojnë këto pushtete: parlament, qeveri, gjykatë, por njëkohësisht ka lidhje me secilin prej tyre.

79. Sipas doktrinës kushtetuese shqiptare,[7] në shtetin shqiptar roli dhe pozita juridike e Presidentit të Republikës janë të lidhur ngushtë me një problem kyç, siç është ai i raportit ndërmjet pushteteve të ndryshme, nga i cili përcaktohet edhe forma e qeverisjes, pra lloji i Republikës. Duke u nisur nga përcaktimi i Kushtetutës në nenin 86 se Presidenti i Republikës është kryetar i Shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit si dhe nga konceptimi i rolit të tij si faktor ekuilibri në jetën e vendit, përligjet plotësisht jo vetëm papajtueshmëria e funksionit të tij me çdo funksion shtetëror

---

[6] Luan Omari "Parime dhe institucione të së drejtës publike" Botim X, botimet "Elena Gjika", Tiranë 2007
[7] Luan Omari dhe Aurela Anastasi, Libri "E drejta kushtetuese", Shtëpia botuese "Dajti 2000", Tiranë 2017

a privat (përveç atyre funksioneve që vetë Kushtetuta i lidh me postin e Presidentit), por edhe ndalimi i pjesëmarrjes së tij në çfarëdo parti politike.

80. Në një republikë parlamentare roli i Presidentit duhet të jetë neutral dhe mbi palët. Kjo i jep atij mundësi të jetë dhe në rolin e një arbitri në rastin e krizave në një vend të caktuar; Kompetencat e Presidentit si rregull janë formale. Përjashtimisht kur Presidenti ka dhe kompetenca substanciale, si rregull, ato nuk janë të pavarura, por janë rezultat i nismave, propozimeve dhe vendimmarrjeve te organeve të tjera. Presidenti i Republikës mishëron autoritetin shtetëror por nuk merr pjesë aktivisht në drejtimin politik të vendit, që si rregull mbetet përgjegjësi e parlamentit dhe qeverisë.

Mbi rolin e Presidentit të Republikës si përfaqësues i unitetit të popullit.

81. Neni 86, paragrafi i parë i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë parashikon se *Presidenti i Republikës ... përfaqëson unitetin e popullit.* Në teorinë e të drejtës kushtetuese, një funksion i tillë, në shumicën e vendeve demokratike i njihet vetëm institucionit të Presidentit. Këtij të fundit, krahas përgjegjësive si i pari (kreu) i shtetit, i atribuohet edhe detyrimi i përfaqësimit të unitetit të popullit. Fjala "unitet" në gjuhën Shqipe do të thotë "bashkim". Pra në kuptimin gjuhësor, atributi kushtetues i presidentit për të përfaqësuar unitetin e popullit, nënkupton detyrimin për të vepruar dhe ushtruar kompetencat e tij në funksion të qëllimit të mbajtjes së bashkuar të popullit (në rastin tonë, popullit Shqiptar). Në këtë kuptim, Kushtetuta e RSH, duke sanksionuar që Presidenti është përfaqësues i unitetit të popullit, "kërkon" që tek figura e presidentit të evidentohen disa cilësi, që janë, ndër të tjera: paanshmëria politike, neutraliteti, reflektimi i interesit të popullit dhe shtetit në vendimet dhe veprimet/sjelljet e tij, kujdesi i vazhdueshëm për ruajtjen e të mirës publike, etj.

82. Analiza mbi rolin e Presidentit si përfaqësues i unitetit të popullit nuk mund të bëhet e veçuar nga analiza së bashku me nenin 89 të Kushtetutës. Neni 89 i Kushtetutës parashikon që Presidenti i Republikës nuk mund të mbajë asnjë detyrë tjetër publike, nuk mund të jetë anëtar partie dhe as të kryejë veprimtari tjetër private. Duhet theksuar, bazuar në doktrinën dhe jurisprudencën kushtetuese se ndalimet që parashikon neni 89 i Kushtetutës, janë në funksion të parashikimit të nenit 86, pika 1 e Kushtetutës sipas së cilit Presidenti i Republikës është kryetar i shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit. Pikërisht duke mos kryer funksionet apo veprimtaritë e cituara në nenin 89 të Kushtetutës, Presidenti i Republikës shfaqet më mirë në pozitën e një arbitri, mbi palët dhe në pozitë neutrale.

83. Ky parashikim që garanton "neutralitetin" e institucionit të Presidentit, nënkupton, ndër të tjera, që presidenti (duke qenë përfaqësues i unitetit të popullit) nuk duhet të bëjë pjesë në ndonjë parti politike, si dhe as të mos mbaj çfarëdo posti që mund t'i paragjykojë anësimin e tij partiak e politik. Presidenti i Republikës, në mënyrë që të ushtrojë detyrën e një përfaqësuesi të unitetit të popullit dhe të garantojë neutralitetin institucional, jo vetëm nuk duhet të jetë anëtar i një partie politike, në kuptimin thjesht teknik, parësor të fjalës, por edhe duhet të shihet apo të perceptohet nga publiku, pra nga i gjithë populli, si i tillë (neutral) edhe në pamjen e jashtme, përmes demonstrimit të veprimeve konkrete të tij.

84. Sa më sipër, bazuar në përcaktimin kushtetues që mishëron neni 86/1 interpretuar së bashku me nenin 89 të Kushtetutës, ushtrimi i detyrave e përgjegjësive, por edhe sjellja e jashtme (e dukshme) e Presidentit të Republikës, duhet të konceptohen si një faktor ekuilibri në jetën politike të vendit. Ky rol ekuilibrues është evidentet në shumicën e vendeve demokratike. Presidenti i Republikës paraqet një faktor neutral që nuk përfshihet në lojën e përditshme politike, por qëndron mbi palët dhe sigurohet për funksionimin demokratik të institucioneve.

85. Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës e ka trajtuar këtë parim, ndonëse në pak çështje, duke evidentuar rëndësinë e përfaqësimit të unitetit të popullit nga presidenti në raport me ushtrimin e kompetencave nga ana e tij. Kështu, Gjykata Kushtetuese e Kosovës është shprehur se:

> "*...Gjykata vëren se neni 83 i Kushtetutës i referohet statusit te Presidentit te Republikës me fjalët ne vijim: "Presidenti është kreu i shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit të Republikës së Kosovës" . Duke pasur parasysh kompetencat e konsiderueshme të dhëna Presidentit të Republikës në bazë të Kushtetutës, Gjykata konsideron se është e arsyeshme që publiku të marrë me mend se Presidenti i tyre, që "përfaqëson unitetin e popullit" dhe jo interesat grupore ose interesat politike partiake, do t'i përfaqësojë të gjithë ata. Çdo qytetar i Republikës ka të drejtë të sigurohet për paanshmërinë, për integritetin dhe për pavarësinë e Presidentit të tyre....*".[8]

86. Nga sa sipër, roli i presidentit si përfaqësues i unitetit të popullit, nënkupton që Presidenti i Republikës të mos jetë pjesë aktive e as pasive e ndonjë partie politike, të mos mbajë çfarëdo posti dhe të mos kryejë veprime që mund t'i paragjykojnë animin e tij partiak e politik. Kjo garanton asnjanësinë e Presidentit e cila jo vetëm duhet të respektohet, por edhe të duket e tillë në sytë e publikut.[9]

87. Gjykata Kushtetuese e Italisë i është referuar dhe ka analizuar një sërë parimesh kushtetuese, nga të cilat del figura dhe roli i Presidentit e Republikës në sistemin kushtetues Italian, të cilat janë shumë të ngjashme me parashikimet e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Gjykata Kushtetuese Italiane, në vendimin e saj nr1/2013 është shprehur se:

> *-".... ai (presidenti) është vendosur nga Kushtetuta jashtë kompetencave tradicionale të Shtetit dhe, natyrisht, mbi të gjitha palët politike. Prandaj, ai (Presidenti) ka fuqi që prekin secilën nga pushtetet (legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor), me qëllim që të ruajë, në të njëjtën kohë, si ndarjen ashtu edhe ekuilibrin e tyre. ....Specifika e pozicionit të Kryetarit të Shtetit bazohet në natyrën e kompetencave të tij, të cilat e dallojnë atë nga organet e tjera kushtetuese, pa ndikuar, sidoqoftë, në parimin e barazisë ndërmjet tyre. Në dritën e sa më sipër, Presidenti i Republikës "përfaqëson unitetin*

[8]Vendimi i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës në çështjen me nr. regj. AGJ 43/10, Aktgjykimin në Lëndën nr.KI 47/10 *"Naim Rrustemi dhe 31 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës Vs. Shkëlqesisë së tij, Fatmir Sejdini, President i Republikës së Kosovës"*.

[9] Opinioni Nr.959/2019, CDL(2019)027 i Komisionit të Venecias

kombëtar ", jo vetëm në kuptimin e unitetit territorial të shtetit, por gjithashtu, dhe mbi të gjitha, në kuptimin të kohezionit dhe funksionimit harmonik të pushteteve, politike dhe të garancisë, që përbëjnë strukturën kushtetuese të Republikës. Bëhet fjalë, pra, për një organ moderues dhe stimulues ndaj pushteteve të tjera, në rastet hipotetike kur këto të fundit tentojnë të prishin balancat. Prandaj, të gjitha kompetencat e Presidentit të Republikës kanë për qëllim ta lejojnë atë të drejtojë impulset e duhura te titullarët e organeve që duhet të marrin vendimet substanciale, pa i zëvendësuar kurrë ato, por duke nxitur dhe mbështetur funksionimin e tyre, ose, në rastin e bllokimit, duke miratuar masa që synojnë rifillimin e ciklit normal të kryerjes së funksioneve kushtetuese.[10]

88. **Sa më sipër, bazuar në përcaktimin kushtetues që mishëron neni 86/1 dhe 89 i Kushtetutës, ushtrimi i detyrave e përgjegjësive, por edhe sjellja e jashtme (e dukshme) e Presidentit të Republikës, duhet të konceptohen si një faktor ekuilibri në jetën politike të vendit. Presidenti i Republikës paraqet një faktor neutral që nuk përfshihet në lojën e përditshme politike, duke qëndruar asnjanës, por qëndron mbi palët dhe sigurohet për funksionimin demokratik të institucioneve.**

89. Për sa i përket funksionit të Presidentit të Republikës si përfaqësues i unitetit të popullit, Komisioni i Venecias në opinionin nr. 959/2019, CDL(2019)027 është shprehur se:

40… Kjo është për shkak të pozicionit neutral që Kushtetuta shqiptare i cakton Presidentit të Republikës si "Kreu i Shtetit" dhe si organi që "përfaqëson unitetin e popullit" (neni 86).
41. Këto përcaktime nuk do të thotë se autoriteti i Presidentit është mbi politikën. Ato më tepër nënkuptojnë që Presidenti duhet të mbetet jashtë politikës partiake, me synimin për të siguruar ndër të tjera një konkurrencë të ndershme midis partive dhe funksionimin e rregullt të formës së qeverisjes dhe të veprimtarive të tjera të Shtetit.
42. Në regjimet parlamentare, statusi më i lartë midis autoriteteve publike i jepet Presidentit, jo sepse ai ose ajo është autoriteti më i fuqishëm, por sepse objektivat që ai/ajo duhet të ndjekë perceptohet se qëndrojnë mbi dhe përtej atyre politike partiake. Nga ana tjetër, është ndjekja e këtyre objektivave që kushtetutat i besojnë Presidentit kompetenca të përcaktuara në mënyrë specifike, thjesht formale ose edhe thelbësore. Nga kjo rrjedh që, gjatë ushtrimit të kompetencave të tilla, Presidenti jo vetëm që duhet të sillet në mënyrë të paanshme, por gjithashtu duhet parë që sillet në këtë mënyrë.

90. Pra, qartazi dhe Komisioni i Venecias, një aspekt të rolit të Presidentit si përfaqësues i unitetit të popullit e lidh me paanshmërinë e tij në raport me forcat politike, ku kryetari i shtetit nuk duhet që të mbështesë forca të caktuara politike apo t'i kundërvihet grupimeve të tjera. Në të gjitha qasjet e mësipërme, si të studimeve të huaja, Komisionit të Venecias, të doktrinës kushtetuese shqiptare dhe të huaj, konkluzioni është që kur Presidenti i Republikës ushtron detyrën e tij në përputhje me rolin e tij si përfaqësues i unitetit të popullit, rëndësi ka sjellja dhe mënyra e

[10]Vendimi nr. 1, i vitit 2013 të Gjykatës Kushtetuese Italiane

ushtrimit të kompetencave në mënyrë të tillë që në dukje krijon imazhin e një Presidenti të paanshëm dhe mbi palët.

*
* *

2. Hetimi i shkeljeve të nenit 86, pika 1 (Presidenti si Kreu i Shtetit dhe përfaqësues i unitetit të popullit) , 88, pika 3 (Betimi) dhe nenit 89 të Kushtetutës (Papajtueshmëria në ushtrimin e funksioneve)

91. **Në dritë të analizës së mësipërme juridike dhe akteve të marra në administrim gjatë procesit hetimor, Komisioni hetoi dhe shqyrtoi nëse jemi përpara shkeljeve të nenit 86, paragrafi i parë dhe nenit 89 të Kushtetutës nga ana e Presidentit të Republikës.**

92. Në zhvillimin e zgjedhjeve parlamentare, sipas analizës së sipërcituar rezulton se Presidenti i Republikës duhet që të ruajë neutralitetin në zgjedhje. Për këtë qasje Gjykata Kushtetuese e Republikës së Koresë, në vendimin e saj për çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004, ndër të tjera mbajti qendrimin se:

> *Prandaj, as fakti që Presidenti është një zyrtar publik i një natyre politike i cili zgjidhet përmes emërimit dhe mbështetjes nga një parti politike dhe as fakti që lejohen aktivitete të caktuara politike dhe partiake të Presidentit nuk mund të shërbejnë si një bazë e vlefshme për mohimin e detyrimin e Presidentit për të ruajtur neutralitetin politik në lidhje me zgjedhjet.*
> ...
> *Për më tepër, meqenëse paraqitja finale e Presidentit errëson "ushtrimin e të drejtave themelore si një qytetar privat" dhe "veprimtarinë e Presidentit brenda kufirit të detyrave presidenciale", Presidenti, edhe në rastin kur po ushtron lirinë e fjalës si një qytetar privat dhe që kryen veprimtari partiake, duhet ta bëjë këtë në një mënyrë të përshtatshme për një zbatim harmonik të funksioneve të presidencës dhe institucionit të saj, domethënë, në përputhje me kërkesën e nenit 7 (1) të Kushtetutës që Presidenti duhet t'i shërbejë gjithë publikut.*
> ...
> *Prandaj, Presidenti duhet, në parim, të përmbahet nga shprehja e mendimeve të tij personale ndaj politikës partiake kur ushtron detyra si kreu i shtetit ose shefi ekzekutiv. Për më tepër, kur Presidenti bën deklarata në lidhje me zgjedhjet si institucion shtetëror i Presidentit dhe jo si anëtar partie ose si një figurë e thjeshtë politike, është i lidhur nga detyrimi për të mbajtur neutralitetin politik në lidhje me zgjedhjet.*

93. Qartazi nga sa më sipër detyrimi i Presidentit për të qëndruar neutral në zgjedhje është një detyrim në nivel kushtetues, cenimi i së cilës nuk justifikohet me prejardhjen politike të tij (pra fakti që mund të vijë nga një forcë e caktuar politike), apo me aktivitete të caktuara politike.

94. Shqipëria zhvilloi zgjedhjet për Kuvendin më datë 25.04.2021. Përtej vlerësimit pozitiv si zgjedhje ku "votuesit mund të zgjidhnin midis kandidatësh, të cilët mund të bënin lirshëm fushatë, me një kuadër ligjor që respekton liritë themelore", këto zgjedhje patën një veçori specifike të pandodhur kurrë më parë. Në këto zgjedhje, "Presidenti i Republikës bëri fushatë kundër partisë në pushtet, në kapacitetin e tij zyrtar". Ky fakt e bëri misionin vëzhgues të OSBE/ODIHR-it që të bënte konstatim të posaçëm në deklaratën e tij për gjetjet dhe përfundimet paraprake.

> "*Presidenti Meta, ish-kryetari i LSI-së, mban një marrëdhënie të tensionuar publike me Kryeministrin Edi Rama në ushtrimin e rolit të tij kushtetueshmërisht jo politik. Ai shpesh ndërmori nisma dhe kritikoi publikisht qeverinë në mënyrën më të ashpër, duke ndikuar drejtpërdrejt mbi zgjedhjet*" ..."*Tonet e gjuhës së përdorur gjatë fushatës nga disa drejtues partish dhe veçanërisht nga Presidenti, ishin konfrontuese dhe në disa raste shumë të nxehta. .....Në kapacitetin e tij zyrtar, Presidenti bëri fushatë kundër partisë qeverisëse....."* (https://www.osce.org/files/f/documents/0/6/484802.pdf).

95. Ndërsa Koalicioni për Reforma, Integrim, dhe Institucione të Konsoliduara (KRIIK) për zgjedhjet parlamentare të 25 prill 2021 në deklaratën e gjetjeve paraprake përshkruan si vijon:

> "*..Me një retorikë të ashpër në fushatën elektorale u përfshi edhe Presidenti i vendit, i cili u angazhua haptas në fushatë kundër maxhorancës aktuale dhe, personalisht, Kryeministrit Rama, duke u pozicionuar si një konkurrent elektoral dhe jo si një figurë mbi palët..."* (https://kriik.al/home/wp-content/uploads/2021/04/KRIIK-DeklarataEGjetjeveDheKonkluzioneveParaprake-ZgjedhjetParlamentare2021-210426-1.pdf)

96. Opinionet e mësipërme në fakt krijohen në bazë të shumë deklaratave të Presidentit[11] gjatë zgjedhjeve ku citojmë:

> *"25 prilli tashmë është një REFERENDUM me dy alternativa: Shqipëria në Europë ose në Gropë. Përgjigjja dihet që nga koha e Skënderbeut: Shqipëria në Europë!" (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3493041547408760)*
> ***Nga zgjedhjet e 25 prillit 2021, Shqipëria pret një PËRMBYSJE të madhe***, jo thjesht një rotacion.

---

[11](https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705;
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3946140555432188)
https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1372892439292301315
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3833726383340273)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3948573761855534
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3953986724647571)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3949338965112347)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3956852777694299)

(**https://www.facebook.com/1477517792294489/posts/3688130771233169/)**

*"Shqipëria nuk futet dot në thes nga një çetë me banditë, oligarkë dhe arrogantë. HARROJENI! Më 25 prill 2021, Shqipëria në dorë të shqiptarëve!"(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3719310811448498?__tn__=%2CO*F)*

"Zgjedhjet duhet të ishin mbajtur me kohë. PËRMBYSJE DEMOKRATIKE më 25 PRILL 2021."(Ilir Meta - Zgjedhjet duhet të ishin mbajtur me kohë.... | Facebook)
"Populli nuk mund të tërhiqet më zvarrë nga një çetë banditësh, oligarkësh dhe policësh të korruptuar!" (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3757200690992843)

"......Koha i thërret shqiptarët për t'u bashkuar në një Besëlidhje të re, për të ndalur shpopullimin, për të shenjtëruar votën dhe Kushtetutën, në referendumin historik të 25 prillit 2021. (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3811356782243900)

".....Do ta çlirojmë Shqipërinë nga thonjtë e oligarkëve, banditëve dhe arrogantëve! Rrugë tjetër nuk kemi! Më 25 prill, o kurrë! (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3833726383340273)

*"Më 25 prill 2021 jam i bindur se të gjithë qytetarët shqiptarë do të marrin pjesë masivisht në referendumin historik për të ndëshkuar njëherë e përgjithmonë degradimin e administratës publike, shpërdorimin e taksave dhe buxhetit, si dhe për të realizuar çkapjen e shtetit." (*https://twitter.com/ilirmetazyrtar/status/1372892439292301315)

"....Asnjë shqetësim për psikopatinë tuaj ZOTI "RILINDAS", por nëse vërtet e besoni, që unë jam në garë për 25 Prillin, mos më detyroni të hyj vërtet pasi do të mbeteni pa grup parlamentar. Pale po mora edhe Doktorin e Madh, nuk ka spital, që ju bën derman! Ndaj respektoni Kodin Zgjedhor dhe boll e tepruat me shkelje se i nxitë faqen Shqipërisë para botës!" (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3943359092377001)

"Të dashur "patronazhistë", Mos e dëgjoni Kryefuksin se regjimi i fuksave ka mbaruar!Kryefuksi e di më mirë se kushdo tjetër. Nga djali i atij, që firmosi varjen e poetit Havzi Nela dhe për të cilin u shpreh krenar, që ishte në anën e duhur të historisë, shqiptarët nuk mund të presin asnjë reflektim dhe garanci për respektimin e shtetit ligjor dhe të drejtave të tyre kushtetuese. Të gjithë me qetësi dhe vendosmëri drejt 25 Prillit!Referendumi për rivendosjen e Demokracisë do triumfojë shumë

bindshëm!"(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3946140555432188)

"Bravo qytetarëve të Beratit! Gjejini! Izolojini! Mos i toleroni! Nuk ka patronazhist, fuks dhe bandit, që mund ta ndalë Ndryshimin e Madh më 25 Prill! 🇦🇱"...Ngrehuni dhe bjeruni, korrini dhe shtypini, katundar e punëtorë, që nga Shkodra gjer në Vlorë!" 🇦🇱Me qetësi dhe vendosmëri drejt 25 Prillit! "(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/photos/a.1479540228758912/3950093175036926/?type=3)

"I ftoj të gjithë sipërmarrësit shqiptarë të më ndjekin, sot në ora 17:15, në një konferencë të jashtëzakonshme për mediat, për të denoncuar fakte konkrete se si patronazhistët e "Rilindjes" survejojnë biznesmenët dhe kur konstatojnë se kanë mendimin e tyre, mbyten me gjoba të paligjshme me qëllim që t'i nënshtrohen Bandës në pushtet….."(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3949338965112347)

"25 PRILLI, REFERENDUM KUNDËR FUKS-SHTETIT! (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3948573761855534)
"Një audio-përgjim tronditës, që provon se për "Rilindjen" shqiptarët janë "mish për top", ndërsa zyrat e shtetit, që paguhen me taksat tona, janë kthyer në strofulla të fuksave, banditëve, të korruptuarve, shkelësve të ligjit dhe "taksidarëve" të biznesit kriminal të votës………….Mos e detyroni popullin të arrestojë të paudhët!"(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3951809351531975)
"Lidheni të Marrin shokë socialistë përpara se të ketë fatin e furgonit në Berat. ...Me Metën apo me Kryebashkiakun e emëruar rilindas të Kavajës dhe shtabin e tij elektoral? Pse Meta e porositi Damjanin publikisht të përsërisë "tërmetin" e Dibrës në Vlorë? …….Bablok, shqiptarët e dine shumë mirë se ku kurdisesh ti për t'i përçarë shqiptarët në Shqipëri dhe rajon. Me qetësi dhe vendosmëri do e marrësh përgjigjen më 25 Prill nga të gjithë shqiptarët patriotë dhe europianë. Dhe në radhë të parë nga socialistët, që u shkatërrove çdo vlerë pozitive dhe njerëzore. Unë do shkoj në shtëpi kur ti të shkosh në psikiatri!.. Pas 25 Prillit kjo rrugë nuk ndalet më asnjë sekondë!(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3951505244895719)

"U bëj thirrje kandidatëve të LSI në Fier të mos bien pre e provokimeve të Policisë Bashkiake për çështjen e banderolave dhe ta tejkalojnë me urtësi këtë moment. Ndërsa po u prek një votë ditën e votimeve t'i mprehin cfurqet, se si gratë trime të Libofshës do t'i ndjekim këmba këmbës horrat, nëse nuk kanë kuptuar gjë

akoma."(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3954232007956376)

"Sapo fola me të plagosurin nga sulmi i pabesë i bandës rilindëse të Bashkisë Poliçan, mikun tim të vjetër Luan Tare.Mësova se ishte sulmuar pabesisht nga banda, që dhunon popullin e Poliçanit, vetëm pse mbante në kokë kapelën me simbolet e partisë së tij......I premtova se regjimit të dhunës edhe tre ditë dhe i vjen fundi përgjithmonë. Shqipëria nuk mposhtet nga dhuna e të pabesëve dhe horrave!"(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3955674234478820)

"....Asgjë nuk e ndal triumfin e vullnetit të Sovranit, që përmes Referendumit të 25 Prillit do ta përmbysë Fuks-Shtetin e "Rilindjes" dhe do të rivendosë shtetin e së drejtës dhe Llogaridhënien. Të gjithë ju zyrtarë, që nuk keni kartelë psikike, mos e rëndoni pozitën tuaj duke shkelur ligjin dhe Kodin në ditët dhe orët, që vijnë. Të gjithë ju "të fortë", që po përdoreni nga pushteti kriminal për presione dhe blerje votash, bëhuni gati se edhe pulat do t'ua sekuestrojmë!..."(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3953986724647571)

"...Bëj edhe një herë thirrje për veprimin me urgjencë, në kushtet kur Shqipëria po bëhet turpi i botës për krimet skandaloze zgjedhore në shërbim të Kryeministrit ende në detyrë."(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3957468690966041)

"E ftoj edhe Kryeministrin ende në detyrë të më ndjekë live, nëse nuk ka takime me bandat ose oligarkët në këtë kohë."(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3956852777694299)

"Kërcënimi i fundit, që vjen përmes Tao Taos, nga bandat e Elbasanit dhe të gjithë Shqipërisë ka vetëm një përgjigje: Presidenti, gati për të firmosur Dekretin për mbrojtjen e Republikës! Shqipëria e Shqiptarëve! Vdekje tradhëtarëve!"
(https://twitter.com/ilirmetazyrtar/status/1387394724923944964;https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3974660129246897)

"Të dashur Prokurorë dhe Gjyqtarë! Dëgjojeni mirë Presidentin e Republikës! Boll dëgjuat përfaqësuesin e Ndrangheta-s, Don Agaçion. Nëse jo, një pikë gjaku të derdhet nesër, por edhe një pikë loti, mjerë ju! Nesër duhet të jetë Festa e Demokracisë! (https://twitter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705; https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)

Në emisionin "Frontline"/ News 24, datë 01.03.2021: *Në rast se do t'i thërrisja edhe njëherë shqiptarët, si me 2 mars, kam qenë i bindur, se nuk do t'i përmbaja dot. Vetëm referendumi i 25 prillit hap negociatat e anëtarësimit me Bashkimin Europian.* ***Ndëshkoni pa mëshirë me 25 prill këdo që ju bën presion me votën, këto që tenton t'ju blejë votën, këdo që ju ka mashtruar. Një votë po u prek, do pritet një dorë. Nëse Rama fiton 71 mandate me votë të lirë, unë do jap dorëheqjen nga posti i Presidentit. Nëse ai merr 71 mandate pa prekur votën e popullit unë kaloj në opozitë dhe marr drejtimin e opozitës.*** *Cilido që do guxojë në emër të popullit shqiptar të prekë votën, do u pres dorën në emër të sovranit. Vetëm populli shqiptar me votën e tij, do të mbrojë demokracinë. Padisë për Teatrin Kombëtar do t'i shkoj deri në fund, aferës së inceneratorëve do t'i shkoj deri në fund.* (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/495242224798156/)

Në emisionin Të paekspozuarit" datë 11.03.2021: "*Ka ardhur koha të rikthejmë një sistem demokratik e institucional në vend të populizmit. Ky është një regjim autokratik por jo serioz,* *se ka edhe regjime serioze. Të gjitha pushtetet i ka futur ai në xhep. Popullin nuk e fut dot në xhep. Kemi edhe rastin e Kirgistanit.* ***Unë nuk besoj se zoti Rama mund të bëjë zgjedhje të ndershme.*** *S'ka bërë zgjedhje në parti. Shembuj të tjerë nuk kemi ç'të japim më. Rama është pjesë e këtij komploti ndërkombëtar 20 vjeçar kundër Shqipërisë. Unë e kam bërë të qartë që jemi në një betejë me një mafie ndërkombëtare që do të zhbëjë Shqipërinë. Askush në botë nuk del dot KUNDËR NJË POPULLI! Unë kam kohë që luftoj kundër një mafie ndërkombëtare. As nuk më kërcet fare. Unë për sa kam dalë këtu jo vetëm që i dal zot vetes time, por edhe qytetarëve. Unë jam presidenti i botës për atë që kam të drejtë*" (https://www.youtube.com/ëatch?v=KbH2XUEZLs8)

12.03.2021 Meta live në zyrat e FRD: "*I bëj thirrje gjithë opozitës që të zgjohet dhe të mos lejojë më asnjë prekje të rregullave të garës sepse do jetë vonë për të në rast se toleron sjelljet e partisë bandë. Po e paralajmëroj policinë, zbatoni ligjet!* ***Po i them kryepalaços së bashkisë bandë e di se çfarë ke bërë me firma. Mos ju bind urdhrave të të çmendurit sepse ai do nxjerrë kartelën e të sëmurit psikik. E konsideroj si një përpjekje për grusht shteti.*** *T'i sjellësh një partie zyrtare, opozitare menjëherë pasi nënshkruan një marrëveshje me PD dhe partitë e Opozitës, për të marrë pjesë në zgjedhje, t'i sjellësh një shkresë të tillë që nuk ka as vulë, as emër titullari për të mbajtur përgjegjësi nesër, të bërë me vrap e nxitim vetëm për të dhunuar fizikisht, por edhe psikologjikisht çdo forcë opozitare duke keqpërdorur bashkinë-bandë, padyshim që është tepër irrituese. (https://dosja.al/lajm-i-fundit-i-them-kryepalacos-se-bashkise-bande-meta-paralajmeron-veliajn-mos-iu-bind-me-te-cmendurit/)*

15.03.2021 Syri TV: Çim Peka Live

Ky është një ballafaqim midis instalimit të autokracisë dhe kleptomanisë në këtë vend në shërbim të interesave të të tjerëve, Rama është thjesht një peng i tyre. *Ministrja e Drejtësisë sot duhet të ishte në burg. Përgjigjen që ende nuk e ka marrë nga drejtësia do ta marrë me 25 prill nga qytetarët e Tiranës.* *(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/vb.1477517792294489/275519287311801/?type=2&theater)*

20.04.2021 Intervistë TV1 Channel

Të gjithë ne e dimë që kryeministri është me probleme të mëdha mendore dhe psikike, i evidenton edhe më shumë tani nga tmerri i afrimit të ditës së të vërtetës. *Ky karagjoz nuk ka se çfarë të dijë për mua se nëse do dinte diçka do kishte dalë në një debat, se e kam ftuar vazhdimisht. Ai do të frikësojë qytetarët shqiptarë. Patronazhistët janë duke u fshehur se kanë frikë se i kapin qytetarët dhe i thonë se përse m'i keni marrë të dhënat. Ata që kritikojnë janë servilë dhe qenë qe dërgon neper televizione. Ata që i mban me lekët e inceneratorëve.* ***Në rast se Rama fiton 71 mandate pa prekur votën, Rames do i jap dhe mandatin tim si president. T'i marrë të gjitha, ta marrë dhe Presidencën, të vërë atje një kukull. Nëse populli do votojë Ramën unë skam pse rri dhe një vit kot.****(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/1132009913879730/)*

22.04.2021 Konferencë për mediet

Kjo është reforma në drejtësi e Edi Ramës që thotë Ilir Meta do ta ndryshonte reformën në drejtësi. *O karagjoz i di bota lojërat që i bëjë ti me ca vagabondë. Ne kemi ligjet e tua për Ministrinë e Brendshme për OFL e asgjë s'do preket. Ti që thua di çdo gjë për Ilir Metën. Ça di ti o rrugaç? O rrugaç, ti sillesh si lepur para Ilir Metës edhe para kriminelëve dhe horrave. S'të njeh Ilir Meta ty? Ti s'di asgjë për Ilir Metën o vagabond. Boll mashtrove socialistët.* ***Nuk e ndryshon dot rezultatin e zgjedhjeve.*** *Marrin lekë nga inceneratorët. A e keni parë raportin e medieve? Kush është partia më e diskriminuar?* ***Burimi i tensionit në Shqipëri është Edi Rama i cili ka kapur drejtësinë, do të blejë votat dhe ta bëjë gjithë Shqipërinë Shijak dhe Dibër. U bëj thirrje ndërkombëtarëve të jenë më parimor dhe të reagojnë në kohë. Nëse s'do kishin pranuar shkeljen e marrëveshjes së 5 qershorit situata do kishte qenë më e mirë prej kohësh.*** *(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/187611373206806/)*

15.03.2021 Syri TV: Çim Peka Live

Ky është një ballafaqim midis instalimit të autokracisë dhe kleptomanisë në këtë vend në shërbim të interesave të të tjerëve, Rama është thjesht një peng i tyre. *Ministrja e Drejtësisë sot duhet të ishte në burg. Përgjigjen që ende nuk e ka marrë nga drejtësia do ta marrë me 25 prill nga qytetarët e Tiranës.*

(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/vb.1477517792294489/275519287311801/?type=2&theater)

01.04.2021 Abc News

Ilir Meta nuk pyet për horrat dhe gangsterët, nuk pyet për mafien ndërkombëtare dhe as për diplomatë të korruptuar.*...Kandidati me numrin 17-të në listën e PS-së për Tiranën duhej të ishte në burg e jo si kandidat për deputet, por është aty për të blerë vota.*
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/923298731754050/)

12.04.2021 Post

Droga dhe trafiqet po ja nxijnë faqen Shqipërisë dhe po e rrënojnë. Këtë e thekson qartë drejtuesja e Europolit, e cila bën përgjegjëse "Rilindjen". *Prandaj 25 Prilli është referendum popullor, që droga dhe trafiqet t'i përkasin të shkuarës.*
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3929525127093731/

16.04.2021 Intervistë për Tv "6+1 Vlora"

"Qeveria po bën çdo gjë në këto zgjedhje për të prishur standardet e tyre, pasi po bën edhe palën edhe arbitrin në fushë. *Por jam me besim se populli do marrë në dorë fatet e tij. Ka një tension artificial që vjen nga maxhoranca dhe kjo ndodh për shkak se ndihen pakicë.* **Ajo kërkon të imponohet përmes marifeteve, por do ta ketë të pamundur.** *Fushata zgjedhore që po zhvillohet nuk është e qetë.*
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/202151881432958/)

21.04.2021 Post

E përgëzoj kandidatin Belind Këlliçi për kapjen në flagrancë të "rilindasve" të Vaqarit, me ushqime dhe zarfe elektorale. ***Opozita duhet të organizohet në mënyrën më të mirë për të parandaluar këto fenomene kriminale elektorale nga të cilat Kryerilindasi nuk shkëputet dot.*** *As frikësimi dhe as blerja me zarfe dhe ushqime nuk e ndal Triumfin e Demokracisë dhe Sovranit më 25 Prill! Tolerancë zero për krimet zgjedhore! Ligj special për të përjashtuar përgjithmonë nga administrata vendore dhe qendrore zyrtarët, që konsumojnë krimet zgjedhore.*
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3955206821192228/

30.11.2020 në "Çim Peka Live"

Meta: ***Problemi sot i Shqipërisë është 25 prilli dhe presidenti këtë e ka sot detyrën kryesore. 25 prilli vendos nëse Shqipëria do ecë drejt Europës apo do të bjerë në një greminë pa fund.*** Pa zgjedhje të lira dhe të ndershme nuk ka asnjë shans apo mundësi për negociata. Të tjera janë muhabete kot. Kjo qeveri ka bërë çdo gjë për të bllokuar të ardhmen evropiane të Shqipërisë. ***Të gjithë të shkojnë të votojnë. Kjo është një gjë që nuk mund të pranohet për popullin tonë. Të shkojnë të votojnë për Shqipërinë në Europë. Unë favorizoj rrëzimin e çdo tiranie.***

(https://www.syri.net/syri_kosova/lajme/192289/meta-detyra-ime-eshte-25-prilli-favorizoj-rrezimin-e-cdo-tiranie/)

13.11.2020 Post
Ilir Meta Facebook: Më ***25 prill 2021 do të ketë një referendum mbarëkombëtar për të rrëzuar këtë sistem oligarkik, që kërkon t'i kthejë qytetarët shqiptarë në qenie pa vlerë, të pafuqishëm dhe të pambrojtur.***
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3523241714388743/)

18.02.2020 Intervistë me gazetaren Beti Njuma
Meta: Ajo që ka ndodhur në Shqipëri është kapja e shtetit, që ka ndodhur përmes ligjeve antikushtetuese të cilat kanë dalë mbi kushtetutën. ***Premtimi im si president edhe si një politikan është që Shqipëria me referendumin e 25 prillit të hyjë në epokën e referendumeve.*** *Nuk duhet të besojmë tek këto institucione as të zgjedhjeve, as drejtësisë askujt, institucionet që e garantojnë këtë është institucioni i popullit, referendumi.*
(https://www.facebook.com/ëatch/live/?v=469116430498326&ref=ëatch_permalink)

24.12.2020 Intervistë në ABC News
Meta: 2 marsi absolutisht nuk është një betejë e lënë në mes. 2 marsi nuk është betejë e Metës. I ftoj shqiptarët që të kuptojnë greminën ku ka rënë shteti, ku janë rrëzuar edhe të drejtat e tyre. ***Vendi është në krizë legjitimiteti, që zgjidhjen finale do e marrë nga sovrani më 25 prill. Vëmendja duhet ndalur te 25 prilli, sigurisht përveç pandemisë që është imediate. Pas 25 prillit do të garantohet legjitimiteti i plotë i institucioneve.***
(https://abcNews.al/paralajmerimi-i-metes-beteja-e-2-marsit-nuk-ka-perfunduar/)

97. Nga këto deklarata del i qartë pozicionimi i Presidentit të Republikës dhe pjesëmarrja aktive në fushatë kundër qeverisë, maxhorancës që përfaqësohet nga Partia Socialiste, subjekt zgjedhor në zgjedhjet e 25 Prillit, përfaqësuesve të saj por edhe forcave të tjera politike. Për këtë arsye Komisioni vlerëson që t'i referohet dhe praktikës kushtetuese të krahasuar për të konkluduar nëse kjo qasje konsiderohet apo jo shkelje e Kushtetutës. Gjykata Kushtetuese e Republikës së Koresë, në vendimin e saj për çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004, në lidhje me deklarimet e Presidentit në këto situata, u shpreh se:

> *Kështu, nëse Presidenti bën një deklaratë në mënyrë të njëanshme duke mbështetur një parti të caktuar politike dhe ndikon në procesin me të cilin publiku formon mendimet e tij, Presidenti* ***ndërhyn dhe shtrembëron procesin e formimit të pavarur të opinioneve të publikut*** *bazuar në një vlerësim të drejtë të politikës së partisë dhe kandidatëve. Kjo, në të njëjtën kohë, zvogëlon për gjysmë kuptimin e aktiviteteve politike të bëra vazhdimisht nga partitë politike dhe kandidatët në vitet e fundit për të marrë*

besimin e publikut, dhe në këtë mënyrë ***zhvlerëson rëndë parimin e demokracisë parlamentare.*** *Një fushatë elektorale në një vend demokratik është një garë e lirë dhe e hapur për partitë e shumta dhe kandidatët, me qëllim për të marrë pushtet politik, për të kërkuar një votë, duke theksuar aktivitetet e tyre politike dhe arritjet gjatë së kaluarës dhe duke bindur votuesit për legjitimitetin të politikës që ata ndjekin. Një marrëdhënie e tillë e konkurrencës së lirë midis partive politike për të marrë votat përmes gjykimit të votuesve mbi politikat dhe aktivitetet politike* ***është shtrembëruar në mënyrë të konsiderueshme nga ndërhyrja e njëanshme e Presidentit*** *që mbështet një parti të caktuar.*

Pjesa përkatëse e deklaratave të Presidentit në fjalë në mënyrë të përsëritur dhe aktive shpreh mbështetjen e tij për një parti të caktuar politike gjatë kryerjes së detyrave të tij zyrtare dhe më tej i bëri thirrje drejtpërdrejt publikut për mbështetjen e asaj partie të veçantë politike. Prandaj, përfitimi i Presidentit nga pesha dhe ndikimi i tij politik i dhënë në zyrën e tij publike përmes deklaratave të mësipërme që favorizojnë një parti të caktuar politike, përmes identifikimit të tij me një parti të tillë politike, ishte një ushtrim i ndikimit të padrejtë në një mënyrë jo të përshtatshme për të si dhe për të gjithë publikun, duke përdorur statusin e tij si institucion shtetëror. ***Presidenti shkeli detyrimin e tij për të mbajtur neutralitetin në lidhje me zgjedhjet.***

98. Qasja e mësipërme e së drejtës kushtetuese të krahasuar orienton qartë për rolin strikt dhe neutral që duhet të mbajë Presidenti i Republikës. Në këtë kundërt cenimi i këtij roli rezulton qartë se "shtrembërohet pozicioni i pavarur i opinioneve të publikut", "konkurrenca e lirë midis partive parlamentare", si edhe në thelb cenohet "demokracia parlamentare".

99. Qëndrimet e ashpra, që vihen re në deklaratat më sipër, i kundërvihen dhe dëmtojnë pozicionin dhe autoritetin kushtetues të Kryetarit të Shtetit, sikurse shkel simbolikën e përfaqësimit të unitetit kombëtar që mban funksioni i tij. Me këto deklarata dhe qëndrime, Presidenti i Republikës ka dhunuar parimin e asnjanësisë në ushtrimin e funksioneve, për pasojë ka shkelur paragrafin 1 të nenit 86 të Kushtetutës, në mënyrë të përsëritur përgjatë gjithë fushatës zgjedhore. Nga pozicioni i tij institucional, ai u ka bërë thirrje publike shqiptarëve që të votonin ndryshimin, ka përhapur insinuata dhe ka lëshuar akuza kundër shumicës, qeverisë dhe eksponentëve të saj. Ai ka asociuar qëllimshëm këto të fundit me terma si "qeveria e 1 prillit", "banda rilindëse", "partia bandë", "përfaqësues të Ndrangehtës", "qeveri oligarkësh"etj., ndërkohë që zgjedhjet i ka cilësuar si "referendum popullor" kundër tyre, si akt i "ndryshimit të madh", si mundësi që populli "të rimarrë në duart e tij sovranitetin e grabitur".

100. Faktet publike tregojnë gjithashtu se thirrjet nga ana e Presidentit të Republikës lidheshin vetëm me rezultatin e zgjedhjeve të datës 25 prill. Presidenti Meta ishte pozicionuar dukshëm kundër maxhorancës. Qasja e Presidentit të Republikës ishte në dy drejtime. Kështu në një pjesë të sjelljes, deklaratave dhe veprimeve të tij. Presidenti ishte në favor të dy partive dhe konkretisht Partisë Demokratike dhe Partisë Lëvizja Socialiste për Integrim. Ndërkohë që pjesa tjetër e deklaratave të tij ishin kundër Partisë Socialiste. Të dyja veprimet, referuar dhe jurisprudencës

kushtetuese së huaj, përbëjnë shkelje të neutralitetit në zgjedhje, pasi në të dyja rastet synohet goditja e një force politike në favor të forcave të tjera, duke u treguar qartazi anshmëri politike në zgjedhjet parlamentare. Presidenti kishte kërkuar publikisht "ndryshimin e qeverisjes" me "referendumin e tij popullor". Ky ishte rezultati i vetëm i pranueshëm për të. Çdo rezultat tjetër nënkuptonte se votat ishin vjedhur, prandaj PS dhe qeveria e saj duhet të përballeshin me "sfurqet, kosoret, lopatat, sëpatat". Fakti që Presidenti Meta nuk kishte asnjë interes tek mbrojtja e votës evidentohet qartë nga mungesa totale e reagimit të tij ndaj rasteve të kapjes në flagrancë të eksponentëve të LSI-së në Dibër, Pukë dhe Tiranë.

101. Për Presidentin fakti që institucionet e shtetit po vepronin në lidhje me faktet që ishin kallëzuar si krime zgjedhore nuk kishte rëndësi. Presidenti shfaqte një mungesë totale vullnetit për ftuar palët të ndiqnin me vendosmëri rrugën ligjore për ngritjen e pretendimeve të tyre. Presidenti injoronte mekanizmat ligjorë që ishin vënë me sukses në zbatim në këto zgjedhje si pasojë e miratimit të ndryshimeve në Kodin Penal, Kodin Zgjedhore disa ligje të tjera në kuadër të reformës zgjedhore (disa çështje penale të hapura[12]).

102. Rezulton në fakt se bazuar në shkresën nr. 770/1, datë 11.05.2021 të Prokurorisë së Përgjithshme, prokuroritë e juridiksionit të përgjithshëm kanë marrë 125 njoftime për vepra penale në fushën e zgjedhjeve. Nga këto, janë regjistruar 38 procedime penale, dhe janë në fazën e verifikimit paraprak njoftime të tjera, ndërsa bazuar në shkresën nr. 3851/1, datë 12.05.2021 të Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, rezulton se janë regjistruar pranë kësaj prokurorie 54 procedime penale dhe aktualisht janë në hetim 37 procedime penale. Institucioni i Presidentit të Republikës ka përcjellë 20 informacione pranë kësaj prokurorie. Me gjithë këtë veprimtari proaktive të organeve të prokurorisë, Presidenti, zgjodhi të ishte protagonisti më kryesor për të ndaluar rastet që për të përbënin krime zgjedhore dhe për të kryer këtë mision rruga e gjetur ishte qëndrimi i ashpër publik kundër maxhorancës, veprimtarisë së saj.

103. Rezulton se Presidenti në të gjitha daljet e tij publike[13], media apo rrjete sociale që u morën në shqyrtim nga Komisioni Hetimor, ka kryer aktivitet politik duke ftuar popullin për të treguar "maturi" dhe "rrëzuar regjimin në fuqi". Përdorimi i termave si "banda në pushtet", "banda e rilindjes", etiketimi i përfaqësuesve të Këshillit të Ministrave si "përfaqësuesi i Ndrangehta", cilësimi i nevojës për përdorim të votimit në datë 25 Prill si ditë referendumi që "përfundon bandën në pushtet" janë thirrje të hapura kundër maxhorancës qeverisëse, të ngjashme me ato të përdorura nga liderët e partive opozitare, apo etiketimet ndaj figurave të larta shtetërore si Kryeministri,

[12] Shkresa SPAK nr. 3851/1, datë 12.05.2021; Shkresa e Prokurorisë së Përgjithshme nr. 770/1, datë 11.05.2021

[13] (https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705;
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3946140555432188)
https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1372892439292301315
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3833726383340273)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3948573761855534
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3953986724647571)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3949338965112347)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3956852777694299)

deputetë apo drejtues politikë të maxhorancës në qarqe të caktuara me mesazhe denigruese, intimiduese tregojnë anësi të qartë politike[14].

104. Sa sipër, qartësisht rezulton se Presidenti ka kryer veprimtari të njëanshme partiake, anti-maxhorancë, e cila bie ndesh me nenin 89 të Kushtetutës ku parashikohet se "Presidenti i Republikës nuk mund të mbajë asnjë detyrë tjetër publike, nuk mund të jetë anëtar partie dhe as të kryejë veprimtari tjetër private", dispozitë e cila siç është analizuar më sipër është në funksion të parashikimit të nenit 86, pika 1 e Kushtetutës sipas së cilit Presidenti i Republikës është kryetar i shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit.

105. Presidenti sa kohë është i detyruar të përfaqësojë unitetin e popullit, kur bën deklarata në mënyrë të njëanshme në favor apo kundër një partie të caktuar politike, e humb këtë rol sipas atributeve që i jep Kushtetuta.[15]

106. Presidenti i Republikës nuk duhet që të përfshihet në fushatë zgjedhore kundër një apo disa forcave politike me qëllim që ato të humbin ose të mbështesë grupe të tjera me qëllim që ato të fitojnë. Në këtë rast Presidenti i Republikës del jashtë funksionit të tij kushtetues[16].

107. Në rastin në hetim, Presidenti i Republikës së Shqipërisë qëndrimet e veta publike, të ashpra kundër maxhorancës i ka mbajtur në mënyrë konsistente dhe të vazhdueshme gjatë gjithë fushatës zgjedhore.

108. Komisioni në këtë rast çmon t'i referohet edhe praktikës së Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, e cila në çështjen me nr. regj. AGJ 43/10, Aktgjykimin në lëndën nr. KI 47/10, datë 28.9.2010, *"Naim Rrustemi dhe 31 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës Vs. Shkëlqesisë së tij, Fatmir Sejdini, President i Republikës së Kosovës"*, u shpreh se:

> *69. ... Duke pasur parasysh kompetencat e konsiderueshme të dhëna në bazë të Kushtetutës, është e arsyeshme që publiku të presupozojë se Presidenti i tyre, që "përfaqëson unitetin e popullit" dhe* ***jo një fragment ose interes politik partiak****, do të përfaqësojë të gjithë ata.* ***Çdo qytetar i Republikës gëzon të drejtën që të sigurohet nga paanshmëria, integriteti dhe pavarësia e Presidentit.***

[14](https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705;
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3946140555432188)
https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1372892439292301315
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3833726383340273)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3948573761855534
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3953986724647571)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3949338965112347)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3956852777694299)

[15]Vendimi i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Koresë, në çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004.

[16] Vendimi i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës Kushtetuese e Kosovës në çështjen me nr. regj. AGJ 43/10, Aktgjykimin në Lëndën nr.KI 47/10 *"Naim Rrustemi dhe 31 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës Vs. Shkëlqesisë së tij, Fatmir Sejdini, President i Republikës së Kosovës"*, si edhe Vendimi nr.1, i vitit 2013 i Gjykatës Kushtetuese të Italisë.

109. Bazuar në standardet kushtetuese dhe duke e ballafaquar atë me sjelljen e Presidentit të Republikës, rezulton se me këto deklarata dhe qëndrimet e tij, në çmim të Komisionit Hetimor Presidenti, dështoi të jetë kreu i shtetit që "përfaqëson unitetin e popullit" pasi ai dukshëm shkeli asnjanësisë si Kreu i Shtetit duke u përfshirë në fushatë zgjedhore me rol aktiv kundër maxhorancës që përfaqësohej prej forcës politike Partia Socialiste, garuese në zgjedhjet e 25 prillit 2021 dhe kreu kështu një shkelje të detyrimit të tij kushtetues për rolin e Presidentit si faktor neutral **që nuk përfshihet në lojën e përditshme politike, por qëndron mbi palët dhe sigurohet për funksionimin demokratik të institucioneve**. Me këto qëndrime, Presidenti humbi dhe funksionin e të qenit **një faktor ekuilibri në jetën politike të vendit. Këto qëndrime jo asnjanëse dhe paekuilibruara të Presidentit, u vunë re dhe u referuan edhe në raportet përkatëse të OSBE/ODHIR dhe Koalicionit të Vëzhguesve Vendore[17].**

110. Duke shkelur detyrimet kushtetuese që përcaktohen në nenin 86, paragrafi i parë, nenin 89 dhe nenin 94 të Kushtetutës, Presidenti ka shkelur njëkohësisht dhe nenin 88, paragrafi 3 i Kushtetutës që parashikon detyrimet kushtetuese të Presidentit në formulën e betimit, ku shprehimisht thuhet se: "Presidenti fillon në detyrë pasi bën betimin para Kuvendit, (…):

> *"Betohem se do t'i bindem Kushtetutës dhe ligjeve të vendit, do të respektoj të drejtat dhe liritë e shtetasve, do të mbroj pavarësinë e Republikës së Shqipërisë dhe do t'i shërbej interesit të përgjithshëm dhe përparimit të popullit shqiptar". Presidenti mund të shtojë edhe "Zoti më ndihmoftë!".*

111. Për sa kohë në formulën e betimit, Presidenti merr përsipër detyrimin për të respektuar Kushtetutën, që në nenin 86, paragrafi i parë përcakton rolin e Presidentit si përfaqësues i unitetit të popullit dhe nenin 89 të Kushtetutës, dispozitë ndaluese kushtetuese, për të cilat Komisioni Hetimor konstatoi shkelje nga ana e Presidentit, rrjedhimisht dhe neni 88, paragrafi 3 i Kushtetutës (betimi) rezulton të jetë shkelur nga ana e Presidentit.

112. Shkelja e betimit është në fakt një shkelje kushtetuese. Jurisprudenca kushtetuese ka njohur këto raste si shkelje të rënda të Kushtetutës. Kështu Gjykata Kushtetuese e Lituanisë në vendimin e saj nr. 14/04, datë 31 mars 2004, ndër të tjera është shprehur se:

> *6. ... Betimi i Presidentit të zgjedhur të Republikës pasqyron vlerat kryesore të ngulitura në Kushtetutë, të cilat janë të lidhura nga Kombi me zyrën e Presidentit të Republikës; këto vlera janë të pandara nga njëra-tjetra, Presidenti i Republikës, ndërsa është në detyrë, nuk mund të devijojë nga vlerat universale kushtetuese të ngulitura në betimin e Presidentit të Republikës, të cilat janë më të rëndësishmet për Kombin. Në vendimin e saj të datës 30 dhjetor 2003, Gjykata Kushtetuese vendosi që nga momenti i dhënies së betimit i lind një detyrë Presidentit të Republikës të veprojë vetëm ashtu siç e detyron betimin e bërë Kombit, **dhe se një shkelje e betimit***

[17](https://www.osce.org/files/f/documents/0/6/484802.pdf). (https://kriik.al/home/wp-content/uploads/2021/04/KRIIK-DeklarataEGjetjeveDheKonkluzioneveParaprake-ZgjedhjetParlamentare2021-210426-1.pdf

> ***është një nga arsyet sipas të cilave Presidenti i Republikës mund të hiqet nga detyra në përputhje me procedurën e shkarkimit.***

Në këtë vendim, Gjykata Kushtetuese gjithashtu deklaroi se një shkelje e betimit është, së bashku, me një shkelje të rëndë të Kushtetutës, ndërsa një shkelje e rëndë e Kushtetutës është, së bashku, me një shkelje të betimit.[18]

113. **Detyrimet Kushtetuese të Presidentit të Republikës në formulën e betimit.**Detyrimi i Presidentit në formulën e betimit (neni 88, paragrafi i tretë i Kushtetutës) për t'iu bindur – për të vepruar vetëm në përputhje me Kushtetutën dhe ligjet e vendit; lidhet me parimin e shtetit të së drejtës i sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës dhe që kupton veprimin e të gjithë institucioneve shtetërore sipas së drejtës në fuqi si dhe supremacinë e Kushtetutës ndaj akteve të tjera normative. Çdo organ në një shtet të së drejtës duhet të veprojë për aq sa i lejon Kushtetuta dhe ligji duke mos i tejkaluar kufijtë e përcaktuar prej tyre".[19] Ky parim ka dy aspekte thelbësore. Së pari, asnjë organ apo institucion nuk mund të veprojë jashtë kompetencave që ligji i ka ngarkuar. Së dyti, këtij parimi nuk i nënshtrohen vetëm aktet e nxjerra përgjatë ushtrimit të detyrës, por i nënshtrohet gjithë veprimtaria e organit apo institucionit.

114. Presidenti ushtron disa kompetenca referuar Kushtetutës. Kompetencat e Presidentit të Republikës janë shpërndarë në disa krerë të Kushtetutës. Në mënyrë të përmbledhur këto kompetenca parashikohen nga neni 67 (thirrja e Kuvendit në mbledhjen e parë), neni 74, pika 2 (thirrja e Kuvendit në mbledhje të jashtëzakonshme), neni 79, pika 2 (kërkesa për zhvillimin e mbledhjeve të Kuvendit me dyer të mbyllura), neni 84 (shpallja e ligjit), neni 85 (kthimi i ligjit), neni 92 (kompetencat e Presidentit), neni 93 (nxjerrja e dekreteve), neni 94 (mënyra e ushtrimit të kompetencave), neni 96 (emërimi i Kryeministrit), neni 98 (emërimi dhe shkarkimi i ministrave), neni 99 (administrimi i betimit për anëtarët e Këshillit të Ministrave), neni 104 (shpërndarja e Kuvendit në rast rrëzimi të mocionit të besimit), neni 105 (shkarkimi i kryeministrit dhe emërimi i Kryeministrit të ri në rast pranimi të mocionit të mosbesimit), neni 115, pika 3 (shpallja e zgjedhjeve të parakohshme në njësitë vendore), neni 125, pika 1 (emërimi i tre anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese), neni 129 (administrimi i betimit të anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese), neni 134, pika 1, germa "a" (vënia në lëvizje e Gjykatës Kushtetuese), neni 136 (emërimi i anëtarëve të Gjykatës së Lartë), neni 149/d, pika 3 (përzgjedhja me short e anëtarëve të Këshillit të Emërimeve në Drejtësi), neni 150, pika 1 (shpallja e referendumit për një çështje të veçantë), neni 151, pika 1 (shpallja e ligjit të miratuar me referendum), neni 152, pika 3 (caktimi i datës së referendumit), neni 161, pika 2 (propozimi për emërimin e Guvernatorit të Bankës së Shqipërisë), neni 162, pika 2 (propozimi për emërimin e Kryetarit të Kontrollit të Lartë të Shtetit), neni 168 pika 2 (cilësia si Komandant i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura), neni 169 (drejtimi i Forcave të Armatosura, emërimi dhe shkarkimi i Komandantit të Forcave të Armatosura, Shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, Komandantëve të Forcave Tokësore, Detare dhe Ajrore), neni 171 (shpallja e gjendjes së luftës), neni 172 (propozimi për shpalljen e gjendjes së luftës në bazë të detyrimeve ndërkombëtare), neni 176 (nxjerrja e dekreteve me fuqinë e ligjit në kohë lufte), neni 177, pika 7, (shpallja e amendamenteve kushtetuese të miratuara me referendum).

---

[18] Vendim i Gjykatës Kushtetuese të Lituanisë nr.14/04, datë 31 mars 2004

[19] Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.15, datë 15.04.2010, pika 34;

115. Referuar doktrinës shqiptare dhe asaj të huaj, rezulton se Presidenti i Republikës kompetencat dhe detyrimet e tij i ushtron në disa forma dhe me konkretisht: a) nëpërmjet dekreteve; b) nëpërmjet kërkesave; c) nëpërmjet zhvillimit të ceremonialit; ç) nëpërmjet paraqitjes së akteve procedurale gjyqësore; d) nëpërmjet veprimeve konkrete si organizimit të shortit për anëtarët e Këshillit të Emërimeve në Drejtësi, dërgimit të mesazheve Kuvendit, nënshkrimit të marrëveshjeve ndërkombëtare; dh) nëpërmjet ushtrimit të autoritetit në Forcat e Armatosura; e) nëpërmjet lirisë së shprehjes dhe kritikës, por duke ruajtur korrektësinë ndaj zyrtarëve dhe institucioneve kushtetuese dhe ligjore, respektimin e ligjeve në fuqi dhe ruajtjen e neutralitetit në fushata zgjedhore.[20] Neutraliteti në fushata zgjedhore do trajtohet më gjerë nëvijim në këtë raport.

116. **Presidenti i Republikës është në ushtrim të veprimtarisë së tij jo vetëm kur nxjerr dekrete apo jep dekorata, por edhe kur bën deklarime, kryen veprimtari protokollare, bën vizita zyrtare apo institucionale, pret vizitorë, jep intervista apo mban konferenca shtypi. E gjithë kjo veprimtari i nënshtrohet dhe matet nga parimi i sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës.**

117. Të njëjtin detyrim, për të respektuar nenin 4 të Kushtetutës ka Presidenti edhe kur në ai mban qëndrime publike si kreu i shtetit në intervista, konferenca shtypi, publikime në media apo rrjete sociale të mesazheve të tij etj. Edhe pse nuk parashikohet shprehimisht në Kushtetutë, Presidenti si çdo funksionar i lartë shtetëror ka të drejtën e lirisë së shprehjes dhe të kritikës, ashtu siç dhe ka edhe disa përgjegjësi dhe kufizime në ushtrimin e saj. Kur ushtron të drejtën e tij të shprehjes dhe kritikës, Presidenti i Republikës duhet të jetë i vetëpërmbajtur si edhe të mos jetë konfliktual më institucionet e tjera kushtetuese dhe ligjore. Për më tepër gjuha e Presidentit si një faktor ekuilibri në jetën politike të vendit dhe përfaqësues i unitetit kombëtar duhet të jetë korrekte, jodiskriminuese, të mos nxisë urrejtje, jo përçarje dhe aq më tepër të mos nxisë dhunë. **Çdo sjellje e kundërt do të rezultonte në shkelje të rolit si përfaqësues i unitetit të kombit, në shkelje të nenit 86, paragrafi 1 dhe nenit 88, paragrafi 3 i Kushtetutës, por edhe të dispozitave të tjera kushtetuese siç do t'i analizohen më poshtë në këtë raport.** Statusi kushtetues i Presidentit të Republikës dhe roli i tij në shtet e detyron atë të zgjedhë forma të duhura, korrekte të shprehjes së mesazheve, por edhe të kritikës. Kjo edhe për arsye se në rast se kritikat nuk do merreshin parasysh, besimi i popullit në vetë institucionin e Presidentit të Republikës do të degradohej dhe autoriteti i këtij institucioni do të zvogëlohej.[21]

118. Referuar doktrinës kushtetuese italiane,[22] Presidenti mund të japë apo të shprehë mesazhe edhe në raste që nuk përfshihen në kompetencën e presidentit për të dërguar mesazhe, por në të ashtuquajturën "kompetencë të shprehjes", që mund të shfaqet në forma të ndryshme. Premisë e saj është që presidenti nuk mund të kufizohet me shprehjen zyrtare të mendimit të tij vetëm nëpërmjet mesazheve, megjithëse liria e tij e shprehjes së mendimit, për shkak të detyrës që mbulon, ka kufizime. Para së gjithash, Presidenti duhet të shmangë përdorimin e formave të shprehjes të ndryshme nga mesazhi, ndërkohë që mund të përdorë pikërisht këtë mjet. Në radhë të dytë, kompetenca e shprehjes së Presidentit, lidhet ngushtë me ushtrimin e funksioneve të tij dhe

---

[20] Gjykata Kushtetuese Republikës së Koresë në vendimin e saj për çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004.
[21]Gjykata Kushtetuese Republikës së Koresë në vendimin e saj për çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004.
[22]Vendimi i Gjykatës Kushtetuese të Italisë nr.1, i vitit 2013.

me pozicionin e tij si përfaqësues i unitetit të popullit. Duke qenë se Presidenti i Republikës nuk është organ i drejtimit politik, shkresat e tij drejtuar Kuvendit dhe institucioneve të tjera, fjalimet e mbajtura në atdhe apo jashtë shtetit në rastin e një udhëtimi zyrtar, fjalët përshëndetëse drejtuar forcave të armatosura apo organeve të qeverisjes së sistemit të drejtësisë, ligjërimet, intervistat apo deklaratat për shtyp, ndërhyrjet në televizion (përveçse kur janë thjesht rastësore, si një mesazh urimi) dhe çdo formë tjetër atipike e shprehjes së mendimit që ka ose mund të ketë reflektime politike, duhet të gjejë një përdorim të kufizuar, sidomos kur kryetari i shtetit mund të arrijë të njëjtin rezultat duke përdorur format tipike (mesazhet). Edhe si përfaqësues i unitetit kombëtar presidenti gjen kufizime në shprehjen e mendimit të tij. Në fakt, duket qartë se pikërisht në këtë rol, presidenti nuk mund të ndërhyjë në një nga format atipike që u thanë, në mos vetëm kur e bën me kujdes të jashtëzakonshëm, për të shmangur mundësinë që shprehjet e tij dhe gjykimet e tij t'i tingëllojnë me nënkuptime opinionit publik si dënim për organet e drejtimit politik ose të mund të interpretohen si mosmiratim i sjelljes së tyre.

119. Këtu nuk është në diskutim kompetenca e ndërhyrjes së Presidentit të Republikës , por problemi i formave dhe i kufizimeve të kësaj kompetence. Presidenti mund dhe duhet të shprehë mendimin e tij në format dhe kufizimet e kërkuara nga kushtetuta, rrugë kjo që sigurisht nuk është e thjeshtë, por që është e vetmja kushtetutshmërisht e sigurt që duhet ndjekur nëse duam të shmangim mundësinë e lindjes së një "partie të presidentit" ose që kryetari i shtetit të marrë një rol që nuk i takon si "zëvendës" i organeve të drejtimit politik

120. Në çdo rast, veprimtaria e Presidentit kur mban qëndrime publike si kreu i shtetit në intervista, konferenca shtypi, publikime në media apo rrjete sociale të mesazheve të tij etj në ushtrim të lirisë së shprehjes apo dhe të kritikës me gjithë kufizimet e saj, i nënshtrohet dhe matet nga parimi i sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës. Gjithashtu, Presidenti i Republikës në ushtrimin e kësaj veprimtarie duhet të jetë i vetëpërmbajtur, të mos jetë konfliktual më institucionet e tjera kushtetuese dhe ligjore; gjuha e Presidentit si një faktor ekuilibri në jetën politike të vendit dhe përfaqësues i unitetit kombëtar duhet të jetë korrekte, jodiskriminuese, të mos nxisë urrejtje, të mos krijojë përçarje dhe aq më tepër të mos nxisë dhunë. Të gjitha këto burojnë nga detyrimet kushtetuese që parashikohen në nenin 86 dhe 88, paragrafi 3 i Kushtetutës (betimi) për të gjithë veprimtarinë e Presidentit.

3. Hetimi i shkeljeve të nenit 88, pika 3 të Kushtetutës (Betimi i Presidentit)

121. **Në përputhje me objektin e hetimit, Komisioni hetoi dhe shqyrtoi nëse jemi përpara shkeljeve të tjera të nenit 88, paragrafi i tretë i Kushtetutës nga ana e Presidentit të Republikës, përveç atyre që janë konstatuar më sipër në këtë raport.**

122. Detyrimi i Presidentit në formulën e betimit (neni 88, paragrafi i tretë i Kushtetutës) siç është parashtruar më sipër është respektimi i Kushtetutës dhe ligjeve të vendit, respektimi i të drejtave dhe lirive të njeriut, mbrojtja e pavarësisë së Republikës së Shqipërisë, dhe shërbimi në favor të interesit të përgjithshëm dhe përparimit të popullit shqiptar.

123. Sipas kërkesës së 49 deputetëve për shkarkimin e Presidentit, përveç shkeljeve që lidhen me rolin e Presidentit si përfaqësues i unitetit të popullit (neni 86 i Kushtetutës) dhe me nenin 89 të Kushtetutës, por edhe në objektin e hetimit, kërkohet dhe hetimi i shkeljeve të Presidentit që

lidhen me të drejta në procesin zgjedhor, marrëdhëniet me partnerët strategjikë dhe marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë në rajon, pavarësinë e organeve të shtetit, rendin dhe sigurinë në vend si dhe hetimi i shkeljes së nenit 94 të Kushtetutës që ndalon Presidentin të ushtrojë kompetenca që nuk janë parashikuar për të në Kushtetutë dhe në ligj. Këto pretendime Komisioni po i analizon në vijim.

4. Hetimi i shkeljeve që lidhen me të drejta në procesin zgjedhor

124. **Shkeljet që lidhen me të drejta në procesin zgjedhor.** Procesi zgjedhor është mjeti për realizimin e të drejtës së shtetasve për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur, të drejta themelore të njeriut që mbrohen nga Kushtetuta jonë. Neni 15, paragrafi i dytë i Kushtetutës parashikon se:

> *"Organet e pushtetit publik, në përmbushje të detyrave të tyre, duhet të respektojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të kontribuojnë në realizimin e tyre.*"

Në nenin 18 të Kushtetutës thuhet shprehimisht se:

> *1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit.*
> *2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore.*
> *3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligjje e arsyeshme dhe objektive".*

Ndërsa në nenin 45 të Kushtetutës parashikohet se:

> *"1. Çdo shtetas që ka mbushur tetëmbëdhjetë vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, ka të drejtën të zgjedhë dhe të zgjidhet.*
> *...*
> *4. Vota është vetjake, e barabartë, e lirë dhe e fshehtë".*

125. Neni 45 i Kushtetutës parashikon se çdo qytetar që ka mbushur moshën 18 vjeç ka të drejtë të zgjedhë dhe të zgjidhet. Kjo e drejtë bën pjesë në kapitullin e të drejtave dhe lirive politike dhe është pikërisht materializimi i parimit se sovraniteti i përket popullit dhe ushtrimi i tij bëhet në mënyrë të drejtpërdrejtë ose nëpërmjet përfaqësuesve të tij. E drejta për të zgjedhur lirshëm është një e drejtë bazë e funksionimit të një shoqërie të lirë. Privimi nga kjo e drejtë është një cenim i parimeve të shtetit të së drejtës dhe demokracisë. Nuk mund të kuptohet një shtet demokratik nëse nuk zhvillohen zgjedhje e nuk i jepet e drejta shtetasve për të ushtruar lirshëm të drejtën për të zgjedhur. E drejta për të zgjedhur është pika e parë e nisjes së ndërtimit të një pushteti të dalë nga vota e drejtpërdrejtë e popullit dhe baza për ndërtimin e shoqërisë së lirë. Zgjedhjet janë e drejta e qytetarëve për të zgjedhur në mënyrë periodike përfaqësuesit e tyre dhe mundësia e partive/subjekteve politike për të garuar e për të fituar cilësinë e përfaqësuesit të popullit nëpërmjet votës së lirë. Qëndrime të Presidentit gjatë fushatave zgjedhore pro apo kundër subjekteve politike garuese janë ndërhyrje në të drejtën për t'u zgjedhur të subjekteve politike, pasi cenojnë barazinë e konkurrimit politik.

126. Çdo shtetas duhet të zgjedhë lirshëm se për cilin subjekt do të votojë dhe askush nuk mund të ndërhyjë në këtë vullnet apo të ndikojë në formësimin e këtij vullneti me asnjë veprim që vjen në kundërshtim me rendin juridik.

127. Rezulton nga aktet e marra në shqyrtim nga Komisioni Hetimor, se me thirrjet drejtuar zgjedhësve në mesazhet e tij gjatë fushatës zgjedhore 2021 dhe në ditën e heshtjes zgjedhore Presidenti ka ndërhyrë në procesin zgjedhor. Deklarimet dhe qëndrimet e Presidentit të Republikës drejtuar popullit në media apo rrjete sociale në shkelje të detyrimeve të tij si përfaqësues i unitetit të kombit, siç analizuam më sipër, kundër maxhorancës, subjekte garuese në zgjedhjet e muajit prill 2021 konsiderohen ndërhyrje në të drejtën e shtetasve për të zgjedhur pasi cenojnë të drejtën e votës së lirë dhe pa ndikime. Mesazhet dhe qëndrimet e Presidentit nuk mund të mos ndikojnë votuesit në formimin e vullnetit për kë subjekt do të votojnë, kur dëgjojnë kreun e shtetit dhe përfaqësuesin e unitetit kombëtar që jep në mënyrë konsekuente qëndrime pro apo kundër subjekteve të caktuara politike. Ky konkluzion i Komisionit bazohet edhe në praktikën kushtetuese të krahasuar, ku Gjykata Kushtetuese e Republikës së Koresë, në vendimin e datës 14 maj 2004, ndër të tjera mbajti qëndrimin se:

> *...nëse Presidenti bën një deklaratë në mënyrë të njëanshme duke mbështetur një parti të caktuar politike dhe* ***ndikon në procesin me të cilin publiku formon mendimet e tij,*** *Presidenti ndërhyn dhe shtrembëron* ***procesin e formimit të pavarur të opinioneve të publikut*** *bazuar në një vlerësim të drejtë të politikës së partisë dhe kandidatëve. ... Një fushatë elektorale në një vend demokratik është një garë e lirë dhe e hapur për partitë e shumta dhe kandidatët, me qëllim për të marrë pushtet politik, për të kërkuar një votë, duke theksuar aktivitetet e tyre politike dhe arritjet gjatë së kaluarës dhe* ***duke bindur votuesit*** *për legjitimitetin të politikës që ata ndjekin.*

128. Gjithashtu thirrjet e Presidentit kundër maxhorancës janë ndërhyrje në të drejtën për t'u zgjedhur të subjektit politik Partia Socialiste dhe kandidatëve të saj, pasi krijojnë pabarazi politike. Komisioni në këtë rast merr në konsideratë praktikën e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës e cila në çështjen me nr. regj. AGJ 43/10, Aktgjykimin në Lëndën nr. KI 47/10, datë 28.9.2010, është shprehur se:

> *63. ... Në një demokraci, si kjo në Kosovë, ligji u jep partive politike njohje dhe vlerësim të veçantë. Ata kanë të drejtë të apelojnë tek qytetarët që të marrin votat e tyre dhe kandidatët e zgjedhur prej tyre gjatë kohës së zgjedhjeve.*
> *...*
> *66. Partitë politike kanë si funksion dhe dëshirë themelore të fitojnë mbështetjen e qytetarëve dhe të influencojnë njerëzit në lidhje me çështjet politike dhe të fitojnë zgjedhjet. Një nga mënyrat themelore për të fituar zemrat dhe mendjet e njerëzve, që do të votojnë në kohën e zgjedhjes, është aftësia e një partie politike që të nxisë ata.*

129. Artikulimi i Presidentit në mesazhet dhe deklaratat e tij përngjan me thirrjet që subjektet garuese, veçanërisht Partia Demokratike (PD) dhe Lëvizja Socialiste për Integrim (LSI), në zgjedhjet e prillit 2021 kanë bërë gjatë fushatës zgjedhore kundër Partisë Socialiste dhe maxhorancës në pushtet. Natyrisht që PD dhe LSI garonin për të fituar, por roli kushtetues i Presidentit dhe pozicioni i tij neutral e ndalonte atë të ishte pjesë e kësaj gare politike. Megjithatë, edhe në kushtet e këtij ndalimi kushtetues, nga pozicioni i tij institucional, Presidenti u ka bërë thirrje publike shqiptarëve që të votonin ndryshimin, ka lëshuar akuza kundër shumicës, qeverisë dhe eksponentëve të saj dhe në fakt është sjellë si opozita e maxhorancës.[23] Këto qëndrime padiskutim që prishin balancat në fushatat elektorale pasi krijojnë pabarazi politike dhe nxisin konfliktin politik, ndërkohë që Presidenti ka si detyrë të jetë asnjanës, jopolitik, të moderojë konfliktin politik dhe të ketë rol ekuilibrues.

130. Nuk do përbënte shkelje të të drejtës për të zgjedhur asnjë deklarim apo qëndrim i një kundërshtari politik, subjekt politik garues në fushatë elektorale (sigurisht nëse nuk vjen në kundërshtim me ligjin si shpifje, nxitja e urrejtës etj), por qëndrime të tilla të Presidentit të Republikës të cilit Kushtetuta i ka veshur rolin e përfaqësuesit të unitetit te popullit dhe asnjanësisë politike janë të papranueshme për kreun e shtetit. Është detyrë e Presidentit të mos marrë pjesë në garën elektorale dhe të mos mbajë anën e asnjë subjekti politik si dhe të bëjë kujdes në ushtrimin e lirisë së shprehjes dhe kritikës, duke ruajtur korrektësinë ndaj zyrtarëve dhe institucioneve kushtetuese dhe ligjore, respektimin e ligjeve në fuqi dhe ruajtjen e neutralitetit në fushata zgjedhore. Neutraliteti i Presidentit në fushata zgjedhore ka rëndësi të madhe pasi ndërhyrja në procesin zgjedhor është cenim i të drejtës për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur dhe si e tillë konsiderohet një ndërhyrje e pajustifikuar dhe joproporcional në të drejtat themelore të njeriut.

131. Sjellja e Presidentit në mënyrë aktive në fushatë, duke dhënë intervista me nismën e tij apo duke publikuar mesazhe në rrjete sociale dhe në këto intervista dhe mesazhe publike duke mbajtur qëndrime kundër një force politike si dhe duke i kërkuar zgjedhësve që të mos votojnë maxhorancën, qëndrime këto që janë konsekuente dhe jo si raste të izoluara, konsiderohen ndërhyrje në procesin zgjedhor, dhe përbëjnë shkelje të Kushtetutës.

132. Në analizë të sa më sipër, Komisioni vlerëson se Presidenti ka ndërhyrë në procesin zgjedhor duke cenuar të drejtën për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur dhe konstaton shkelje të nenit neni 15, paragrafi i dytë i Kushtetutës, pasi Presidenti nuk ka respektuar të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, dhe konkretisht të drejtën për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur dhe rrjedhimisht dhe nenin 45 të Kushtetutës si dhe nenin 18, paragrafi i dytë i Kushtetutës pasi ka shfaqur sjellje diskriminuese që lidhen me bindjet politike, duke denigruar subjektin garues Partia Socialiste dhe kandidatët e saj për deputetë në garë.

[23](https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705;
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3946140555432188)
https://Twietter.com/ilirmetazyrtar/status/1372892439292301315
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3833726383340273)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3948573761855534
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3953986724647571)
(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3949338965112347)
https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3956852777694299)

133. Shkelja e neneve 15/2, 18/2 dhe 45 të Kushtetutës përbëjnë dhe shkelje të nenit 88, paragrafi 3 i Kushtetutës, nga ana e Presidentit, pasi rezulton se ai ka vepruar në kundërshtim me detyrimet kushtetuese në betim për të respektuar të drejtat dhe liritë e njeriut, një prej të cilave është dhe e drejta për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur.

5. Hetimi i shkeljeve që lidhen me marrëdhëniet me jashtë

134. **Shkelje që lidhen me marrëdhëniet me jashtë.** Presidenti i Republikës, në cilësinë e tij si Kryetar i Shtetit, ka kompetencë të përfaqësojë shtetin në marrëdhëniet me jashtë. Por Presidenti këtë tagër përfaqësimi nuk ka të drejtë t'ia nënshtrojë vullnetit të tij të pavarur. Në nenin 92 të Kushtetutës ku parashikohen qartësisht kompetencat e Presidentit, nuk rezulton që Presidenti të ketë detyrë përcaktimin e drejtimeve kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore, ku përfshihen dhe marrëdhëniet e politikës së jashtme.

135. Politika e jashtme dhe marrëdhëniet me shtetet dhe përfaqësuesit zyrtarë të shteteve të tjera drejtohen nga Kuvendi si organ sovran dhe nga qeveria si organ i ngarkuar me përcaktimin e drejtimeve kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore.

136. Sa më sipër Komisioni Hetimor merr në konsideratë parashikimet e mëposhtme kushtetuese:

> Neni 2: *1. Sovraniteti në Republikën e Shqipërisë i përket popullit. 2. Populli e ushtron sovranitetin nëpërmjet përfaqësuesve të tij ose drejtpërsëdrejti.*
>
> Neni 100: *1. Këshilli i Ministrave përcakton drejtimet kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore. 2. Këshilli i Ministrave merr vendime me propozim të Kryeministrit ose të ministrit përkatës...*
>
> Neni 102: *1. Kryeministri: a) përfaqëson Këshillin e Ministrave dhe kryeson mbledhjet e tij; b) koncepton dhe paraqet drejtimet kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore dhe përgjigjet për to; c) siguron zbatimin e legjislacionit dhe të politikave të miratuara nga Këshilli i Ministrave;...."*

137. Pavarësisht se Presidenti i Republikës sipas nenit 92 të Kushtetutës pret ambasadorët ose të ngarkuarit me punë të shteteve të tjera dhe letrat kredenciale të tyre, atij i mungon kompetenca materiale në fushën e marrëdhënieve me jashtë. Kompetenca e Presidentit për të përfaqësuar vendin nga jashtë është e kufizuar vetëm në drejtim të bërjes së njohur të vullnetit shtetëror, të formuar nga organet kompetente".[24]

138. Sipas Gjykatës Kushtetuese[25] "kryetari i shtetit ka kompetencë që të ushtrojë *ius repraesentationis omnimodae*, pra të bëjë të njohur ndërkombëtarisht vullnetin e brendshëm shtetëror dhe të përfaqësojë unitetin e shtetit në skenën ndërkombëtare". Presidentit i mungon

---

[24]Ph.D. Arta VORPSI: "Raporti kushtetues president–parlament" - Botuar ne "E drejta parlamentare dhe politikat ligjore," Nr.XXIX, viti 2006;

[25] Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.15, datë 15.04.2010, pika 35

tërësisht kompetenca për të formuar apo modifikuar këtë vullnet. Ai nuk mund të caktojë aleancat apo partneritetin strategjik ndërkombëtar të Republikës së Shqipërisë, nuk mund të kërkojë, negociojë apo shpallë aleanca të ndryshme nga ato të përcaktuara nga Kuvendi i Shqipërisë, sikurse nuk mund t'i kontestojë apo denoncojë këto të fundit. Presidenti nuk mund të krijojë marrëdhënie të privilegjuara me shtete apo përfaqësues shtetesh të caktuara, sikurse nuk mund të distancojë shtetin shqiptar apo të krijojë incidente apo konflikte me shtete apo përfaqësues shtetesh, jashtë përcaktimeve të politikës së jashtme të Qeverisë së Republikës së Shqipërisë.

139. Konkluzionin e mësipërm, Komisioni Hetimor e mbështet në Vendimin nr.15, datë 15.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese, e cila përcaktoi se:

> *30. Përgjithësisht pranohet se kryetari i shtetit përfaqëson shtetin si të tërë, pra unitetin e tij, duke përçuar këtë ide edhe jashtë vendit. Ky qëndrim mbahet edhe nga Kushtetuta, e cila në nenin 92/ë parashikon kompetencën e Presidentit të Republikës për lidhjen e marrëveshjeve ndërkombëtare, sipas ligjit. Duke iu referuar kësaj dispozite dhe kuptimit të nenit 86/1 të Kushtetutës, rezulton se Presidenti i Republikës ka kompetencë të përfaqësojë shtetin në marrëdhëniet me jashtë.*
> *31. Nga ana tjetër, neni 100/1 i Kushtetutës parashikon se Këshilli i Ministrave përcakton drejtimet kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore. Pra,* ***përcaktimi i thelbit të marrëdhënieve me jashtë bëhet nga ekzekutivi,*** *i cili, në kuadër të realizimit të programit qeveritar,* ***përcakton drejtimet kryesore të politikës së jashtme,*** *përfshi edhe anëtarësimet në organizatat ndërkombëtare apo lidhjen e traktateve dy ose shumëpalëshe. Ndërsa shfaqja e këtij vullneti jashtë vendit, në emër të Republikës, bëhet nga Presidenti, duke iu* ***përmbajtur politikës së përcaktuar më parë nga qeveria dhe/ose parlamenti,*** *sipas rastit.*

140. Sipas qasjes doktrinore dhe jurisprudencës së sipërcituar, si edhe bazuar në parashikimet e neneve 100 dhe 102 të Kushtetutës rezulton se konceptimi i politikës së përgjithshme shtetërore, ku përfshihet dhe politika e jashtme, është kompetencë e Kryeministrit, i cili ia paraqet për miratim Këshillit të Ministrave. Është ky i fundit i cili përcakton dhe çështjet e politikës së jashtme, në kuadër të politikës së përgjithshme shtetërore. Kjo mënyrë interpretimi përputhet edhe me logjikën e sistemit të republikës parlamentare, përderisa Këshilli i Ministrave ka marrë votëbesimin nga Kuvendi, si edhe kontrollohet prej tij nëpërmjet interpelancave, pyetjeve, mocioneve të besimit dhe të mosbesimit etj.

141. Nga ana tjetër Presidenti i Republikës, megjithëse ka të drejtën e përfaqësimit të shtetit në marrëdhëniet me jashtë nuk mundet që ta kryejë atë lirisht përderisa ai nuk mban përgjegjësi politike përpara Kuvendit dhe nuk kontrollohet politikisht prej tij. Kështu Presidenti mund të ushtrojë kompetencat e tij gjithmonë në bashkëpunim më Këshillin e Ministrave që përcakton drejtimet kryesore të politikës së përgjithshme shtetërore. Për më tepër edhe kompetencat që citohen në germat "dh", "e" dhe "ë" të nenit 92 të Kushtetutës, nuk mund të ushtrohen në mënyrë krejtësisht ta pavarur nga Presidenti. Kështu nëse Kryetarit të Shtetit, nuk i vijnë, sipas

kompetencës, nga Këshilli i Ministrave, kryeministri apo ministri përgjegjës për politikën e jashtme propozime sipas legjislacionit në fuqi, Presidenti nuk mund t'i ushtrojë ato kompetenca[26].

142. Në intervistën e dhënë në emisionin e shfaqur në Syri TV (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/vb.1477517792294489/885560245340387/), Presidenti ka mbajtur qëndrimet si vijon që kanë lidhje me marrëdhëniet me Shtetet e Bashkuara të Amerikës transkriptuar nga shërbimet e Kuvendit:

23.4. 2021 Syri Tv Çim Peka
Ilir Meta: ..*Se më tha se duhet të ndaloni për çështjen e sfurqeve dhe unë i thashë: duhet të ndalosh duke mbështetur Ramën për të dhunuar zgjedhjet. Kaq. Po, e thashë edhe këtë gjë dhe do të them edhe gjëra të tjera….E përshëndes ambasadoren dhe po i them se Shtetet e Bashkuara të Amerikës duan zgjedhje të lira dhe demokratike. Nuk duan një gangster në Shqipëri, as një milion shqiptaro-amerikanë atje. Po i them ambasadores atë që i kam thënë ditën e parë që më ka ardhur në zyrë: ajo është përgjegjëse për marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Amerikës. Nuk është për marrëdhëniet midis Serbisë dhe Amerikës. Për marrëdhëniet midis Serbisë dhe Amerikës është ambasadori apo ambasadorja amerikane në Serbi. Kaq. Pikë. Mbaroi historia...Ambasadorja e Amerikës nuk më tregon dot mua se çfarë duhet të bëj unë për llogari të Edi Ramës.*
..Ambasadorja e Amerikës nuk më merr mua dot në telefon (po ia them këtu asaj, meqë ia thashë edhe dje) për llogari të Edi Ramës dhe të më thotë një ditë para mbledhjes së një institucioni shumë të rëndësishëm, të KED-së, që të pranoj unë të kthehet përsëri Dvorani në KED, pasi Venecia e tregoi shumë qartë se çfarë është Dvorani. Kaq. ….Po, ma ka kërkuar këtë gjë. Po e them sot këtu. Ka bërë shumë gabim, sepse e ka bërë për llogari të Edi Ramës jo të Amerikës, se Amerika kërkoi Venecien dhe Venecia e tregoi qartë që Dvorani dhunoi Gjykatën Kushtetuese. Pikë!
,,,,Se më tha që kam bërë një deklaratë për punën e sfurqeve. Ça kishte ajo?! Unë i thashë: ndalo për të mbështetur Edi Ramëm! I thashë: nëse do të kishe reaguar ti dhe të tjerët për çështjen e Kavajës në kohë, nuk do të kishte ndodhur vrasja në Elbasan. I kam thënë: ke bërë shumë gabim që ke mbështetur Edi Ramën. Ia kam thënë për të prishur marrëveshjen e 5 qershorit. U bë marrëveshja e 5 qershorit? Ky parlamenti, e ke parasysh me 120 e ca deputetë kukulla, ajo mund të bëjë këtë gjë. Kaq.
E duan amerikanët Edi Ramën? Ta marrin në Amerikë, ta bëjnë çfarë të duan, ama këtu në Shqipëri, këtu do të vendosë populli i Shqipërisë. Pikë! Mbaroi historia. Se ne për këtë gjë e duam Amerikën, për zgjedhjet e lira dhe të ndershme, për asgjë tjetër nuk e duam. Po të jetë se kemi frikë nga Amerika se ka aeroplanmbajtëse dhe raketa, duhet të kemi frikë edhe nga Rusia, se ka edhe Rusia. Ka dhe koreano-jugori, por ne nuk e kemi frikë. Ne e duam për demokracinë, për zgjedhje të lira dhe të ndershme. Në Shqipëri është vetëm një kërcënim për zgjedhje të lira dhe të ndershme, është Edi Rama. Nuk është askush tjetër, nuk është as zoti Basha, nuk është as asnjeri

[26] Raporti i ekspertit ligjor pranë Komisionit Hetimor, Doc. Dr. Erind Merkuri, faqe 72-76.

tjetër. Mbaroi historia. Pikë......o, nuk e duan amerikanët Edi Ramën. Edi Rama është në një korrupsion, një lobim ndërkombëtar, siç rregulloi dhe mori fotografinë me Presidentin Obama si gruaja e Bilalit, bën këto lojëra, këto filmat. Kaq. Amerika nuk i do gangsterët.

...”Kam Shqipërinë të parën, kam ca vende bosh, pastaj kam Amerikën. Dhe Amerikën e dua, për aq kohë sa nuk dëmton Shqipërinë”. Pikë!

Tjetër i kam thënë Amerikës: “Unë te Gjykata Kushtetuese e kam vijë të kuqe, flakë të kuqe”, sepse ne Kushtetutën e kemi bërë bashkë me Amerikën. Dakord? Për qejfin e Edi Ramës, unë nuk bëj gallatë me Shqipërinë! Kjo është.

... E para, ambasadorja ia fut kot, se unë nuk kam thënë “në qoftë se nuk u pëlqen rezultati i zgjedhjeve”, sepse rezultati mund të mos më pëlqejë mua kur unë humbas. Ia ka përkthyer Guri kot, se Guri dihet se ç’është, patronazhist është edhe Guri.

...Këtë të çmendur le ta marrin në Amerikë, po të duan ata, në qoftë se duan! Kaq!

...Zonja e nderuar, kjo më ka thënë mua, që ta dini ju dhe të gjithë shqiptarët, meqë hyri kjo në këtë lojë. Donte të hynte në këtë lojë? Ta bëjmë lojën tamam. Më ka marrë në telefon. Unë kisha bërë një letër, sepse këta donin ta fusnin përsëri në KED Dvoranin, dhe i them: “Thirrini mendjes, sepse ky nuk është as KLGJ, ky është me Venecien...”, e të tjera. Unë e kisha bërë letrën. Nuk do ta botoja letrën në orën 11:00, që ishte mbledhja, sepse nuk doja të ndërhyja, si të thuash, në një vendim të organeve të drejtësisë. Kjo më mori mua në telefon dhe më tha: “Ti ke bërë një letër kështu, ndaj, ti”, më thotë mua: “Zotëri, nesër mos bëj zhurmë nëse këta bëjnë kështu, sepse...” “Moj, zonjë”, i them unë po ne kemi bërë një marrëveshje që do të respektojmë Venecien. Ky nuk është as anëtar; nuk është më anëtar i Gjykatës së Lartë, nuk i takon dhe nuk ka se si të jetë këtu. Jo andej po këtej, më thotë mua: “Ne dimë disa gjëra për ty”. Ambasadorja i thotë Presidentit të Republikës: “Ne dimë disa gjëra për ty?!”.

...Unë nuk e shkel Kushtetutën. Unë nuk e shkel marrëveshjen që kemi bërë bashkë për të respektuar Venecien”. Unë i kam thënë kësaj zonjës, dhe ta dëgjojë ajo tani, meqenëse e porosit Edi Rama të provokojë Presidentin e Shqipërisë dhe të provokojë popullin e Shqipërisë që e do aq shumë Amerikën, për demokraci dhe për liri, jo se ka frikë nga kjo dhe nga ndonjë njeri tjetër. E kisha vendosur që këtë letër mund ta publikoja pas vendimit, nëse ata merrnin vendim të gabuar, që të mos ndërhyja”. Unë tani... I them në orën 11:00 është mbledhja, në orën 10:00 do ta publikoj letrën. Ti dhe Amerika, çfarë keni për mua, publikojeni! Unë nuk e tradhtoj Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Unë tani, këtë vagabond, këtë horr që ti më thua pranoje tani që e ka shkelur dhe e la Shqipërinë pa Gjykatë Kushtetuese nuk pranoj kurrë që ky të vijë atje. Kaq. Kjo është historia.

Unë kam respekt për të. Këto gjëra ia kam thënë edhe dje në takim. Erdhi situata këtu, ta dijë ajo. Unë nuk kam thënë: “Njerëzit të marrin sfurqe dhe të mos njohin rezultatin”, por, nëse preket vota e popullit, siç është kjo tendencë, pa dyshim që populli shqiptar nuk mund ta njohë këtë rezultat,

sepse edhe kolegu i saj, Donald Lu, tha: "Zgjedhjet ishin shumë të mira në Kirgistan... "
Doli populli kirgistan dhe tha ai: "Na falni, por zgjedhjet nuk ishin të mira".
Ndaj, e dashur ambasadore, që të mos kemi rastin e Kirgistanit: ndiko tek ai i sëmuri psikik që të mos e provokojë më as Presidentin, as popullin…
….Të mbajnë vendin e tyre ambasadat. Janë 100 ambasada. Pikë! Në qoftë se Shtetet e Bashkuara të Amerikës kanë një problem me Ilir Metën, siç thotë ky qen bir qeni, çuni i Kritaq Ramës, që vajti dhe u vesh si grua për të bërë një foto të paligjshme, që turpëron çdo njeri normal, jo çdo politikan serioz në Amerikë, Shtetet e Bashkuara të Amerikës në qoftë se kanë ndonjë gjë me Ilir Metën, meqë thotë ky, nxjerr këta spiunët e UDB-së, Frrok Çupi me shokë...
...në qoftë se kanë ndonjë gjë, po u them Shteteve të Bashkuara të Amerikës, që jua kam thënë: Ilir Meta nuk mendon që është një njeri i pavdekshëm. S'e ka këtë mendim absolutisht, do të vdesë një ditë si gjithë të tjerët, se ka vdekur Skënderbeu, jo më Ilir Meta. U kam thënë: Në qoftë se keni ndonjë gjë me mua ju më lajmëroni kur e keni, se unë e di që ju edhe më vrisni, i kam thënë. Po të vete te Mali me Gropa dhe më çoni ndonjë raketë që të paktën të mos dëmtoj njerëz të tjerë, se nuk e kam problem, por Shtetet e Bashkuara të Amerikës nuk kanë asgjë me Ilir Metën, se Ilir Meta është politikani më luajal ndaj Shteteve të Bashkuara të Amerikës në 30 vjet. Janë qarqe të korruptuara, janë lobingje që i paguan Serbia edhe atje, edhe në vende të tjera, të cilët përdorin përfaqësuesit e Amerikës kundër Ilir Metës. Në takimin e parë i kam thënë zonjës: "Zonjë, je këtu për marrëdhënie mes Shqipërisë dhe Amerikës, jo mes Serbisë dhe Amerikës". Ajo nuk do të jetë përgjegjëse për këto marrëdhënie, le të vazhdojë me Edi Ramën dhe me të tjerët, që fusin hundët në punët e Shqipërisë. Kjo është punë e saj, unë nuk e pengoj. Por asgjë nuk e ndryshon qëndrimin e Ilir Metës me Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Pikë, mbaroi historia".
...Sa herë të reagojë ambasadorja, do të reagoj edhe unë dhe po të dojë ambasadorja, të vijë këtu me gjithë Edi Ramën.
..Ore zotërinj, çfarë ka Amerika dhe Europa për mua, t'i nxjerrin para popullit të Shqipërisë! Do të marrin krahun e gruas së Bilalit, që ka shkelur ligjet Amerikane? Ta marrin. Përse e marrin? Për të shpopulluar Shqipërinë? Për të sjellë bangladeshas? Për të sjellë indianë, duke menduar se ky është një popull që duron e pranon?

143. Ndërsa në emisionin datë 01.03.2021 "Frontline" News 24, Presidenti ka bërë këto deklarime:

"Unë nuk merrem me punët e Amerikës se kemi dikë tjetër që merret me punët e Amerikës dhe gjithë botës. Unë merrem me punët e Shqipërisë. Sesa respekt ka ai për SHBA-të e tregoi kur ua hodhi në fytyrë marrëveshjen e 5 qershorit. Unë kam shumë respekt për SHBA-të dhe unë jam president i Shqipërisë.

Amerikanët e Edi Ramës Ilir Meta i kap për veshi, jo presidenti se presidenti është tjetër fuqi, se ka fuqinë e popullit shqiptar. E di ai sesi u flas unë atyre kur ata nxijnë dhe bëjnë maskarallëqe për llogari të Edi Ramës. Dhe po i them që të mos i përmendë më ata dhe gënjejë as veten e as ata të mos e gënjejnë se do t'i dalin ata për zot po preku një votë të lirë, se vota është e shenjtë dhe do të jetë e shenjtë nga 25 prilli e për 100 vjet. (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/495242224798156)"

144. Rezulton nga qëndrimet sa sipër në emisionin televiziv dhe aktet që u morën në shqyrtim gjatë procesit hetimor se Presidenti i Republikës ka ndërmarrë sulme publike kundër ambasadës së Shteteve të Bashkuara të Amerikës (SHBA) dhe vetë Ambasadores Yuri Kim, duke përhapur akuza të rreme për ndërhyrje në punët e brendshme, për njëanshmëri dhe përfaqësim të interesave antishqiptare të shteteve të tjera, sikurse ka insinuar se autoritetet përfaqësuese të SHBA-së kanë kryer ose janë të aftë të kryejnë krime kundër tij.

145. Të gjitha deklarimet e tij publike kundër ambasadës dhe autoriteteve përfaqësuese të SHBA-së do kishin forcën të dëmtonin rëndë marrëdhëniet me aleatin tonë strategjik, nëse autoritetet kompetente të SHBA-së nuk do kuptonin se këto qëndrime janë e kundërta e qëndrimit zyrtar të Republikës së Shqipërisë.

146. Pavarësisht kësaj, imazhi dhe pozita ndërkombëtare e Republikës së Shqipërisë, konsiderohet e dëmtuar, për shkak se institucioni i cili duhet të përfaqësojë ndërkombëtarisht Republikën e Shqipërisë (sipas parashikimeve kushtetuese të sipërcituara), bëhet konfliktual, sulmon dhe synon të denigrojë aleatin më të madh strategjik të Shqipërisë. Kjo qasje problematike arrin kulmin kur Shtetet e Bashkuara të Amerikës, konsiderohen si shtet i aftë të kryejë krime.

147. Presidenti i Republikës, i cili ka detyrën të përfaqësojë dhe shprehë qëndrimin e shtetit shqiptar kundrejt aleatit tonë strategjik, vullnetin për t'i thelluar dhe konsoliduar pandërprerë këto marrëdhënie, ka bërë saktësisht të kundërtën, është përpjekur të krijojë krizë dhe incidente diplomatike me SHBA-në. Presidenti i Republikës nuk i ka dëmtuar dot këto marrëdhënie, por ka dëmtuar rëndë autoritetin dhe prestigjin e institucionit të Presidentit në marrëdhëniet me jashtë. Ky autoritet dhe ky prestigj nuk mund të rikuperohet më prej tij, por vetëm nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, i cili ka detyrë të gjejë përgjigjen adekuate ndaj kësaj shkelje të pozicionit kushtetues të Kreut të Shtetit.

148. Është fakt i njohur botërisht se SHBA është një partner dhe aleat strategjik i Shqipërisë, i njohur dhe vlerësuar si i tillë në mënyrë konstante në politikën e përgjithshme të shtetit shqiptar, përcaktuar nga ekzekutivi si dhe në politikën e jashtme dhe marrëdhëniet me shtetet dhe përfaqësuesit zyrtarë të shteteve të tjera që drejtohen nga Kuvendi siç rezulton nga gjithë korpusi i marrëveshjeve përkatëse dypalëshe dhe akteve ligjore të botuara në Fletoren Zyrtare, që pas rënies së regjimit të vjetër diktatorial. Kontributi i SHBA në forcimin e demokracisë, konsolidimin e shtetit të së drejtës dhe sundimit të ligjit në Shqipëri dhe në shumë fusha të tjera që ndihmojnë prosperitetin e vendit tonë është i shume i çmueshëm. Bashkëpunimi me SHBA është dhe do të mbetet strategjik dhe me vlera për interesin më të mirë të dy popujve tanë.

149. Gjithashtu rezulton se Presidenti ka mbajtur qëndrime publike dhe kundër përfaqësuesve të tjerë të huaj që punojnë në Shqipëri, por pa përmendur emra shtetesh konkrete, duke shfaqur një qasje ndaj diplomatëve në Shqipëri si të korruptuar apo duke u kërkuar llogari për si duhet të veprojnë në situata të caktuara. Pavarësisht se Presidenti nuk përmend emra apo shtete konkrete, kjo qasje dëmton autoritetin dhe figurën e institucionit të Presidentit të Republikës, si edhe padiskutim që mund të bëhet shkak për të krijuar kriza apo incidente diplomatike:

> ***"22.04.2021 Konferencë për mediet:*** *Kjo është reforma në drejtësi e Edi Ramës që thotë Ilir Meta do ta ndryshonte reformën në drejtësi….. Burimi i tensionit në Shqipëri është Edi Rama i cili ka kapur drejtësinë, do të blejë votat dhe ta bëjë gjithë Shqipërinë Shijak dhe Dibër. U bëj thirrje ndërkombëtarëve të jenë më parimor dhe të reagojnë në kohë. Nëse s'do kishin pranuar shkeljen e marrëveshjes së 5 qershorit situata do kishte qenë më e mirë prej kohësh".* (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/187611373206806/) dhe*..."Ilir Meta nuk pyet për horrat dhe gangsterët, nuk pyet për mafien ndërkombëtare dhe as për diplomatë të korruptuar, https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/923298731754050/*

150. Për sa më sipër, Komisioni Hetimor konstaton se **Presidenti nuk ka respektuar nenin 100 dhe 102 të Kushtetutës dhe ka vepruar në tejkalim të kompetencave të veta në nenin 92 të Kushtetutës, rrjedhimisht duke shkelur kështu dhe nenin 88, paragrafi 3 i Kushtetuës, pasi rezulton se ai ka vepruar në kundërshtim me detyrimet kushtetuese në betim për të respektuar Kushtetutën dhe ligjet e vendit.**

6. Hetimi i shkeljeve që lidhen me pavarësinë e organeve publike

151. Presidenti i Republikës nuk është pushtet i katërt në shtet. "Presidenti nuk qeveris dhe nuk administron, ai qëndron mbi të gjitha pushtetet, por nuk bën pjesë në to. Ai konsiderohet si një organ *sui generis* dhe ushtron funksione që lidhen me gjyqësorin dhe ekzekutivin".[27] Pavarësisht se nuk bën pjesë në asnjë nga tre degët e pushtetit, Presidenti i Republikës është i detyruar të respektojë parimin e nenit 7 të Kushtetutës, parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve. "Ky parim shtrihet jo vetëm ndaj tri degëve të pushtetit, ekzekutiv, legjislativ dhe gjyqësor, por edhe ndaj organeve të tjera kushtetuese të pavarura, kompetencat e të cilave janë të parashikuara nga dispozitat e Kushtetutës. Sipas këtij parimi, asnjë organ, në përbërje ose jo të një prej tre pushteteve, nuk mund të ndërhyjë në trajtimin dhe zgjidhjen e çështjeve që, sipas rastit, do të përbënin objektin qendror të veprimtarisë së organeve apo institucioneve të tjera kushtetuese".[28]

152. Ky parim kushtetues nuk e lejon Presidentin e Republikës që të instruktojë, urdhërojë, apo t'u kërkojë llogari strukturave të policisë së shtetit, prokurorisë apo gjykatave, apo organeve kushtetuese si Gjykata Kushtetuese, ose organeve të pavarura si Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, për çështje që formojnë thelbin e veprimtarisë së tyre. Nëse këtë shkelje kushtetuese Presidenti i

---

[27] Dr. Arta VORPSI: "Raporti kushtetues president–parlament" - Botuar ne "E drejta parlamentare dhe politikat ligjore," Nr.XXIX, viti 2006

[28] Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.15, datë 15.04.2010, pika 47;

Republikës e bën publikisht dhe e shoqëron me sulme dhe kërcënime apo presione kundrejt zyrtarëve specifikë të këtyre organeve, atëherë shkelja kushtetuese bëhet flagrante dhe e rëndë, sepse mund të sjellë tulatjen, prapësimin dhe devijimin e tyre nga ushtrimi i rregullt dhe i ligjshëm i detyrës.

153. Kushtetuta parashikon qartësisht pavarësinë e organeve të sistemit të drejtësisë, organeve kushtetuese, pushtetit vendor dhe organeve të krijuara me ligj. Po rendisim disa nene kushtetuese që parashikojnë sa sipër.

> Neni 13: *Qeverisja vendore në Republikën e Shqipërisë ngrihet në bazë të parimit të decentralizmit të pushtetit dhe ushtrohet sipas parimit të autonomisë vendore*".
>
> Neni 124: *2. Gjykata Kushtetuese i nënshtrohet vetëm Kushtetutës.*
>
> Neni 145: *1. Gjyqtarët janë të pavarur dhe u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve*.
>
> Neni 148: *2. Prokuroria është organ i pavarur që garanton mbarëvajtjen, kontrollin e veprimeve të saj dhe respekton pavarësinë e brendshme të prokurorëve për hetimin dhe ndjekjen penale, sipas ligjit. 3. Prokuroria është organizuar dhe funksionon pranë sistemit gjyqësor. 4. Prokuroria e Posaçme dhe Njësia e Posaçme Hetimore për ndjekjen penale dhe hetimin e veprave penale të korrupsionit, krimit të organizuar dhe çështjeve penale sipas nenit 135, paragrafi 2, të Kushtetutës janë të pavarura nga Prokurori i Përgjithshëm. Njësia e Posaçme Hetimore është në varësi të Prokurorisë së Posaçme*".

154. Ndërsa në nenin 8/3 dhe nenin 12 të Kodit Zgjedhor shprehimisht parashikohet:

> Neni 8: *3. Institucionet e administratës publike, të çdo niveli, me veprimtarinë e tyre nuk duhet të cenojnë zhvillimin e zgjedhjeve. Policia e Shtetit i ushtron detyrat e veta në shërbim të zgjedhjeve në paanshmëri të plotë ndaj subjekteve zgjedhore. Veprimtaria e saj zhvillohet sipas rregullave të përcaktuara në këtë ligj dhe në aktet nënligjore të miratuara nga KQZ-ja.*
>
> Neni 12: *1. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve është institucioni përgjegjës për organizimin dhe administrimin e zgjedhjeve dhe referendumeve, i cili drejton dhe mbikëqyr veprimtarinë e administratës zgjedhore, monitoron veprimtarinë e subjekteve zgjedhore, organeve dhe institucioneve shtetërore dhe të medies në raport me zgjedhjet, si dhe zgjidh në rrugë administrative kërkesat apo ankesat që kanë lidhje me procesin zgjedhor.*
> ...
> *7. Veprimtaria e KQZ-së, organeve drejtuese dhe e administratës udhëhiqet, sipas rastit, nga ky ligj dhe aktet nënligjore të nxjerra në zbatim*

të tij, si dhe nga ligji nr. 44/2015 "Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë".

155. Në ligjin nr. 108/2014 Për policinë e shtetit**, në nenin 4**, parashikohet:

> *1. Policia e Shtetit është institucion i administratës shtetërore, person juridik në varësi administrative të ministrit përgjegjës për çështjet e rendit dhe të sigurisë publike.*
> ***2. Policia e Shtetit është e depolitizuar. ..."***

156. Pavarësia sipas dispozitave të mësipërme, do të thotë ndërmjet të tjerave dhe pavarësi funksionale. Pavarësia funksionale ka të bëjë me të drejtën e organeve të pavarura për trajtimin dhe zgjidhjen e çështjeve që përbëjnë objektin qendror të veprimtarisë së tyre. E thënë më qartë, asnjë organ tjetër i shtetit, sado lart të jetë ai në hierarkinë e shtetit, përveçse të ushtrojë mekanizmat e kontrollit sipas parashikimeve ligjore, nuk mund të monitorojë dhe ndërhyjë në pavarësinë e institucioneve ose të ushtrojë ndikim në ushtrimin e funksioneve të organeve shtetërore, aq më tepër të ushtrojë presion apo kërcënojë këto organe apo përfaqësues të tyre për çështje që lidhen me ushtrimin e funksioneve të tyre.

157. Gjatë periudhës së fushatës, sidomos në ditët e fundit të saj, rezulton se Presidentit i Republikës ashpërsoi retorikën kundrejt institucioneve shtetërore. Për të Bashkia e Tiranës ishte "bashkia bandë":

> **12.03.2021 Meta live në zyrat e FRD "** *I bëj thirrje gjithë opozitës që të zgjohet dhe të mos lejojë më asnjë prekje të rregullave të garës sepse do jetë vonë për të në rast se toleron sjelljet e partisë bandë. Po e paralajmëroj policinë, zbatoni ligjet!* ***Po i them kryepalaços së bashkisë bandë e di se çfarë ke bërë me firma. Mos iu bind urdhrave të të çmendurit sepse ai do nxjerrë kartelën e të sëmurit psikik. E konsideroj si një përpjekje për grusht shteti.*** *T'i sjellësh një partie zyrtare, opozitare menjëherë pasi nënshkruan një marrëveshje me PD dhe partitë e Opozitës, për të marrë pjesë në zgjedhje, t'i sjellësh një shkresë të tillë që nuk ka as vulë, as emër titullari për të mbajtur përgjegjësi nesër, të bërë me vrap e nxitim vetëm për të dhunuar fizikisht, por edhe psikologjikisht çdo forcë opozitare duke keqpërdorur bashkinë-bandë, padyshim që është tepër irrituese".* *(https://dosja.al/lajm-i-fundit-i-them-kryepalacos-se-bashkise-bande-meta-paralajmeron-veliajn-mos-iu-bind-me-te-cmendurit/).*

158. Në analizë të shkresave të marra në shqyrtim dhe pamjeve filmike për konfliktin midis Bashkisë dhe Frymës së Re Demokratike për selinë e kësaj të fundit, konstatohet ndërhyrje e Presidentit në çështje që përbëjnë thelbin e veprimtarisë së tyre organeve të rendit dhe pushtetit vendor. Konkretisht, në pamjet filmike datë 12.03.2021 vënë në dispozicion nga Autoriteti i Medieve Audiovizive me CD përkatëse, Presidenti shfaqet me gjuhë e veprime aspak të denja për kreun e shtetit dhe përfaqësuesin e unitetit të Kombit, por dhe me sjellje që kërcënojnë strukturat e policisë vendore. Këto shprehje përbëjnë kërcënim e kritika ndaj organeve të pushtetit vendor dhe organeve vendore të rendit, përtej kompetencave kushtetuese që i lejohen Presidentit, pasi janë

ndërhyrje në veprimtarinë e pushtetit vendor që vepron sipas parimit të autonomisë vendore. Çdo vendimmarrje e autoritetit vendor që çmohet e gabuar apo e paligjshme mund të kundërshtohet nga subjektet që legjitimohen në rrugë administrative e më tej t'i shtrohet për zgjidhje e kontroll pushtetit gjyqësor, dhe asnjë organ tjetër, qoftë ky dhe Presidenti i Republikës nuk mund të ndërhyjë për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të tilla.

159. Sado e gabuar të pretendohej nga Presidenti procedura që po ndiqte Bashkia Tiranë, Presidenti duhej të gjente mjetet e duhura brenda caqeve që i lejon Kushtetuta dhe ligji nëse vlerësonte se mund të kontribuonte në zgjidhjen e një mosmarrëveshjeve, dhe jo të ushtronte autoritetin e tij me situata që i ngjajnë vetëgjyqësisë, pasi në këtë formë ai ka ndërhyrë në mënyrë të kundërligjshme në pavarësinë e pushtetit vendor. Pamjet filmike janë të rënda dhe denigrojnë figurën e Presidentit të Republikës, por në të njëjtën kohë prishin edhe imazhin e vendit të cilin Presidenti duhet të përfaqësojë në formën më të mirë të mundshme.

160. Shfaqja e Presidentit në pamjet filmike të mësipërme është jashtë caqeve që atij i lejon Kushtetuta, pasi të gjitha veprimtaritë e Presidentit të Republikës duhet të bazohen në respektin ndaj shtetit, të gjitha institucioneve të tij. Statusi kushtetues i Presidentit të Republikës nënkupton detyrën e tij për të shmangur konfliktin e degëve të pushtetit, nga kritikat e tij publike ndaj institucioneve të tjera shtetërore ose zyrtarëve të tyre, si dhe nënvlerësimit të paarsyeshëm, mohimit të paarsyetuar të vendimeve të tyre. Statusi i jashtëzakonshëm kushtetues i Presidentit të Republikës dhe roli i tij në shtet e detyron atë të zgjedhë forma të duhura, korrekte të shprehjes së kritikës. Në rast se këto kërkesa nuk merreshin parasysh, besimi i Kombit në vetë institucionin e Presidentit të Republikës do të degradohej dhe autoriteti i këtij institucioni do të zvogëlohej[29].

161. Presidenti jo vetëm që ndërhyri në pavarësinë dhe veprimtarinë e pushtetit vendor, siç rezulton nga pamjet filmike datë 12.03.2021 analizuar më sipër, por vijoi të insistonte në këtë ndërhyrje dhe më pas. Rezulton nga aktet e marra në shqyrtim, konkretisht shkresa nr. 1027, datë 17.03.2021 "Mbi tentativën e maxhorancës dhe Bashkisë Tiranë për cenimin e veprimtarisë së një partie opozitare, pjesëmarrëse në zgjedhjet e përgjithshme të 25 prillit 2021" e Presidentit të Republikës drejtuar Kryetarit të Kuvendit dhe Komisionerit Shtetëror të Zgjedhjeve dhe përfaqësuesve diplomatikë në vend, se Presidenti i bën me dije atyre gjithë situatën e ndodhur duke listuar dhe shkeljet që ai pretendon se ka kryer Bashkia Tiranë. Në këtë shkresë, Presidenti shpreh se lirimi i ambienteve të FRD është kërkuar nga Bashkia vetëm se ky subjekt iu bashkua aleancës së kryesuar nga Partia Demokratike për zgjedhjet e vitit 2021 dhe ndër të tjera shprehet se...

> *"Ky sulm, që u organizua dhe ekzekutua vetëm pak ditë më parë, në datën 12 mars 2021, pas nënshkrimit të një marrëveshjeje të FRD-së me PD-në dhe aleatët e saj për zgjedhjet e 25 prillit 2021, bie ndesh me të gjitha parimet demokratike të shtetit të së drejtës……".....Ky sulm është një tjetër tregues i sjelljes tërësisht të papërgjegjshme dhe provokuese të maxhorancës…..…."*

162. Insistimi i Presidentit me këtë shkresë për të ndërhyrë në konfliktin midis FRD dhe Bashkisë Tiranë, dhe për të përcjellë kritikat e veta ndaj kësaj të fundit, konsiderohet nga Komisioni Hetimor si ndërhyrje e papërshtatshme dhe jashtë caqeve që i lejon Kushtetuta si kreu

[29]Vendimi i Gjykata Kushtetuese së Lituanisë nr. 14/04, datë 31 mars 2004.

i shtetit. Kjo për arsye se, siç u arsyetua më sipër, kjo është një çështje që i përket veprimtarisë së organeve të pushtetit vendor dhe objekt kontrolli gjyqësor, dhe gjykimet e Presidentit nuk mund të mbivendosen me këto veprimtari. Nga ana tjetër, Presidenti nuk ka asnjë kompetencë të përcaktuar në Kushtetutë për të qenë autoritet për zgjidhen e këtyre çështjeve. Në fakt, konflikti iu shtrua për zgjidhje gjykatës[30], ndërkohë që një kallëzim penal u depozitua në organin e prokurorisë nga autoritetet e Bashkisë Tiranë (shkresa 18884/3, datë 14.05.2021 e Bashkisë Tiranë), pra palët ndoqën mjetet ligjore për zgjidhjen e mosmarrëveshjes. Çdo veprim që kreu Presidenti në lidhje me konfliktin midis FRD dhe Bashkisë, nuk kontribuoi për uljen e tensioneve që u krijuan apo për zgjidhjen e çështjes, përveç politizimit të rastit, situatë kjo që e vuri Presidentin dhe në shkelje të pozitës neutrale/asnjanëse që ai duhet të mbajë si kreu i shtetit.

163. Komisioni mori në shqyrtim edhe shkresat e vëna në dispozicion në kuadër të hetimit, nga Prokuroria e Përgjithshme, SPAK – Struktura e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, Policia e Shtetit referuar në këtë raport në pjesën “Aktet e Administruara”, nga ku rezultoi se ka pasur një korrespondencë gjatë fushatës zgjedhore të Presidentit me këto organe për përcjellje informacionesh në lidhje me denoncime qytetarësh për fakte që pretendohen si krime zgjedhore. Denoncimet e qytetarëve lidhen me veprimtari të nëpunësve civilë në kundërshtim me legjislacionin mbi zgjedhjet, fakte për shpërndarje ndihmash në këmbim vote, kërcënime për të mbajtur vendin e punës në këmbim të votës, etj. Kushdo, që vihet në dijeni të një fakti që përbën vepër penale apo shkelje ligjore ka detyrimin ta raportojë, përfshi dhe Presidentin, por Komisioni në analizë të shkresave më sipër konstaton dy probleme.

164. Së pari, nëse analizohen shkresat drejtuar Prokurorisë së Përgjithshme, SPAK – Struktura e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, Policia e Shtetit Presidenti me të cilat Presidenti u përcjell denoncime apo raportime nga qytetarët, kërkon prej këtyre organeve që „rasti të trajtohet me përparësi”, me arsyetimin se „jemi në prag të zgjedhjeve”. Kërkesa që rastet të trajtohen me përparësi vijnë në kundërshtim me parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve, sipas nenit 7 të Kushtetutës.

165. Ky parim kushtetues nuk e lejon Presidentin e Republikës që të instruktojë apo t’u kërkojë trajtimin, shqyrtimin apo hetimin e shpejtë “më përparësi” strukturave të policisë së shtetit, prokurorisë apo organeve të pavarura si KQZ për çështje që formojnë thelbin e veprimtarisë së tyre. Për këtë veprimtari secili organ ka procedurën, afatet dhe metodologjinë e përcaktuar shprehimisht në ligj dhe janë të bindur që gjatë punës së tyre t’i binden vetëm ligjit. Ndaj çdo ndërhyrje, e Presidentit që u kërkon këtyre organeve të veprojnë shpejt konsiderohet si shkelje e pavarësisë së tyre.

166. Së dyti, ajo që vihet re është fakti se Presidenti shprehet se ka vënë në dispozicion të qytetarëve një mjet komunikimi elektronik adresë denonco@President.al, për çdo denoncim që ata mund të kenë në lidhje me zgjedhjet dhe për çdo denoncim që është kryer nëpërmjet këtij mjeti komunikimi Presidenti ka përcjellë informacionin në organet përkatëse. Pra, Presidenti ka marrë përsipër të mbledhë denoncimet e në vend se qytetarët të ndjekin rrugët dhe mekanizmat ligjore

---

[30] Shkresa e Bashkisë Tiranë 18884/3, datë 14.05.2021 lidhur me procedurat e kryera prej saj gjatë ekzekutimit të lirimit të ambjenteve të zyrave të, aktet përkatëse, si dhe informacioni mbi ndërhyrjen dhe veprimet e kryera nga Presidenti i Republikës lidhur me këtë çështje, protokolluar në Kuvend me nr. 1081/24, datë 14.05.2021.

siç parashikon ligji, është ai që flet e komunikon me organet publike në emër të tyre,ndërkohë që në Kodin Penal dhe në Kodin Zgjedhor dhe legjislacionin në fuqi parashikohen qartësisht se cilat janë mjetet ligjore për të denoncuar, kallëzuar, raportuar apo mbrojtur të drejta kur vihen re fakte që përbëjnë shkelje, duke ia lënë mundësinë e plotë shtetasve t'i përdorin ato. Kur Presidenti, përcjell informacione që i vijnë nga qytetarët, nëpërmjet një nisme të krijuar prej tij, e cila edhe pse nuk përbën ndonjë shkelje, është e paparashikuar si mjet i posaçëm ligjor në këto raste (procesi zgjedhor), krijon dyshime së publiku nuk beson organet përkatëse të ngarkuara nga ligji për trajtimin e rregullt të tyre, por duhet një ndërhyrje nga ana e autoritetit të Presidentit për t'i hetuar apo shqyrtuar ato. Këto sjellje pa diskutim që cenojnë besimin e publikut te organet publike.

167. Nëse Presidenti nuk ka besim te organet publike dhe mekanizmat ligjorë e procedurale në fuqi, dhe për të siguruar që çdo ankesë apo rast të shqyrtohet e ndiqet, Presidenti krijon një mjet të ri që nuk parashikohet shprehimisht në ligj, siç është adresa denonco@President.al, si munden qytetarët të kenë besim te organet publike, organet e hetimit, organet e rendit, KQZ etj. Nga ana tjetër, ky është dhe një mjet joefektiv, pasi jo të gjithë qytetarët mund të kenë dijeni apo akses në këtë mjet të ri që ka prodhuar Presidenti.

168. Shumë organe publike kanë rubrika të tilla për denoncime apo raportime, mekanizma që përdoren për mirëfunksionimin dhe efektivitetin e punës së tyre, por informacionet që mund të raportohen apo denoncohen lidhen vetëm me objektin e veprimtarisë dhe funksionit të organit publik përkatës, jo për çdo çështje. Pikërisht, për këtë arsye legjislacioni ynë, Kodi Penal, Kodi Zgjedhor, etj parashikon mjetet ligjore në dispozicion të qytetarëve për të raportuar të dhëna sipas një detyrimi ligjor (p.sh fakt që përbën vepër penale) apo të dhëna dhe informacione të tjera që përbëjnë shkelje ligjore. Krijimi i mjeteve të tjera mbi këto mjete që parashikohen në legjislacionin tonë, jashtë rolit dhe funksionit të organit publik jo vetëm ul besimin se mjetet ligjore nuk janë efektive, por nga ana tjetër cenojnë funksionimin e rregullt dhe ligjshmërinë e veprimtarive të tjera shtetërore.

169. Cilësimi kryetar shteti dhe përfaqësues i unitetit kombëtar, kërkon që Presidenti të mos i shmanget apo të mos shkelë kushtetutshmërinë dhe ligjshmërinë, përndryshe pasojat, përveç të tjerave, bien mbi funksionimin e rregullt dhe ligjshmërinë e veprimtarive të tjera shtetërore. Kjo mënyrë që ka zgjedhur Presidenti rrezikon dhe që të nxisë publikun për t'iu bindur ligjit, për të mos përdorur mjetet ligjore që parashikon Kodi Penal, Kodi Zgjedhor dhe legjislacioni në fuqi, sepse kur vetë Presidenti shfaq mosbesim dhe në vend të nxisë qytetarët të respektojnë dhe të zbatojnë ligjin dhe mjetet ligjore, asnjë qytetar, dhe më keq akoma, asnjë zyrtar tjetër publik, nuk mund të kërkohet të respektojë ligjin.

170. Në analizë të një shkrese tjetër të tij, nr. 1209, datë 05.04.2021 drejtuar Gjykatës Kushtetuese rezulton se Presidenti ka ndërhyrë në pavarësinë e një organi të pavarur duke udhëzuar se si duhet të vepronin gjyqtarët në vendimmarrje. Konkretisht shprehjet e Presidentit në këtë shkresë:

> "*...fatkeqësisht, Gjykata Kushtetuese, nuk arriti të vlerësojë objektivisht kërkesën e Kontrollit të Lartë të Shtetit, në raport me kontekstin aktual të vendit, përputhshmërinë e nenit 50 të Ligjit nr. 68/2017 me Kushtetutën, parimet e saj, duke lënë shteg të hapur për abuzim me interesin publik dhe*

justifikimin e kapjes së shtetit. Pesë anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese u kujtoj përmbajtjen e nenit 162, pika 1 dhe 163 të Kushtetutës.... Këtyre dispozitave të Kushtetutës sonë, duhej t'i referohej shumica në Gjykatën Kushtetuese, për të marrë vendim të drejtë, gjë që nuk ka mundur ta bëjë. Nga ana tjetër, gjej rastin të falënderoj dy anëtarët e tjerë të kësaj gjykate, të cilat dhe pse të gjendura në pakicë, edhe në këtë vendimmarrje, si në shumë të tjera, kanë reflektuar përgjegjshmëri, integritet, profesionalizëm dhe pavarësi duke shprehur qëndrimin e tyre kundër vendimit të shumicës..."

171. Ajo që vihet re që në fillim është që Presidenti i Republikës, në këtë rast së pari, nuk i drejtohet Gjykatës Kushtetuese si institucion, por i drejtohet në mënyrë individuale gjyqtarëve të këtij institucioni. Pra, në këtë rast kemi dukshëm një intidimidim ndaj veprimtarisë së vetë gjyqtarëve.

172. Së dyti, Presidenti në këtë shkresë vlerëson anën profesionale të pesë gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese, të cilët sipas tij nuk ishin të aftë dhe nuk kuptonin siç duhet normat kushtetuese, të cilat merr përsipër që t'i sqarojë ai vetë. Kjo del qartë nga vetë shkresa e Presidentit, ku mbahet qëndrimi se:

Presidenti i Republikës, përmes këtij qëndrimi, shpreh shqetësimin e thellë për këtë çështje, e cila edhe pse kishte 3-vite që priste të shqyrtohej nga Gjykata Kushtetuese, kjo e fundit nuk i dha një zgjidhje të drejtë dhe kushtetuese, mbrojtjes së interesit publik, dhe as nevojës ekstreme që ka vendi sot për ruajtjen e pacenuar të financave publike.

...

Fatkeqësisht, Gjykata Kushtetuese, nuk arriti të vlerësojë objektivisht kërkesën e KLSH-së, në raport me kontekstin aktual të vendit, përputhshmërinë e nenit 50, të ligjit nr. 68/2017, me Kushtetutën dhe parimet e mbrojtura prej saj, duke lënë një shteg hapur për abuzim me interesin publik dhe justifikimin e kapjes së shtetit.

Pesë anëtarëve të Gjykatën Kushtetuese, që me votat e tyre rrëzuan kërkesën e Kontrollit të Lartë të Shtetit, i kujtoj përmbajtjen e nenit 162 pika 1, dhe 163 të Kushtetutës.

...

Këtyre dy dispozitave të Kushtetutës sonë, duhej t`u referohej shumica në Gjykatën Kushtetuese, për të marrë një vendim të drejtë, gjë të cilën nuk ka mundur ta bëjë.

Pra, për Presidentin e Republikës, pesë gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese, nuk ditën t'i japin zgjidhje të drejtë dhe objektive çështjes, kanë lënë shteg për abuzime, nuk dinë të lexojnë Kushtetutën (përmbajtjen e neneve jua tregon Presidenti), si edhe si duhej që të vepronin për të marrë një vendim të drejtë.

173. Së treti, Presidenti merr përsipër të bëjë një diferencim midis vetë gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, kur bën vlerësimin edhe për dy gjyqtarë të tjerë të këtij institucioni. Kështu, në shkresën e tij, Presidenti shprehet se:

> *Nga ana tjetër, gjej rastin të falënderoj dy anëtaret e tjera të kësaj gjykate, të cilat edhe pse të gjendura në pakicë, edhe në këtë vendimmarrje, si në shumë të tjera, kanë reflektuar përgjegjshmëri, integritet, profesionalizëm dhe pavarësi duke shprehur qëndrimin e tyre kundër vendimit të shumicës.*

Ky diferencim midis gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese sjell si pasojë cenimin e figurës së gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese, përderisa disa gjyqtarë konsiderohen se reflektojnë *përgjegjshmëri, integritet, profesionalizëm dhe pavarësi,* duke nënkuptuar që këto cilësi nuk ekzistojnë tek pesë gjyqtarët e tjerë. Për më tepër, ky paragraf tregon se sulmi i Presidentit mbi Gjykatën Kushtetuese dhe dallimi midis gjyqtarëve nuk është vetëm për këtë vendimmarrje por edhe për raste të tjera. Kjo duket qartë nga përdorimi i shprehjes *si në shumë të tjera.*

174. Së katërti, edhe këtë vendimmarrje të Gjykatës Kushtetuese (por edhe të tjera), Presidenti e lidh me fushatën zgjedhore dhe synon të përdorë sulmin ndaj Gjykatës Kushtetuese, edhe si sulm ndaj shumicës parlamentare. Për më tepër Presidenti merr përsipër që të shprehet edhe për programin dhe kalanderin e punimeve të legjislaturës së ardhshme të Kuvendit. Më konkretisht, Presidenti është shprehur se:

> *Lidhur me këtë ju garantoj se, si President i Republikës, do të ofroj të gjithë mbështetjen time, në dhënien e drejtësisë kushtetuese, për ta mbajtur Gjykatën Kushtetuese larg presioneve politike, edhe* ***pse aktualisht pjesa tjetër e strukturës kryesore të shtetit (si parlamenti dhe qeveria) jo vetëm që nuk angazhohen për mirëfunksionimin dhe mbrojtjen e rendit juridik të shtetit tonë, por kanë bërë dhe po bëjnë çdo gjë, si përmes procesit legjislativ, ashtu dhe keq qeverisjes, duke vënë në rrezik permanent në shumë raste interesat kombëtare, interesin publik, sovranitetin e vendit dhe pluralizmit politik, e duke e kthyer vendin tonë, në një vend ku demokracia të njihet vetëm në letër, ndërsa në praktikë të ekzistojë një regjim autokratik një partiak.***
> *Përmes kësaj letre, i kërkoj gjithashtu Kontrollit të Lartë të Shtetit që të angazhojë të gjitha burimet njerëzore për të realizuar një kontroll të plotë të mënyrës së përdorimit të fondeve publike nga i gjithë pushteti vendor, derisa* ***Kuvendit të Shqipërisë dhe pushtetit vendor t`i kthehet legjitimiteti i plotë pas datës 25 prill 2021, për të rimarrë në shqyrtim këtë çështje kaq delikate të krijuar nga neni 50, i ligjit nr. 68/2017, i miratuar pa vëmendjen e merituar të anëtarëve të Kuvendit të Shqipërisë.***
> *Jam i bindur se atë që* ***nuk mundi ta realizojë Gjykata Kushtetuese, do ta realizojë Kuvendi i Shqipërisë, që do të dalë nga zgjedhjet e lira dhe të ndershme të 25 prillit, i cili përpos shumë detyrave të tjera për rivendosjen e shtetit të së drejtës, garantimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve, do të ndërmarrë pa asnjë vonesë edhe nismën legjislative për ndryshimin e nenit 50 të ligjit nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore".***

Nga letra e mësipërme, del se nga pasazhi i parë, sulmohet Kuvendi dhe Këshilli i Ministrave, dy organe kushtetuese. Nga pasazhi i dytë, vendimmarrja e Gjykatës Kushtetuese lidhet me zgjedhjet e përgjithshme parlamentare, e cila do e rishikojë legjislacionin. Pasazhi i fundit, si përmbyllës është përsëri një sulm ndaj Gjykatës Kushtetuese, pasi e përfshin dhe atë në rolin e cenimit të parimeve të shtetit të së drejtës, garantimin e ndarjes dhe balancimit të pushtetit, e cila duhet të korrigjohet nga legjislatura e ardhshme e Kuvendit, së bashku më ligjin për financat e vetëqeverisjes vendore.

175. Komisioni vlerëson se këto shprehje të Presidentit në shkresën e sipërcituar, përbëjnë kërcënim të anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese në punën e tyre dhe ndërhyrje në çështje që përbëjnë thelbin e veprimtarisë së tyre dhe të njëjtën kohë qëndrime në shkelje të parimit kushtetues të parashikuar në nenet 7 dhe 124 të Kushtetutës. Përveç parimit të ndarjes së pushteteve, Kushtetuta përcakton Gjykatën Kushtetuese si një institucion të pavarur dhe që i nënshtrohet vetëm Kushtetutës. Këto parashikime nuk e lejojnë Presidentin e Republikës që të instruktojë, urdhërojë, apo t'u kërkojë anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese, se si duhet të vendosin për çështjet objekt shqyrtimi.

176. Argumentet e Presidentit të Republikës në këtë shkresë nuk qëndrojnë edhe pasi ligji nr. 68/2017 është botuar në Fletoren Zyrtare nr. 113, datë 22.5.2017. Po kështu zoti Ilir Meta beri betimin e tij në datën 24.7.2017, pra që nga ajo datë ka marrë detyrën e tij si President i Republikës dhe ishte brenda kompetencave të tij që për një periudhë 2-vjeçare në bazë të nenit 134, pika 1, germa "a" është që të vinte në lëvizje Gjykatën Kushtetuese. Kjo qasje do të ishte në përputhje edhe me praktikën kushtetuese të huaj e cila ka mbajtur qëndrimin se

> *Nëse Presidenti dyshon për kushtetutshmërinë e një projektligji të miratuar nga Asambleja Kombëtare ose dyshon se një projektligj i tillë mund të përmirësohet, Presidenti duhet të kërkojë rishqyrtim, duke e kthyer atë në Asamblenë Kombëtare (neni 53 (2) i Kushtetutës). Nëse Presidenti dyshon në kushtetutshmërinë e një ligji aktual, ai duhet të kryejë detyrimin e tij për të zbatuar Kushtetutën duke, për shembull, kërkuar që administrata të rishikojë kushtetutshmërinë e këtij ligji dhe/ose të kërkojë të paraqesë një projekt-ligj për të rishikuar ligjin ose të rishikojë ligjin në një mënyrë kushtetuese përmes mbështetjes së Asamblesë Kombëtare.*[31]

177. Kërkesa e bërë drejtpërsëdrejti nga vetë Presidenti do të shmangte dhe pretendimin e tij për thirrjen si subjekt i interesuar. Por pozita procedurale e kërkuesit (subjektit që kërkon shfuqizimin e një akti juridik) me atë të subjektit të interesuar (subjekti që ka nxjerrë aktin ose preket prej tij) nuk janë e njëjta në kuptim të drejtësisë kushtetuese. Për këtë dallim jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese është mjaft e pasur ku specifikohet qartësisht dallimi midis tyre. Duke qenë se në këtë rast Presidenti (si institucion) e kishte shpallur ligjin, nuk kishte bërë vetë kërkesë drejtuar Gjykatës Kushtetuese dhe norma e kundërshtuar nuk kishte të bënte me kompetencat e Presidentit, atëherë dukshëm Presidenti nuk ka asnjë rol në këtë proces.

[31]Gjykata Kushtetuese e Republikës së Koresë në çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004

178. Gjithashtu jashtë çdo lloj imagjinate, kuptimi, funksioni dhe kompetence është edhe dallimi që Presidenti bën midis gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, ku një pjesë kritikohen dhe një pjesë lavdërohen. Në fakt siç e ka thënë edhe vetë Gjykata Kushtetuese vendimet e saj janë të padiskutueshme dhe të detyrueshme (vendimet nr. 21/2010, nr. 10/2021 etj), kështu asnjë institucion përfshirë dhe Presidentin e Republikës nuk mundet që t'i diskutojë ato por duhet që vetëm t'i pranojë. Këtë veprim ai nuk mund të bëjë për disa arsye, por më kryesorja është që neni 124 i Kushtetutës ngarkon Gjykatën Kushtetuese të zgjidhë mosmarrëveshjet kushtetuese dhe të bëj interpretimin përfundimtar të Kushtetutës. Pra, ky rol është i Gjykatës Kushtetuese dhe jo i Presidentit, i cili thjesht duhet t'i bindet vendimeve të saj.

179. Komisioni Hetimor dëshiron që të vere në dukje edhe praktikën kushtetuese të krahasuar, ku Gjykata Kushtetuese e Lituanisë, në vendimin e saj nr. 14/04, datë 31 mars 2014 mbajti qëndrimin se:

> *10. ... Presidenti i Republikës është një nga institucionet e pushtetit shtetëror. Të gjitha veprimtaritë e Presidentit të Republikës duhet të bazohen në respektin ndaj shtetit, të gjitha institucioneve të tij të pushtetit. Statusi kushtetues i Presidentit të Republikës nënkupton detyrën e tij* ***për të shmangur konfliktin e degëve të pushtetit, nga kritikat e tij publike ndaj institucioneve të tjera shtetërore ose zyrtarëve të tyre, si dhe nënvlerësimit të paarsyeshëm, mohimit të paarsyetuar të vendimeve të tyre.*** *Statusi i jashtëzakonshëm kushtetues i Presidentit të Republikës dhe roli i tij në shtet e detyron atë të zgjedhë forma të duhura, korrekte të shprehjes së kritikës. Në rast se këto kërkesa nuk merreshin parasysh, besimi i Kombit në vetë institucionin e Presidentit të Republikës do të degradohej dhe autoriteti i këtij institucioni do të zvogëlohej.*

Qartazi nëpërmjet shkresës së tij Presidenti i Republikës ka synuar kritikojë gjyqtarët e gjykatës kushtetuese në mënyrë jo korrekte, si edhe të nënvlerësojë dhe mohojë në mënyrë të paarsyeshme vendimmarrjen e Gjykatës Kushtetuese.

180. Nga sa më sipër Komisioni vlerëson se shprehjet e Presidentit në shkresën e sipërcituar, përbëjnë kërcënim të anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese në punën e tyre dhe ndërhyrje në çështje që përbëjnë thelbin e veprimtarisë së tyre dhe të njëjtën kohë qëndrime në shkelje të parimit kushtetues të parashikuar në nenin 7 të Kushtetutës, që nuk e lejon Presidentin e Republikës që të instruktojë, urdhërojë, apo t'u kërkojë anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese, se si duhet të vendosin për çështjet objekt shqyrtimi pasi sipas Kushtetutës, ata i binden Kushtetutës dhe ligjit dhe asnjë organ tjetër nuk mund të ndërhyjë në vendimmarrjet e tyre.

181. Komisioni vlerëson gjithashtu se kjo shkelje cenon pavarësinë e Gjykatës Kushtetuese pasi sjell intimidimin dhe rrezikon devijimin nga ushtrimi i rregullt dhe i ligjshëm i detyrës në të ardhmen nën presionet e Presidentit.

182. Përveç sa më sipër, Komisioni vlerësoi dhe deklaratën e Presidentit e datës 24 prill 2021[32] dhe çmon se ky qëndrim përmban të gjithë elementët e ndërhyrjes në trajtimin dhe zgjidhjen e

[32] https://president.al/deklarate-e-presidentit-te-republikes-sh-t-z-ilir-meta-mbi-ngjarjen-tragjike-ne-elbasan/

çështjeve që përbëjnë objektin qendror të veprimtarisë së prokurorisë dhe vjen në kundërshtim me parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve, sipas nenit 7 të Kushtetutës. Hetimi i veprave penale ka procedurën, afatet dhe metodologjinë e përcaktuar ligjërisht. Presidenti i Republikës ka bërë presion që prokuroria të japë konkluzionet e hetimit para datës së zgjedhjeve dhe është përpjekur të orientojë hetimin vetëm në një drejtim që i leverdiste atij politikisht. Në këtë deklaratë Presidenti shprehet: Ilir Meta:

> *“Konstatoj se ka një vullnet të padukshëm, kokëfortë dhe kriminal, për ta shtyrë zbardhjen e kësaj ngjarjeje pas datës së zgjedhjeve, ndërkohë që ruajtja e integritetit të këtij procesi zgjedhor kërkon që kjo ngjarje të zbardhet urgjentisht, pasi provat kanë qenë, janë, në sy të të gjithëve, se kush ishin ata që nxitën dhe shkaktuan konfliktin që përshkallëzoi, në konflikt të armatosur, në mes të qytetit të Elbasanit, duke vendosur në rrezik jetën dhe shëndetin e shumë qytetarëve, si dhe integritetin e gjithë këtij procesi zgjedhor”.*

183. Në deklaratat dhe qëndrimet e Presidentit vihet re dhe një gjuhë e papërshtatshme për institucionet e pavarura dhe shtetërore, si p.sh, në prokurori “ka kriminelë me uniformë”, ndërsa policia është e korruptuar, madje dhe gjuhë kërcënuese, si p.sh:

> *“Kriminelët janë kudo të rrezikshëm. Por më të rrezikshmit janë kriminelët e veshur me uniformë, janë ata që gjenden brenda sistemit gjyqësor dhe të prokurorisë. Prandaj thirrini mendjes, zbatoni ligjin, qëndroni larg ndikimeve politike, mos u bëni palë dhe ruani integritetin e detyrës. Përmbushni detyrën pa asnjë vonesë dhe mos e detyroni Popullin t'ju arrestojë në flagrancë përmes ligjit, që Kuvendi i Shqipërisë ka miratuar. Presidenti i Republikës është gjithmonë me Kushtetutën dhe Sovranin. Presidenti i Republikës është gjithmonë gati për të marrë përgjegjësinë për çdo Dekret në mbrojtje të Zgjedhjeve, Demokracisë dhe Popullit nga dhuna e oligarkisë! Nesër duhet të jetë Festa e Demokracisë!”*
> *(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963698273676416)*
> *“Të dashur Prokurorë dhe Gjyqtarë! Dëgjojeni mirë Presidentin e Republikës! Boll dëgjuat përfaqësuesin e Ndrangheta-s, Don Agaçion. Nëse jo, një pikë gjaku të derdhet nesër, por edhe një pikë loti, mjerë ju! Nesër duhet të jetë Festa e Demokracisë!*
> *(https://twitter.com/ilirmetazyrtar/status/1386016128032456705; https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3963833020329608)*

184. Të gjitha veprimet sa më sipër çmohen nga Komisioni si të papranueshme për pozitën e Kreut të Shtetit dhe shkelje të dispozitave kushtetuese dhe ligjore që përmenden në pikat 153 – 155 të këtij raporti, duke përbërë në të njëjtën kohë dhe shkelje të detyrimeve kushtetuese të betimit që parashikohen në nenin 88/3 të Kushtetutës për të respektuar detyrimet kushtetuese që parashikohen në nenin 4 dhe 7 të Kushtetutës.

7. Hetimi i shkeljeve që lidhen me rendin dhe sigurinë publike

185. **Shkelje që lidhen me rendin dhe sigurinë publike.** Paragrafi 1 i nenit 90 të Kushtetutës përcakton papërgjegjshmërinë e Presidentit për aktet e kryera në ushtrim të detyrës së tij. Klauzola e paragrafit 1 të nenit 90 të Kushtetutës nuk është dispozitë për imunitetin ndaj ndjekjes penale, sepse nuk mbulon veprimet (veprat penale) që Presidenti mund të kryejë përgjatë ushtrimit të detyrës. Klauzola e papërgjegjshmërisë mbulon vetëm aktet që ai nxjerr në ushtrim të detyrës. Klauzola i jep Presidentit mbrojtje kundrejt përgjegjësisë administrative, civile apo politike (në këtë rast përgjegjësia i kalon Kryeministrit, ministrit apo organit tjetër propozues). Klauzola ndalon Kuvendin të kryejë mocion mosbesimi apo të thërrasë në interpelancë Presidentin, por nuk e ndalon atë të nisë procedurat e shkarkimit "për shkelje të rëndë të Kushtetutës dhe për kryerjen e një krimi të rëndë" (paragrafi 2 i nenit 90 të Kushtetutës).

186. Kryerja e një "krimi të rëndë" (paragrafi 2 i nenit 90 të Kushtetutës) është një nga shkaqet për të nisur procedurën e shkarkimit të Presidentit të Republikës, por kjo nuk do të thotë se Presidenti i Republikës mund të përgjigjet penalisht vetëm për "krime të rënda" dhe për të tjerat mbrohet nga ndjekja penale. Parimi themelor kushtetues "të gjithë janë të barabartë përpara ligjit" (paragrafi 1 i nenit 18 të Kushtetutës) kërkon që Presidenti i Republikës të mbajë përgjegjësi penale, si çdo individ tjetër, për çfarëdo vepre penale, për të cilën vendoset nën akuzë nga organi kompetent.

187. Neni 223 i Kodit Penal (thirrjet publike për veprime të dhunshme) përcakton se "thirrjet e bëra publikisht për të kryer vepra të dhunshme kundër rendit kushtetues, dënohen me gjobë ose me burgim gjer në tre vjet". Rendi kushtetues formohet nga tërësia e parimeve themelore kushtetuese që përcaktojnë natyrën dhe organizimin e shtetit. Parlamentarizmi dhe zgjedhjet e lira janë komponent thelbësor i rendit kushtetues. Në Shqipëri "Kushtetuta garanton liritë themelore dhe, përtej disa paqartësive dhe kundërthënieve, Kodi Zgjedhor shërben si një bazë e përshtatshme për zhvillimin e zgjedhjeve demokratike", gjë që përfshin edhe mundësinë për të kundërshtuar procedurën dhe rezultatin e zgjedhjeve. Procesi zgjedhor dhe rezultati i zgjedhjeve në një shtet ligjor mund të kundërshtohen vetëm në rrugën dhe me mjetet e përcaktuara nga ligji dhe nuk ka asnjë shkak të ligjshëm që mund të justifikojë thirrjen për të kryer veprime të dhunshme, me pasojë destabilizimin apo vënien në rrezik të zgjedhjeve. Vepra penale "thirrje publike për veprime të dhunshme" bën pjesë në grupin e veprave penale kundër rendit kushtetues dhe mund të hetohet edhe kryesisht.

188. Neni 266 i Kodit Penal (thirrja për urrejtje nacionale) përcakton se "vënia në rrezik e paqes publike duke bërë thirrje për urrejtje kundër pjesëve të popullsisë, duke i fyer ose shpifur për to, duke kërkuar përdorimin e dhunës ose të veprimeve arbitrare kundër tyre, dënohet me burgim nga dy deri në tetë vjet". Thirrja për urrejtje nacionale bën pjesë në grupin e veprave penale kundër rendit dhe sigurisë publike dhe mund të hetohet edhe kryesisht. Kjo vepër drejtohet kundër "pjesëve të popullsisë", të cilat duhet të jenë të identifikueshme qartë si objektiv i sulmeve. Përkatësia politike dhe motivi politik i sulmit mund të formojë qartësisht elementë të figurës së kësaj vepre penale.

189. Kryerja ose jo e thirrjeve publike për veprime të dhunshme apo e thirrjes për urrejtje nacionale është çështje e hetimit penal faktit. Për kuadrin ligjor të këtij hetimi parlamentar ka rëndësi të theksohet se legjislacioni penal i Republikës së Shqipërisë nuk përmban klasifikimin e veprave penale në "krime të rënda" apo "krime të lehta". Gjykimi nëse këto vepra penale formojnë

krim të rëndë mund të orientohet vetëm nga fakti se ato drejtohen kundër rendit kushtetues, apo rendit dhe sigurisë publike, të cilat formojnë fusha tepër sensitive të legjislacionit penal, sidomos kur ato vendosen në kontekstin e zgjedhjeve.

190. Rezulton nga aktet që janë marrë në shqyrtim se ne shumë nga daljet e veta publike, Presidenti i Republikës ka zgjedhur të përdorë një retorikë dhune dhe të favorizojë haptazi në sytë e publikut dhunën si mjet për zgjidhjen e problemeve përkundrejt mjeteve që ofron shteti i së drejtës. Kjo retorikë dhune, e justifikuar në mbrojtje të votës nga vjedhja, ka pasur përshkallëzim të fortë deri në fund të fushatës. “Nëse një votë vidhet, do u pritet dora në sheshin Skënderbe, Kryemadhit të parit dhe të tjerat”, deklaronte Presidenti më datë 1 mars 2021, duke u ofruar shqiptarëve “drejtësinë” e Mesopotamisë së lashtë, në vend të shtetit ligjor. Më 19 prill 2021 Presidenti lëshoi thirrjen: “Gjejini (patronazhistët)! Izolojini! Mos i toleroni!…Ngrehuni dhe bjeruni, korrini dhe shtypini, katundar e punëtorë, që nga Shkodra gjer në Vlorë!”. Më 21 prill 2021 parulla e ditës ishte: “T’i mprehin sfurqet, kosoret, lopatat, sëpatat t’i mprehin e t’i kenë gati për të dielën”.

191. Thirrjet e hapura për dhunë shkaktuan shqetësim real tek përfaqësuesit e shteteve të huaja në vend, të cilët kanë reaguar publikisht me thirrje për të ndaluar gjuhën dhe thirrjet për dhunë siç rezulton nga mesazhet në rrjete sociale:

24.04.2021 Twitter – Ambasadore e SHBA Yuri Kim
Sot jam takuar me Kryetarin e Partisë Demokratike, Lulzim Basha, ashtu siç jam takuar me presidentin Ilir Meta dhe Kryeministrin Edi Rama ne 48 orët e fundit. E theksojmë që ne nuk mbështesim asnjë parti apo kandidat. Por ne, në mënyrë absolute, mbështesim të drejtën e të gjithë qytetarëve për të votuar të lirë dhe të qetë. https://twitter.com/USAmbAlbania/status/1385907198040158208

23.04.2021 Twitter – Ambasadore e SHBA Yuri Kim
Është e papranueshme për këdo që të kërcënojë se qytetarët më 25 prill do të përdorin “sfurqe”, apo nëse nuk u pëlqen rezultati i zgjedhjeve. Këto kërcënime meritojnë të dënohen. Ata që nxisin dhunën do të jenë përgjegjës për rezultatet e fjalëve dhe veprimeve të tyre. Stop. https://twitter.com/USAmbAlbania/status/1385682948876378122

23.04.2021 Twitter – House Foreign Affairs Committee
“*Nxisim autoritetet shqiptare për të garantuar që votuesit të mund të votojnë të lirë nga mitmarrja, intimidimi dhe dhuna.”* https://twitter.com/HouseForeign/status/1385632622173380610

23.04.2021 Twitter – Ambasadore e SHBA Yuri Kim
Nxisim SPAK-un që të ndjekë ata që shkelin ligjin & pengojnë të drejtën e qytetarëve për të votuar të lirë & të qetë. Kjo përfshin ata që përfshihen në blerje votash, intimidim apo nxitje të dhunës. SPAK po heton në mënyrë aktive krimet zgjedhore. https://twitter.com/USAmbAlbania/status/1385582051257159680

23.04.2021 Twitter - Ambasadore e SHBA Yuri Kim

Është mirë të shohësh ndjesën e qartë që vjen nga Dibra. Dhuna e shkaktuar këtë javë në Elbasan nuk mund të justifikohet, nuk duhet përsëritur. Ditët e grupeve të armatosura që mbajnë shenjën e ndonjë partie politike & patrullojnë rrugët i përkasin të shkuarës – të shkuarës së shëmtuar të cilën ne të gjithë duhet ta refuzojmë. Ky incident nuk duhet përdorur për të sulmuar me ligësi një palë apo palën tjetër, për të nxitur emocion tek mbështetësit. Ai më tepër duhet të bëjë që të gjithë udhëheqësit të reflektojnë mbi mënyrën si ta udhëheqin këtë larg të shkuarës & drejt një të ardhmeje më të mirë. https://twitter.com/USAmbAlbania/status/1385526642550972418

21.04.2021 U. S Embassy Statement

Kemi ndjekur raportimet për dhunën në Elbasan sot, e cila përfundoi në vdekjen e një personi dhe plagosjen e të tjerëve. Ne u bëjmë thirrje zyrtarëve të zbatimit të ligjit të hetojnë këtë incident sa më shpejt dhe në mënyrë të plotë, të identifikojnë autorët dhe t'i dënojnë me të gjithë forcën e ligjit. Ata që përfshihen në dhunë të tillë duhet të ndëshkohen. Ambasadorja Kim i ka kërkuar Presidentit Meta, Kryeministrit Rama dhe Kryetarit të Partisë Demokratike Basha të ushtrojnë vetëpërmbajtje – dhe të udhëheqin në të njëjtën mënyrë – ndërsa çështja është duke u hetuar. Veprimet tona duhet të bazohen në fakte, jo në frikë apo thashetheme. Kur vetëm disa ditë na ndajnë nga zgjedhjet e 25 prillit, ne përsërisim deklaratën tonë të 26 marsit duke bërë thirrje që udhëheqësit – ata që janë në pushtet dhe ata që kërkojnë pushtet – të refuzojnë qartazi dhunën. Ambasada Amerikane do të vazhdojë të monitorojë situatën nga afër. https://al.usembassy.gov/u-s-embassy-statement-63/

192. Më datë 21.04.2021 në Elbasan ndodhi një përplasje me dhunë midis dy grupeve simpatizantësh, me pasoja të rënda. Misioni vëzhgues i OSBE/ODIHR-it e përshkruan kështu ngjarjen:

> *"Një person u vra dhe tre u plagosën. PD-ja kish formuar një grup, të cilin e quante "Struktura për Mbrojtjen e Votës" dhe thoshte se përbëhej nga ish anëtarë të policisë së shtetit, të cilëve PD u kish kërkuar të "verifikonin" informacionet për blerje të votës .....PD-ja përdori disa metoda ndërhyrjesh, të vetë-justifikuara në deklaratat e saj publike, për t'iu kundërvënë aktiviteteve të pretenduara të shitblerjes së votave. Më 21 prill, një person u vra dhe tre u plagosën në një incident me të shtëna armësh në Elbasan. PD-ja formoi një grup të quajtur "Struktura për Mbrojtjen e Votës", duke u shprehur se ajo përbëhej nga ish anëtarë të policisë së shtetit, të cilëve PD-ja u kishte kërkuar të "verifikonin" informacionet e marra lidhur me shitblerjen e votave; Policia e Elbasanit arrestoi 10 persona të dyshuar për privim të paligjshëm të lirisë me forcë dhe deklaroi se disa prej tyre kishin qenë të armatosur. Policia ndërmori gjithashtu masa*

edhe ndaj "Strukturës për mbrojtjen e votës" në qarkun e Dibrës dhe të Korçës, më 23 prill…" (https://www.osce.org/files/f/documents/0/6/484802.pdf)

193. Sipas raportimeve në media, autori i vrasjes në ngjarjen e Elbasanit ishte i armatosur me armë, pa leje për t'u mbajtur në publik. Ai dhe grupi që e shoqëronte shkaktuan përplasjen në tentativë për të ushtruar autoritet të kundërligjshëm policor. Modus operandi i tyre përputhet plotësisht me thirrjen publike të Presidentit të Republikës për dhunë si:

"U bëj thirrje kandidatëve të LSI në Fier të mos bien pre e provokimeve të Policisë Bashkiake për çështjen e banderolave dhe ta tejkalojnë me urtësi këtë moment. Ndërsa po u prek një votë ditën e votimeve t'i mprehin cfurqet, se si gratë trime të Libofshës do t'i ndjekim këmba këmbës horrat, nëse nuk kanë kuptuar gjë akoma. "(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3954232007956376)

"Bravo qytetarëve të Beratit! Gjejini! Izolojini! Mos i toleroni! Nuk ka patronazhist, fuks dhe bandit, që mund ta ndalë Ndryshimin e Madh më 25 Prill! 🇦🇱"...Ngrehuni dhe bjeruni, korrini dhe shtypini, katundar e punëtorë, që nga Shkodra gjer në Vlorë!"🇦🇱Me qetësi dhe vendosmëri drejt 25 Prillit! " (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/photos/a.1479540228758912/3950093175036926/?type=3)

"E përgëzoj kandidatin Belind Këlliçi për kapjen në flagrancë të "rilindësve" të Vaqarit, me ushqime dhe zarfe elektorale. ***Opozita duhet të organizohet në mënyrën më të mirë për të parandaluar këto fenomene kriminale elektorale nga të cilat Kryerilindësi nuk shkëputet dot.*** *As frikësimi dhe as blerja me zarfe dhe ushqime nuk e ndal Triumfin e Demokracisë dhe Sovranit më 25 Prill! Tolerancë zero për krimet zgjedhore! Ligj special për të përjashtuar përgjithmonë nga administrata vendore dhe qendrore zyrtarët, që konsumojnë krimet zgjedhore. (https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/posts/3955206821192228/.*

"Në rast se do t'i thërrisja edhe njëherë shqiptarët, si me 2 mars, kam qenë i bindur, se nuk do t'i përmbaja dot. Vetëm referendumi i 25 prillit hap negociatat e anëtarësimit me Bashkimin Europian. Ndëshkoni pa mëshirë me 25 prill këdo që ju bën presion me votën, këto që tenton t'ju blejë votën, këdo që ju ka mashtruar. Një votë po u prek, do pritet një dorë. Nëse Rama fiton 71 mandate me votë të lirë, unë do jap dorëheqjen nga posti i Presidentit. Nëse ai merr 71 mandate pa prekur votën e popullit unë kaloj në opozitë dhe marr drejtimin e opozitës. Cilido që do guxojë në emër të popullit shqiptar të prekë votën, do u pres dorën në emër të sovranit. Vetëm populli shqiptar me votën e tij, do të mbrojë demokracinë. Padisë për Teatrin Kombëtar do t'i shkoj deri në fund, aferës së inceneratorëve do t'i shkoj deri në fund.

(https://www.facebook.com/ilirmetazyrtar/videos/495242224798156/)

194. Nëse Presidenti i Republikës ka qenë i përfshirë në platformën e opozitës për ngritjen dhe funksionimin e grupit paramilitar të quajtur “Struktura për Mbrojtjen e Votës”, apo jo, kjo është një çështje që vetëm hetimi i organeve kompetente mund ta zbulojë. Por, për komisionin tonë rezulton e provuar se Presidenti i Republikës nuk ka mbajtur qëndrim ekuilibrues, por përkundrazi ka bërë deklarata që në fakt nxisin ndasi dhe dhunë. Ky konkluzion përforcohet edhe nga fakti, se ai për asnjë moment nuk është distancuar dhe nuk ka dënuar jo vetëm vrasjen, por as modelin e kundërligjshëm që përfaqësonte “Struktura për Mbrojtjen e Votës”. I ftuar në televizionin ‘6+1 Vlora’, Ilir Meta u shpreh se:

> “*struktura për mbrojtjen e votës është një e drejtë legjitime e opozitës, pasi sipas tij shteti është i kapur nga krimi. “Konfliktin në Elbasan e stisi Edi Rama, i cili është i vetmi përgjegjës për atë situatë dhe për të gjitha zhvillimet dramatike aty. Ngjarja e rëndë ndodhi në praninë e policisë, që tregon se ky është një shtet i kapur nga krimi. Struktura për mbrojtjen e votës është një e drejtë legjitime e opozitës, në kushtet kur Damiani në vend që të ishte sot në burg është kandidat për deputet, kur struktura kriminale të Rilindjes vazhdojnë me manovra për blerjen e votës dhe presione ndaj qytetarëve”.* (https://abcNews.al/meta-struktura-per-mbrojtjen-e-votes-e-drejte-legjitime-e-opozites-rama-stisin-konfliktin-e-djeshem/)

195. Figura e veprave penale që parashikohen nga neni 223 i Kodit Penal (thirrjet publike për veprime të dhunshme) dhe nga neni 266 i Kodit Penal (thirrja për urrejtje nacionale) nuk kërkon ardhjen e pasojës. Për të kryer hetimin ndaj Presidentit të Republikës organet e hetimit nuk kanë nevojë të listojnë sa akte dhune, vetëgjyqësie, apo përvetësimi të titullit apo detyrës shtetërore kanë shoqëruar thirrjet për dhunë. Ato duhet vetëm të ndajnë nëse thirrja drejtohej kundër zgjedhjeve, rezultatit të tyre dhe shumicës së zgjedhur në rrugë demokratike (rendit kushtetues), apo drejtohej kundër pjesëve të popullsisë.

196. Komisioni Hetimor nuk hetoi faktet e mësipërme të thirrjes për dhunë apo urrejtjes ne kuadrin e veprave penale, pasi objekti i hetimit në këtë proces lidhet me pretendime për shkelje të rënda kushtetuese, dhe kjo është detyrë e organeve hetimore që për këto çështje mund të nisin hetimin dhe kryesisht sipas dispozitave ligjore në fuqi.

197. Komisioni Hetimor vlerëson se aktet e sjelljet e Presidentit kanë frymëzuar dhunë dhe ndasi sociale, nuk kanë kontribuar për uljen e konflikteve dhe pasqyrojnë gjuhë përçarjeje dhe urrejtjeje, sjellje që nuk përkojnë me figurën e Presidentit si përfaqësues i unitetit të popullit (neni 86/1 i Kushtetutës). Sipas komisionit nxitje dhune dhe ndasie dhe shembuj për të zgjidhur situatat me vetëgjyqësi, gjenden dhe në sjelljet e Presidentit që analizohen në këtë raport në lidhje me konfliktin midis FRD dhe Bashkisë Tiranë.

198. Del qartë nga transkriptimi se Presidenti me gjuhën e përdorur dhe veprimet e tij, jo vetëm nuk ndikoi për qetësimin e situatave, por përkundrazi i përshkallëzoi ato duke qenë vetë pjesëmarrjes aktiv dhe duke dhënë dhe modelin negativ se përtej mjeteve ligjore, autoriteti dhe

force mund të përdoren. Dhe të shfaqura këto sjellje nga kreu u shtetit, përbëjnë shembuj negativë që inspirojnë për dhunë e vetëgjyqësi.

199. Bazuar në sa më sipër, Komisioni konstaton shkelje të nenit 88/3 të Kushtetutës nga ana e Presidentit të Republikës pasi ai nuk ka vepruar në mbrojtje të interesit të përgjithshëm të popullit, që është siguria dhe rendi te cilat mbrohen nga Kushtetuta dhe legjislacioni shqiptar, duke mos treguar aspak kujdes që thirrjet e tij siç pasqyrohen më sipër janë frymëzuese për dhunë, ndasi sociale dhe urreje midis popullatës.

8. Hetimi i shkeljeve të nenit 94 të Kushtetutës (Ndalimi i ushtrimit të kompetencave që nuk janë parashikuar në Kushtetutë dhe në ligj)

200. **Shkelje të nenit 94 të Kushtetutës** që ndalon Presidentin të ushtrojë kompetenca që nuk janë parashikuar për të në Kushtetutë dhe në ligj.

201. Neni 94 i Kushtetutës është shkelur për sa kohë më lart në këtë lart, raporti janë konstatuar shkelje që lidhen me nenin 98 të Kushtetutës, që ndalon kryerjen nga ana e Presidentit të aktiviteteve partiake dhe private gjatë ushtrimit të detyrës së Presidentit. Nga ana tjetër, rezulton se asnjë qëndrim apo akt i Presidentit nuk është kryer në ushtrim të ndonjë parashikimi që përcaktohet në tekstin e nenit 94 të Kushtetutës apo dispozita të tjera kushtetuese që parashikojnë kompetencat e Presidentit. Si deklarimet që Presidenti ka bërë apo qëndrimet e tij gjatë procesit zgjedhor ashtu dhe veprimet e konkretizuara me shkresa drejtuar Gjykatës Kushtetuese, Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, etj jo vetëm nuk rezultojnë të jenë në përputhje me kompetencat e tij, por janë në tejkalim të kufijve që i lejon kushtetuta, bazuar në analizat që pasqyrohen më sipër në këtë raport.

202. Në përfundim të analizës më sipër, rezulton se Presidenti i Republikës ka kryer disa shkelje të Kushtetutës. Konkretisht, Komisioni Hetimor konstatoi se Presidenti ka shkelur nenet 2/2, 4, 7, 13, 18, 45, 88/3, 86/1, 89, 94, 100/1, 100/2, 102/ 1, 124, 135, 145 dhe 14 të Kushtetutës.

203. Komisioni Hetimor ka për detyrë të hetojë nëse këto shkelje përbëjnë shkelje të rënda të Kushtetutës.

9. Vlerësimi i Komisionit mbi natyrën e shkeljeve

204. **Vlerësimi i Komisionit mbi natyrën e shkeljeve.** Referuar jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese[33], opinioneve të Komisionit të Venecias për çështje të ngjashme, rasteve të ngjashme jashtë vendit referuar në materialin kërkimor të shërbimeve të kërkimeve të Kuvendit dhe në raportet e ekspertëve ligjore caktuar nga komisioni hetimor, ky i fundit vlerësoi të analizojë ekzistencën e shkeljes së rëndë në tërësi nga disa faktorë:

i) qëllimi i veprimeve/akteve që përbëjnë shkelje;
ii) rëndësia e ligjit/të drejtës së shkelur;
iii) konsistenca/përsëritja e shkeljes;
iv) impakti/pasoja që sjell shkelja;
v) qëndrimi i subjektit ndaj shkeljes.

[33] Vendime të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë nr.75/2002, 22/2008, 16/2009, 15/2011. 29/2013

205. **Qëllimi i veprimeve/akteve që përbëjnë shkelje.** Në vlerësim të komisionit, qëllimi i sjelljeve të Presidentit nuk është legjitim.

206. Presidenti siç rezulton nga aktet e marra në këtë proces hetimor ka qëndrimin me sjelljet e veta se po lufton për respektimin e kushtetutës, për të mbrojtur e garantuar zgjedhje të lira dhe të ndershme, por në tërësinë e akteve të tij, Komisioni hetimor në shqyrtim të të gjitha akteve që administroi në këtë proces hetimor nuk vuri re as orientim koordinues të organeve kompetente për të vepruar në favor të respektimit të kushtetutës, as ndërmarrjen e ndonjë veprimi konkret sipas mekanizmave që parashikon kushtetuta dhe ligji për të rivendosur ndonjë shkelje të kushtetutës apo ligjit nga organet e tjera të shtetit, vetëm shkresa drejtuar institucioneve apo deklarata të tij individuale kundër qeverisë dhe maxhorancës në Kuvend, ku duket dukshëm që Presidenti, jo vetëm kërkon të mos fitojë zgjedhjet, por i kërkon popullit të mos i zgjedhë si përfaqësuesit e tyre dhe se nuk duhet të jenë më ata në pushtet.

207. Faktet publike tregojnë se thirrjet për dhunë nga ana e Presidentit të Republikës lidheshin vetëm me rezultatin e zgjedhjeve të datës 25 prill. Presidenti Meta ishte pozicionuar kundër mazhorancës. Siç rezulton nga sjellja e tij, deklaratat e vazhdueshme, qëndrimet publike, intervistat e dhëna, por edhe në shkresën drejtuar Gjykatës Kushtetuese, të gjitha pushtetet në Shqipëri, nuk kanë legjitimitet dhe se ndodhemi përballë një regjimi autokratik. Ai kërkoi publikisht “ndryshimin e qeverisjes” me “referendumin e tij popullor”. Ky ishte rezultati i vetëm i pranueshëm për të. Çdo rezultat tjetër nënkuptonte se votat ishin vjedhur, prandaj PS dhe qeveria e saj duhet të përballeshin me “sfurqet, kosoret, lopatat, sëpatat”. Fakti që Presidenti Meta nuk kishte asnjë interes tek mbrojtja e votës evidentohet qartë nga mungesa totale e reagimit të tij ndaj rasteve të kapjes në flagrancë të eksponentëve të LSI-së në Dibër, Pukë dhe Tiranë, nga injorimi i mekanizmave ligjore që ishin vënë me sukses në zbatim në këto zgjedhje (mbi 32 çështje penale të hapura) dhe nga mungesa totale e vullnetit për ftuar palët të ndiqnin me vendosmëri rrugën ligjore për ngritjen e pretendimeve të tyre.

208. Presidenti si kreu i shtetit, duhet të kryejë detyrimin e tij për të zbatuar Kushtetutën duke ndjekur mjete ligjore brenda caqeve që i lejon Kushtetuta për të korrigjuar një situatë që ai çmon se është në kundërshtim me Kushtetutën dhe ligjin. Ai duhet të kujdeset që deklaratat dhe qëndrimet e tij jokorrekte dhe të paekuilbruara si President, i cili duhet të shërbejë si një shembull i mirë për të gjithë zyrtarët publikë, mund të ketë ndikim të dukshëm negativ në realizimin e një qeverisjeje të sunduar nga ligjit, duke prekur rëndë zyrtarët e tjerë publikë të detyruar të respektojnë dhe të zbatojnë ligjin dhe, më tej, duke ulur ndërgjegjësimin e publikut për t'iu bindur ligjit.

209. Ndërkohë që Presidenti i kërkon organeve prokurorisë të zbardhin një ngjarje brenda një afati, (rasti i Elbasanit) apo të veprojnë shpejt për të zgjidhur rastet ne hetim,[34] duke mos respektuar pavarësinë e këtyre organeve, nuk rezulton të ketë bërë thirrje për qetësi publike dhe tërheqje grupeve paramilitare që u shfaqën në episodet në Elbasan.

[34]Shkresa nr. 770/1, datë 11.05.2021 e Prokurorisë së Përgjithshme dhe shkresa nr. 3851/1, datë 12.05.2021 **e** Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar

210. Ndërkohë që u paraqit personalisht me gjuhë denigruese ndaj organeve të rendit të Bashkisë Tiranë në ish-selinë e FRD-së nuk rezulton se ka paraqitur ndonjë kallëzim penal apo të ketë përdorur rrugë tjetër ligjore për të mbrojtur të drejta të subjekteve që pretendon se i janë shkelur.

211. Shkresat që u konsideruan në këtë raport si ndërhyrje në punë e institucioneve të pavarura si KQZ apo Gjykata Kushtetuese[35], deklarata që cenojnë pavarësinë e organeve të pavarura, apo qëndrimet dhe mesazhet kundër organeve të rendit dhe organeve të hetimit, qëndrimet jo korrekte ndaj përfaqësuesve të përfaqësive diplomatike dhe organizatave ndërkombëtare, nuk përfaqësojnë ndonjë qëllim të ligjshëm.

212. Nuk vihet re asnjë qëllim i justifikuar apo legjitim, për sa kohë Presidenti nuk ka ndërmarrë asnjë veprim sipas kompetencave kushtetuese për të rivendosur ndonjë situatë që i duket problematike. Organet e shtetit duhet të veprojnë kurdoherë në përputhje me parimin e kushtetutshmërisë dhe ligjshmërisë (neni 4 i Kushtetutës). Çdo vendimmarrje në kundërshtim me këto parime, sado e arsyeshme është e cenueshme ligjërisht dhe e papranueshme në demokraci, e cila si sistem nuk mund të ekzistojë pa sundimin e ligjit dhe shtetit të së drejtës. E kundërta, pra vendimi bazuar në qëllim të mirë apo të arsyeshëm mund t'i jepte jetë sundimit me të drejtë, por jo sundimit të shtetit të së drejtës, një nga parimet themelore të demokracisë dhe shtetit të së drejtës.

213. Nëse funksionarët e lartë do të vepronin sipas arsyes, sado e fortë kjo, apo qëllimit, sado i mirë ky, duke anashkaluar detyrimet kushtetuese dhe ligjore demokracia do të cenohej ne thelbin e saj, pikërisht në parimin e sundimit të ligjit dhe shtetit të së drejtës.

214. Presidenti është i ndërgjegjshëm për veprimet e veta dhe është i aftë t'i kuptojë qartë kompetencat kushtetuese si dhe kufijtë e detyrës së tij. Presidenti e di rolin e vet, veçanërisht në zgjedhje. Presidenti e di rolin e vet në marrëdhëniet me KQZ dhe zgjedhjet. Në raportin e komisionit hetimor 2020[36]sqarohet qartë nën dritën e arsyetimeve dhe të opinionit të Komisionit të Venecias se Presidenti[37], ka vetëm një kompetencë në lidhje me zgjedhjet: – të caktojë datën e zgjedhjes. Me kryerjen e kësaj detyre, Presidenti e ka mbaruar misionin e tij në zgjedhje; janë organet e tjera që vijojnë realizimin e detyrave të tjera për ushtrimin efektiv nga shtetasit të së drejtës së votës dhe për organizimin e procesit zgjedhor sipas parashikimeve ligjore.

215. Presidenti e di rolin e vet në lidhje me politikën e jashtme. Presidenti është i ndërgjegjshëm se përfaqësuesit diplomatikë veprojnë në emër dhe për llogari të shteteve të tyre dhe se çdo qëndrim për politikën e jashtme është kompetencë e Këshillit të Ministrave dhe Kuvendit. Asnjë qëndrim tej këtyre pozicioneve nuk është i përshtatshëm për Presidentin. E kundërta bëhet shkak për cenimin e marrëdhënieve diplomatike midis vendit tonë e shtetit përkatës. Presidenti e di rolin e vet në raport me organet e pavarura, veçanërisht me ato të drejtësisë. Çdo komunikim me ta duhet të jetë i kujdesshëm për të mos dhënë idenë e ndërhyrjes sepse organet e drejtësisë jo vetëm duhet të jenë të pavarura, por edhe duhet të duken të tilla në sytë e publikut.

---

[35]Shkresa nr.1209, datë 05.04.2021 drejtuar KQZ dhe shkresa nr. 5309/1, datë 20.05.2021 drejtuar Gjykatës Kushtetuese

[36] Raporti i Komisionit Hetimor për shkarkimin e Presidentit 2020. www.parlament.al

[37] Opinioni i K.Venecias datë 959/2019

216. Nën frymën e reformës në drejtësi, për të shkëputur ndikimet e paligjshme dhe politikën nga drejtësia, organet e drejtësisë duhen mbështetur dhe duhet inkurajuar të vijojë punën me profesionalizëm dhe pa u ndikuar nga politika, duke garantuar pavarësinë e tyre, ndaj shkresat apo mesazhet nga institucione që nuk kanë tagër monitoruese, ku i tërhiqet vëmendje një organi apo që zbehin veprimtarinë e tij, jo vetëm nuk ndihmojnë në forcimin e punës së këtyre institucioneve, por dhe ndikojnë pa dashje, në cenimin e besimit të publikut tek institucionet e sistemit të drejtësisë. Duhet treguar kujdes i veçantë kur identifikohen përgjegjësi të organeve të pavarura, apolitike dhe veçanërisht kur bëhet fjalë për organet e drejtësisë sepse kjo nuk i shërben synimit kryesor të reformës në drejtësi, rikthimit të besimit të publikut në drejtësinë e pavarur. Me qëllim garantimin e pavarësisë së organeve të qeverisjes së sistemit të drejtësisë dhe organeve të tjera të drejtësisë, Komisioni Hetimor çmon të nënvizojë se organet e shtetit duhet të tregojnë përgjegjshmëri dhe kujdes të theksuar në mënyrën se si i drejtohen dhe ndërveprojnë në zbatim të kompetencave të tyre, me organet e drejtësisë, për të mos ndikuar në vendimmarrjet e pavarura dhe për të mos lejuar perceptimin në sytë e publikut se organet e drejtësisë janë vulnerabël ndaj pushteteve të tjera apo organeve të tjera të shtetit. Interesi për drejtësisë e pavarur, është dhe duhet të mbetet mbizotërues jo vetëm për konsolidimin e shtetit të së drejtës dhe forcimin e sundimit të ligjit në Shqipëri, por edhe për të përshpejtuar procesin e integrimit të vendit tonë me Bashkimin Europian.

217. Siç është sqaruar më sipër në këtë raport, doktrina kushtetuese, sistemi kushtetues shqiptar, tradita e vendeve të ngjashme me sistemin tonë kushtetues, përjashton kategorikisht mundësinë që Presidenti të mund të realizojë një drejtim politik të pavarur presidencial. Në ato raste ekstreme që ndërhyrja e Presidentit mundet të justifikohet me nevojën për të garantuar Kushtetutën, ajo nuk mund të ketë objekt dhe qëllim tjetër, veçse të orientojë organet e tjera kompetente të zbatojnë Kushtetutën dhe ligjet e vendit, por gjithmonë brenda caqeve që i lejon për këtë orientim Kushtetua dhe ligji.

218. **Rëndësia e ligjit/të drejtës së shkelur.** Rezulton se aktet e Presidentit që në vlerësimin e këtij komisioni janë konstatuar si shkelje kushtetuese kanë cenuar marrëdhënie shoqërore dhe politike tejet të rëndësishme që mbrohen nga Kushtetuta e Republikës dhe ligje që miratohen me shumicë të cilësuar si Kodi Zgjedhor dhe Kodi Penal apo ligjet e reformës në drejtësi dhe që lidhen me të drejtat e njeriut, rendin dhe sigurinë, marrëdhëniet me jashtë, pavarësinë e institucioneve dhe funksionimin e shtetit demokratik. Pra, shkeljet lidhen me marrëdhënie dhe të drejta tepër sensitive që mbrohen nga rendi kushtetues dhe ligjor.

219. **Konsistenca/përsëritja e shkeljes.** Rezulton se Presidenti deklaratat dhe qëndrimet e tij i ka shfaqur në 19 emisione televizive, 9 deklarata për mediat, dhe 45 postime në rrjetet sociale si dhe disa shkresa drejtuar institucioneve të pavarura në mënyrë të përsëritur. Pra jemi përpara akteve përsëritëse që përbëjnë shkelje nga ana e Presidentit.

220. Presidenti ka pasur një rol tejet aktiv në fushatën zgjedhore duke cenuar neutralitetin e procesin zgjedhor. Aktiviteti i Presidentit ka qenë konsekuent dhe me intensitet të lartë gjatë gjithë fushatës së tij dhe roli i tij konkurron dhe me forcat e tjera politike që bënin fushatë sipas parashikimeve të legjislacionit zgjedhor.

221. Përveç kësaj edhe pas ngritjes së Komisionit Hetimor, ky i fundit konstaton se Presidenti vijon të mbajë të njëjtat qëndrime si ato që Komisioni hetimor i konsideroi shkelje të *Kushtetutës.* Në shkresat drejtuar Kuvendit nr. 1714, datë 24.05.2021, nr. prot. 1651, datë 16.5.2021 dhe nr. 1651/3 datë 21.05.2021 Presidenti shprehet se:

> *"Të pretendosh ngritjen e një komisioni hetimor për hetimin e Presidentit të Republikës, si të vetmin autoritet kushtetues, dhe të pakapur nga maxhoranca, që bëri çdo përpjekje për mbrojtjen e procesit zgjedhor, ndërkohë që gjithë institucionet e tjera, të urdhëruara apo ndikuara nga qeveria, nuk vepruan për të frenuar krimet zgjedhore, është përpjekja më e pastër, e maxhorancës për të ndërhyrë në kompetencat e Kreut të Shtetit, duke shkelur parimin kushtetues të ndarjes dhe balancimit të pushteteve, duke ceuar parimet e funksionimit të shtetit demokratik të së drejtës, dhe për të bëtë çdo gjë, për të kapur e marrë edhe institucionin e vetëm që i ka dalë maxhorancës përballë në këto 3 vite, duke e frenuar në paligjshmërinë e saj.* ...
>
> *E gjithë kjo veprimtari u krye, dhe po vazhdon të konsumohet nga Kuvendi për të vetmin qëllim – atë të shmangies së vëmendjes nga parregullsitë dhe krimet zgjedhore që partia në pushtet ka nxitur apo ka urdhëruar në procesin zgjedhor të 25 prillit 2021, dhe me tendencën për të paralizuar veprimtarinë kushtetuese të Institucionit të Presidentit të Republikës, ashtu sikundër nga ana tjetër duke synuar intimidimin e institucioneve të tjera ligjzbatuese dhe ushtrimin e presionit publik ndaj tyre, për të moszbardhur e hetuar krimet zgjedhore që janë konsumuar me tepri dhe pa anjë kufizim nga kjo shumicë qeverisëse gjatë këtij procesi zgjedhor. ..*
>
> *Këto pyetje dhe të dhëna duhen zbardhur, pasi siç po rezulton dita ditës, qeveria dhe funksionarët e kësaj shumice, brenda në Kuvend, apo jashtë tij, në këtë proces zgjedhor ka qenë e përfshirë tërësisht, me çdo mjet dhe ka përdorur çdo mënyrë, që kapërcen kufijtë e ligjit dhe të moralit, duke shpërdoruar autoritetin publik, vetëm me qëllimin për të krijuar avantazhe për partinë në pushtet, për të mbajtur pushtetin, dhe jo për të zhvilluar një proces zgjedhor të drejtë, të lirë dhe të ndershëm, siç qytetarët e Republikës së Shqipërisë meritojnë. ..*
>
> *Antikushtetutshmëria, paligjshmëria, dhe mungesa e legjitimitetit të Kuvendit, theksohet edhe më shumë në rastin konkret, pasi Kuvendi përmes forcës politike që përbën shumicën e tij, është aktor kryesor i jetës politike, i konkurrimit politik të 25 prillit, dhe shkaktari kryesor i realizimit të një procesi zgjedhor ku vullneti i zgjedhësit u shtrembërua, dhunua, dhe tjetërsua me të gjitha format, sidomos në këtë situatë post zgjedhore. ..*
>
> *Ndërkohë që, kjo maxhorancë dhe forcë qeverisëse do duhet të përgjigjet përpara shqiptarëve dhe organizmave ndërkombëtare që monitorojnë Shqipërinë, për këtë proces zgjedhor, të kthyer në një masakër elektorale, ku vullneti i shqiptarëve duket qartë se u shtrembërua përmes çdo lloj mjeti e pushteti të ushtruar në mënyrë të paligjshme nga qeveria, kjo shumicë parlamentare në ikje, në kundërshtim me gjithë parimet e shtetit të së drejtës inicion procese të tilla fiktive, ndaj Presidentit të Republikës!..*

Presidenti i Republikës, në mbrojtje të këtij procesi zgjedhor me qëllim vënien para përgjegjësisë së autorëve të krimit zgjedhor, ka denoncuar në organin e Prokurorisë dhe institucionet e tjera ligjzbatuese, mbi 28 denoncime të përcjella nga qytetarët, ndërkohë që ka bashkëpunuar dhe ka informuar në mënyrë të vazhduar misionin e OSBE/ODIHR, trupin diplomatik në Tiranë, për të gjithë këto kallëzime, si dhe për problematikat e tjera, apo shkeljet e ligjit, të shfaqura apo të konstatuara përgjatë procesit zgjedhor dhe fushatës elektorale.

….Nisma të ndërmarra në forma dhe mënyra të tilla, janë të papranueshme për shoqëritë demokratike, konsiderohen hakmarrje, pse jo dhe puç institucional apo "grusht shteti", për kapjen e institucioneve kushtetuese, që në rastin konkret, po tentohet të realizohet kundër institucionit të Presidentit të Republikës, që në mbrojtje të Kushtetutës dhe parimeve themelore të saj, ka qenë në një përballje 3 vjeçare me këtë maxhorancë qeverisëse që me veprimtarinë e vendimmarrjen e saj, i ka shkaktuar vendit në këto vite, një krizë të thellë shumëplanëshe dhe me pasoja shumë të rënda ekonomike, shoqërore, sociale duke cenuar në themel rendin kushtetues dhe demokracinë."

222. Me këto qëndrime në shkresat e përsëritura drejtuar Kuvendit, cituar më sipër, Presidenti me gjuhë aspak të denjë për institucionin që përfaqëson, hedh akuza kundër shumicës parlamentare, duke mos respektuar përsëri nenin 7 të Kushtetutës, sillet si i vetmi person në shtet që kërkon respektimin e Kushtetutës dhe parimeve që parashikohen në të, si dhe të ligjit, si i vetmi autoritet që po insiston në zbardhjen e asaj që Presidenti e quan "masakra zgjedhore", dhe se nuk njeh legjitimitetin e komisionit hetimor, duke refuzuar të jetë pjesë e një procesi, sipas tij, të inskenuar me qëllim që të hiqet vëmendja nga krimet zgjedhore. Komisioni Hetimor nuk ka objekt të punës së tij t'i japë përgjigje argumenteve në shkresat e Presidentit drejtuar Kuvendit dhe Komisionit, por ky Komision i analizon këto shkresa në harmoni me provat e administruara në këtë proces dhe arrin në përfundimin se me qëndrimet e tij edhe në këto shkresa, vërtetohet përsëritja e akteve dhe sjelljeve të Presidentit, që ky komision i ka vlerësuar si shkelje kushtetuese.

223. Komisioni nënvizon se është hera e dytë që Presidenti është në hetim për shkelje kushtetuese. Në raportin e komisionit hetimor 2020 për shkarkimin e Presidentit, u konstatuan shkelje kushtetuese, por Komisioni në atë kohë rekomandoi:

Në bazë të i) analizave të mësipërme si dhe fakteve, akteve dhe dëshmive që u morën në shqyrtim nga Komisioni Hetimor; ii) rrethanave konkrete që ndikuan në kryerjen e veprimeve apo në mosveprime të Presidentit; iii) duke marrë në konsideratë rekomandimet e Komisionit të Venecias në opinionin CDL-AD (2019) 019 "Mbi kompetencën e Presidentit për të caktuar datën e zgjedhjeve" dhe opinionin CDL-AD(2020)010 "Mbi emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese", si dhe iv) duke synuar nxitjen e bashkëpunimin institucional midis aktorëve shtetërorë në të mirë të interesit publik dhe zhbllokimit të ngërçeve artificiale që dëmtojnë demokracinë, çmohet se shkeljet e kryera nga Presidenti në formën e veprimeve apo mosveprimeve,

> *në tërësinë e tyre nuk janë të mjaftueshme për të justifikuar propozimin për shkarkimin e Presidentit.*

224. Në një rast flagrant të tejkalimit të kompetencave kushtetuese nga Presidenti[38], Kuvendi i Shqipërisë, për herë të parë në historinë e demokracisë shqiptare, nëpërmjet Rezolutës së datës 13 qershor 2019 i bëri thirrje Z Ilir Meta të rikthente ligjshmërinë në institucionin e Presidentit.

225. **Impakti/pasoja që sjell shkelja.** Sjellja e Presidentit të Republikës gjatë kësaj periudhe ka treguar jo vetëm mungesën e plotë të vullnetit për bashkëpunim institucional midis aktorëve shtetërorë në të mirë të interesit publik dhe zhbllokimit të situatave që dëmtojnë demokracinë, por veprimtaria e Presidentit në shkelje të Kushtetutës është bërë akute, duke sjellë si pasojë që përmasat e shkeljeve janë bërë jo vetëm të rënda, por edhe të rrezikshme, si në kontekstin e rendit kushtetues, ashtu dhe në kontekstin e marrëdhënieve ndërkombëtare, shtetit ligjor dhe rendit publik.

226. Një pasojë e rëndë është përfshirja e Presidentit në fushatën zgjedhore të zgjedhjeve parlamentare të muajit prill 2021, duke cenuar funksionin e përfaqësuesit të unitetit të popullit. Siç e kemi përmendur dhe analizuar më sipër në këtë raport pjesëmarrja e Presidentit në fushatë zgjedhore dhe në favor apo kundër forcave politike, sipas Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Koresë dhe Gjykatës Kushtetuese të Kosovës përbën shkelje të Kushtetutës. Në rastin korean veprimtaria e Presidentit nuk u konsiderua si shkelje e rendë pasi:

> *Kur deklaratat në fjalë në këtë rast u bënë më 18 shkurt 2004 dhe 24 shkurt 2004, kandidatët e mbështetur nga partitë nuk ishin përcaktuar ende. Prandaj, deklarata që mbështet një parti të caktuar politike kur nuk ishin specifikuar kandidatët e miratuar nga partia nuk përbënte një fushatë elektorale.*
>
> *2) Gjithashtu, ndërsa një aktivitet kërkon të ketë një "qëllim të përcaktuar" që një kandidat i caktuar, të fitojë apo humbasë në zgjedhje, në mënyrë që një aktivitet i tillë të përbëjë një fushatë elektorale, në deklaratat në fjalë në rastin konkret,* ***nuk kishte ndonjë qëllim të tillë të përcaktuar.***
> *…*
> *B) Në rastin konkret, megjithëse deklaratat në fjalë u bënë në një afërsi të përkohshme me zgjedhjet e përgjithshme që po afroheshin më 15 prill 2004, deklarata të tilla, për sa i përket përmbajtjes dhe rrethanës specifike të deklaratave, u bënë në formë e përgjigjes ndaj pyetjes së shtruar nga reporterët në konferencat për shtyp, pra në një mënyrë pasive dhe të paqëllimshme. Duke marrë parasysh këtë, asnjë element i aktivitetit ose paramendimit drejt një fushate elektorale nuk gjendet në deklaratat e Presidentit. Prandaj, deklaratave të tilla u mungonte* ***çdo synim i qëllimshëm në një shkallë të konsiderueshme dhe të mjaftueshme për të formuar një fushatë elektorale.***

[38] Anullimi i datës së zgjedhjeve të pushtetit vendor në 2019 pak javë para fillimit të fushatës zgjedhore, rezolutë Kuvendi i Shqipërisë datë 13.06.2019, www.parlament.al

3) Prandaj, megjithëse deklaratat e të padituritur i kërkojnë publikut për mbështetjen e tyre për Partinë Uri, deklarata të tilla nuk mund të konsiderohen si një akt i një fushate elektorale aktive dhe të qëllimshme për të fituar ose humbur kandidatët specifikë ose të dallueshëm.[39]

Pra, sipas Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Koresë, kjo shkelje e Kushtetutës nuk u vlerësua si e rëndë pasi:

a) kishim të bënim me vetëm dy deklarata
b) këto deklarata nuk u bënë me nismën e vetë Presidentit
c) deklarimet e Presidentit qenë përgjigje e pyetjeve të drejtuar nga gazetarët, pra roli i tij ishte pasiv.
ç) nga deklarimet e Presidentit nuk rezulton një qëllim i mirëpërcaktuar për zhvillimin e një fushate elektorale

Duke analizuar gjetjet e mësipërme me rastin në Shqipëri, rezulton se Presidenti ka qenë mjaft aktiv gjatë fushatës zgjedhore, pasi deklaratat dhe qëndrimet e tij i ka shfaqur në 19 emisione televizive, 9 deklarata për mediet, dhe 45 postime në rrjetet sociale si dhe disa shkresa drejtuar institucioneve të pavarura në mënyrë të përsëritur.

Në të gjitha këto veprime, shprehet qëndrimi i tij kundër shumicës parlamentare dhe partive të tjera, konsiderohen pjesë e grupimeve kriminale, cenim të rendit kushtetues dhe shtetit të së drejtës, dhe të gjitha këto mund të realizoheshin vetëm nëpërmjet humbjes së zgjedhjeve nga ana e Partisë Socialiste. Pra, qartazi nga ana e Presidentit është zhvilluar në mënyrë aktive dhe konsekuente një fushatë zgjedhore e cila ka pasur dhe një qëndrim të mirëpërcaktuar.

227. Gjithashtu, duke vepruar në këtë mënyrë pasoja e rëndë e veprimeve të Presidenti është fakti se Presidenti është pozicionuar kundër një pjese të caktuar të popullit dhe në favor të pjesëve të tjera të popullsisë, duke mos përfaqësuar më në këtë mënyrë unitetin e popullit, pra e tërësisë së tij. Presidenti e ka bërë të qartë qëndrimin e tij politik dhe për këtë ka vepruar në mënyrë aktive.

228. Gjithashtu, qëndrimet dhe sjelljet që nxisin dhunë apo retorika që ka përdorur Presidenti në aktet e veta, me të cilat dhuna favorizohet haptazi në sytë e publikut si mjet për zgjidhjen e problemeve përkundrejt mjeteve që ofron shteti i së drejtës, ka pasur përshkallëzim të fortë deri në fund të fushatës. Shumë akte dhune apo deklarata nxitëse për dhunë nga aktorë të ndryshëm gjatë fushatës gjatë fushatës zgjedhore përdornin pothuajse të njëjtën frymë dhe logjikë si thirrjet publike të Presidentit të Republikës[40]. Nëse episodet e dhunës në fushatë ndodhën si pasojë e

---

[39] Vendimi i Gjykatës Kushtetutese i Republikës së Koresë, në çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004Hun-Na1), datë 14 maj 2004

[40] Monika Kryemadhi: *"Unë jam e bindur se surpriza do të jetë nga Shkodra deri në Vlorë, siç ka thënë Migjeni "Ngrehuni dhe bjeruni, korrini dhe shtypini".* *https://www.youtube.com/watch?v=QPCAIGmD0Wk&t=18s*
https://shqiptarja.com/lajm/kryemadhi-e-frymezuar-ne-vlore-deformon-poezine-e-ali-asllanit-thirrje-per-revolucion-me-fan-nolin-nuk-kemi-nevoje-per-pd
https://kohajone.com/struktura-per-mbrojtjen-e-votes-ne-pd-alibeaj-cdo-individ-eshte-i-autorizuar-nga-kushtetuta-per-ta-mbrojtur/
https://report-tv.al/lajm/zbulohet-skandali-i-pdse-bardhi-e-pranon-kemi-grupe-te-armatosura-per-te-mbrojtur-voten
https://tvklan.al/3-prej-personave-te-perfshire-ne-perplasjen-ne-elbasan-pjese-e-smv-te-pd/

akteve të Presidentit të Republikës, kjo është një çështje që vetëm hetimi i organeve kompetente mund ta zbulojë. Por, siç është arsyetuar më sipër në këtë raport, për komisionin tonë rezulton e provuar se Presidenti i Republikës ka qenë frymëzuesi publik i dhunës. Ky konkluzion përforcohet edhe nga fakti, se ai për asnjë moment nuk është distancuar dhe nuk ka dënuar jo vetëm vrasjen në Elbasan, por as modelin e kundërligjshëm që përfaqësonte e ashtuquajtura "Struktura për mbrojtjen e votës".

229. Impakti vlerësohet dhe në dy aspekte të tjera: i) veprimtarinë e organeve të shtetit; ii) perceptimi i gjerë publik. Sa i takon aspektit të veprimtarisë së organeve, rezulton fakt, edhe në periudhën përpara 2021, me sjellje të përsëritura prej 2017, kohë kur mori funksionin e Presidentit të Republikës, Z Ilir Meta ka kthyer me dekret një numër të konsiderueshëm të akteve ligjore të miratuara nga Kuvendi.

230. Me shkresën nr. 1081/33, datë 20.05.2021 Shërbimi Legjislativ i Kuvendit ka informuar Komisioni Hetimor se gjatë periudhës shtator 2020 – maj 2021, Presidenti i Republikës ka kthyer për rishqyrtim në Kuvend 22 ligje, nga të cilat: 3 ligje janë pjesë e planit të integrimit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian; 12 ligje janë hartuar dhe konsultuar me ekspertë ndërkombëtarë. Kuvendi i ka rrëzuar të gjitha dekretet e mësipërme. Për asnjë nga ligjet e mësipërme Presidenti nuk ka bërë kërkesë në Gjykatë Kushtetuese për shfuqizimin e tyre.

231. Kjo sjellje abuzive ka krijuar një klimë të vështirë të funksionimit të institucioneve dhe dëme edhe në besueshmërinë e qytetarëve dhe partnerëve ndërkombëtarë te institucioni i Presidentit në veçanti dhe në demokracinë shqiptare në përgjithësi. Më konkretisht, hyrja e vonuar në fuqi e nismave ligjore, të ardhura si shkak i procedurave parlamentare të shqyrtimit të dekreteve të kthimit të ligjeve nga Presidenti konsiston në disa muaj deri në 1 vit. Kjo vonesë rrjedhimisht sjell dëme të konsiderueshme të ekonomisë dhe financave të vendit si dhe cenim të mirë funksionimit të jetës parlamentare të legjislaturës.

232. Po në aspektin e veprimtarisë së organeve të shtetit, shkresat apo deklaratat e Presidentit drejtuar organit të prokurorisë, KQZ, Gjykatës Kushtetuese, etj që janë marrë në analizë në kuadër të hetimit, pasqyruar në këtë raport, rrezikojnë të zbehin punën e këtyre organeve të pavarura.

233. Për sa i përket Gjykatës Kushtetuese duhet vënë në dukje se shkresa e dërguar nga Presidenti kundrejt këtij institucioni, për më tepër në emër nominal ndaj këtyre anëtarëve sjell si pasojë uljen e integritetit të figurës së gjyqtarit kushtetues. Kjo përforcohet edhe nga fakti se Presidenti ka bërë dallim midis gjyqtarëve duke lavdëruar një pjesë dhe kritikuar një pjesë tjetër. Po kështu, nga ana e Presidentit, vihet në dyshim vendimmarrja e Gjykatës Kushtetuese dhe veprimtaria e saj përzihet qëllimisht me rezultatin e zgjedhjeve që do të zhvilloheshin me datë 25 prill 2021. Në këtë rast është cenuar rëndë integriteti i këtij institucioni të rëndësishëm kushtetues.

234. Po kështu dhe korrespondenca me organet e tjera shtetërore, si Prokuroria, Policia e Shtetit dhe Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, ka pasur si qëllim uljen e integritetit të këtyre institucioneve

---

https://euroNews.al/al/vendi/politike/2021/04/23/xhelal-mziu-kemi-ngritur-grupet-e-gatshme-cdo-person-i-dyshimte-do-e-pesoje-si-ai-i-elbasanit/
https://euroNews.al/al/programs/shqiperi/ilva-noë/2021/04/07/denoncimi-i-alfred-rushaj-dy-menyrat-si-po-i-blen-votat-qeveria-socialiste/

si edhe ndikimin mbi to, për të vepruar sipas një mënyrë të përcaktuar dhe jo sipas kompetencave të tyre kushtetuese dhe ligjore. Edhe në këtë rast është cenuar rëndë integriteti i institucioneve publike.

235. Në aspektin e perceptimit, mjafton të përmendim vetëm dy raporte OSBE?ODHIR dhe KRIK ku thuhet:

i) Deklarata e gjetjeve dhe përfundimeve paraprake nga Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit të Zgjedhjeve, OSCE/ODIHR**:**

> *"...Presidenti Meta, ish-kryetar i LSI-së, në ushtrimin e një roli jopolitik nga ana kushtetuese, ka një marrëdhënie publike të tensionuar me Kryeministrin Edi Rama dhe mori shpesh iniciativa ose e kritikoi publikisht qeverinë me termat më të fortë, duke ndikuar drejtpërdrejt zgjedhjet…." ………………..."Tonet e gjuhës së përdorur gjatë fushatës nga disa drejtues partish dhe veçanërisht nga Presidenti, ishin konfrontuese dhe në disa raste shumë të nxehta…..Në kapacitetin e tij zyrtar, Presidenti bëri fushatë kundër partisë qeverisëse….."*(https://www.osce.org/files/f/documents/0/6/484802.pdf);

ii) Deklarata e gjetjeve dhe konkluzioneve paraprake nga Koalicioni për Reforma, Integrim dhe Institucione të Konsoliduara (KRIIK) për zgjedhjet parlamentare të 25 prill 2021:

> *"..Me një retorikë të ashpër në fushatën elektorale u përfshi edhe Presidenti i vendit, i cili u angazhua haptas në fushatë kundër maxhorancës aktuale dhe, personalisht, Kryeministrit Rama, duke u pozicionuar si një konkurrent elektoral dhe jo si një figurë mbi palët..."*https://kriik.al/home/ëp-content/uploads/2021/04/KRIIK-deklarataEGjetjeveDheKonkluzioneveParaprake-ZgjedhjetParlamentare2021-210426-1.pdf)

Nga sa më sipër rezulton qartë se impakti është negativ si për imazhin e vendit ashtu dhe për imazhin e vetë institucionit të Presidentit. Përhapja e lajmeve jashtë vendit ndikoi në përkeqësimin e imazhit të Shqipërisë dhe jashtë.

236. Imazhi i Shqipërisë në nivel ndërkombëtar u cenua edhe nga debati dhe kritika që Presidenti zhvilloi publikisht me Ambasadoren e Shteteve të Bashkuara të Amerikës, si edhe me trupin diplomatik në tërësi. Madje u kalua edhe në cilësimin si shtete të afta që të kryejnë veprimtari kriminale. Kjo në mënyrë të dukshme sjell pasoja të rënda në veprimtarinë ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë dhe në imazhin e saj si Shtet.

237. Një sërë qëndrimesh publike kritike ndaj sjelljeve të Presidentit u vunë re dhe nga përfaqësues të shteteve të huaja në vendin tonë të cilët bënë thirrje për vetëpërmbajtje e respektim të ligjit[41].

[41]https://Twietter.com/USAmbAlbania/status/1385907198040158208
https://Twietter.com/USAmbAlbania/status/1385682948876378122

238. Pra rezulton se aktet dhe sjelljet e Presidentit kanë pasur një ndikim thelbësor.

239. Në thelb të të gjitha parashtrimeve të mësipërme, të cilat përfshijnë, pjesëmarrje në fushatën zgjedhore, nxitje e dhunës, cenim i imazhit ndërkombëtar të Shqipërisë, sulm dhe cenim mbi integritetin e organeve kushtetuese dhe të pavarura ligjore, si edhe funksionarëve të tyre, ka cenuar në mënyrë të pallogaritshme figurën e Presidentit të Republikës si "Kryetar i Shtetit dhe përfaqësues i unitetit të Popullit".

240. **Qëndrimi i subjektit ndaj shkeljes.** Qëndrimi i Presidentit ndaj akteve dhe sjelljeve të tij të cilat për këtë komision përbëjnë shkelje kushtetuese, është i palëkundur. Ai justifikon sjelljet e tij me argumentin se nuk njeh legjitimitetin e komisionit hetimor. Në shkresat drejtuar komisionit të ligjeve Presidenti insiston se për Presidentin, ky është një proces i montuar, hakmarrje, komisioni është jo legjitim, se ai ka vepruar në mbrojtje të kushtetutës etj...Në të vërtetë një qëndrim i tillë i Presidentit vlerësohet nga Komisioni si një mungesë arsyetimi e shëndoshë dhe që e rëndon pozitën e Presidentit në këtë proces parlamentar hetimor.

241. Në përgjigje të tre njoftimeve të Komisionit Hetimor për thirrje në seancë dëgjimore, Presidenti i Republikës i ka dërguar Kuvendit shkresat e mëposhtme:

✓ Shkresën nr. prot. 1651, datë 16.5.2021 me të cilën ka njoftuar se në datën 17 maj 2021 zhvillohej takimi i Kryetarëve të Shteteve të Nismës së Procesit të Brdo-Brijunit në Slloveni, dhe se për shkak të këtij angazhimi Presidenti i Republikës ishte në pamundësi objektive për t'u paraqitur në seancën dëgjimore të datës 18.05.2021. Në shkresë citohet se:

---

https://Twietter.com/HouseForeign/status/1385632622173380610
https://Twietter.com/USAmbAlbania/status/1385582051257159680
https://Twietter.com/USAmbAlbania/status/1385526642550972418
https://al.usembassy.gov/u-s-embassy-statement-63/
https://a2News.com/2021/04/23/shba-nuk-ndalet-tjeter-mesazh-autoriteteve-shqiptare-per-zgjedhjet/
https://www.dë.com/sq/shqip%25C3%25ABri-hetime-p%25C3%25ABr-incidentin-e-r%25C3%25ABnd%25C3%25AB-gjat%25C3%25AB-fushat%25C3%25ABs-p%25C3%25ABr-zgjedhjet-parlamentare-2021/a-57284793
https://Twietter.com/USAmbAlbania/status/1385170236656295937
https://Twietter.com/LSorecaEU/status/1385247387120291840
https://Twietter.com/EUinAlbania/status/1384914279393017864
https://Twietter.com/LSorecaEU/status/1384156255833366530
https://www.facebook.com/OSCE.Albania/posts/1414443885576121
https://ambtirana.esteri.it/ambasciata_tirana/sq/ambasciata/News/dall_ambasciata/2021/04/comunicato-stampa_5.html
https://eeas.europa.eu/delegations/albania/95624/node/95624_sq
https://www.tpz.al/2021/04/15/zgjedhjet-duhet-te-jene-nje-feste-ambasadori-italian-ne-bejme-tifo-per-popullin-shqiptar-jo-per-parti-politike/
https://Twietter.com/USAmbAlbania/status/1382325493337309185
https://Twietter.com/USEmbassyTirana/status/1382267483760037888
https://al.usembassy.gov/sq/deklarate-e-ambasades-se-shba-47/

"Kjo sillet në vëmendje, vetëm për të treguar fiktivitetin, qëllimet negative, dhe prapaskenat politike të veprimtarisë së Kuvendit, pasi Presidenti i Republikës jo vetëm që është në pamundësi objektive për t'u paraqitur, por nga ana tjetër nuk mund të bëhet palë me prezencën e tij, në një strukturë të krijuar në mënyrë antikushtetuese me vendimin nr. 45/2021 të Kuvendit, e cila nuk duhet të mblidhet, nuk duhet të ekzistojë, dhe nuk duhet të funksionojë."

✓ Shkresën nr. 1651/3 datë 21.05.2021, në të cilën shprehet se shkresat e dërguara nga Kuvendi, konkretisht shkresa me nr. prot. 1081/30 datë 18.5.2021 dhe shkresa nr. 1081/32 datë 18.5.2021 përmbajnë kërkesa të përsëritura dhe janë trajtuar në mënyrë shteruese në letrën që Presidenti i Republikës i ka dërguar Kryetarit të Kuvendit, me shkresën nr. 1651, datë 16.05.2021, në të cilat citohet se:

"Kreu i Shtetit, si përfaqësues i unitetit të popullit dhe garant i Kushtetutës, ka detyrimin të vazhdojë ushtrimin e qetë të funksionit të tij kushtetues, duke injoruar çdo kërkesë që vjen nga një organ antikushtetues dhe i paligjshëm, që e keni emërtuar Komisioni Hetimor "Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë".

✓ Shkresën nr. 1714, datë 24.05.2021, kthim përgjigje shkresës së Kuvendit me nr. prot. 1081/36 datë 21.05.2021, në të cilin shprehet se

"Lidhur me këtë lloj njoftimi të përsëritur nga ana jua, Presidenti e ka shprehur qartë vullnetin dhe qëndrimin e tij në shkresën me nr. prot. 1651, datë 16.05.2021... Presidenti i Republikës nuk mund të diskutojë, por dhe as të dëgjohet nga një strukturë e ngritur në Kuvend që nuk ka legjitimitet dhe nuk duhet të ekzistojë sipas Kushtetutës dhe ligjit.".

242. Argumentet e Presidentit për të deligjitimuar komisionin hetimor nuk i justifikon shkeljet e presidentit dhe gjuha fyese dhe e urrejtjes që përdorët në shkresat e Presidentit drejtuar Kuvendit tregon një qëndrim të padenjë të kreut të shtetit në marrëdhënie me atë që është përfaqësues i popullit, kuvendin si organi që ushtron sovranitetin e popullit. Nëse Presidenti nuk njeh legjitimitetin e organeve të Kuvendit, si mund të presim nga zyrtarët e tjerë të zbatojnë ligjet në ushtrimin e detyrës së tyre apo nga qytetarët që të respektojnë ligjet. Dhe në këtë rast Presidenti gjendet në shkelje të nenit 4 dhe 7 të Kushtetutës.

243. Nga ana tjetër në shkresat e Presidentit por dhe në deklarata publike nuk gjendet asnjë arsye e qenësishme apo logjike se pse kreu u shtetit i ka kryer këto akte që për komisionin rezultojnë në shkelje kushtetuese, përveç fakteve denigruese për maxhorancën që përsëriten dhe pyetjeve drejtuar Kuvendit për të cilat rezulton se Presidenti nuk ka ushtruar asnjë mjet ligjor për të ndihmuar bashkëpunimin institucional midis aktorëve shtetërorë në të mirë të interesit publik dhe zhbllokimit të ngërçeve që sipas tij dëmtojnë demokracinë.

244. Në të njëjtën kohë, refuzimi i Presidentit sipas shkresave nr. 1651, datë 16.05.2021 dhe nr. 1651/3 datë 21.05.2021[42], për të paraqitur në Komision informacionin e kërkuar në kuadër të procesit hetimor, në lidhje me akordimin prej tij të dekoratave dhe titujve apo dhënieve të shtetësive, duke u mjaftuar me faktin se të dhënat janë në faqen zyrtare të internetit të Presidencës, është dëshmi e qartë për Komisionin hetimor se Presidenti nuk kontribuon ne bashkëpunimin institucional midis aktorëve shtetërorë në të mirë të interesit publik dhe zhbllokimit të situatave që mund të dëmtojnë demokracinë, siç dhe këshillohet në Opinionin e Venecias nr. 978/2020**,** se:

> ***"****108. Së fundi, Komisioni i Venecias thekson nevojën absolute për dialog dhe bashkëpunim me besnikëri mes institucioneve shtetërore. Mandati dhe kompetencat e institucioneve shtetërore duhen respektuar, me qëllim që ato të përmbushin objektivat e tyre të ligjshme institucionale, duke kërkuar gjithnjë më të mirën për qytetarët shqiptarë. Siç është theksuar edhe së fundi nga Presidenti i Komisionit të Venecias në lidhje me Armeninë: "Kultura dhe pjekuria demokratike kërkon vetëpërmbajtje institucionale, mirëbesim dhe respekt të ndërsjellë midis institucioneve shtetërore".*

245. Komisioni hetimor, sa i takon pretendimeve të Presidentit se ky komision nuk është legjitim, çmon të sqarojë se ky Komision, vepron në bazë të vendimit 45/2021 të Kuvendit. Kuvendi është legjitim dhe funksionin rregullisht sipas kuadrit kushtetues dhe ligjor në vend[43]. Neni 90 i Kushtetutës dhe 112 i Rregullores së Kuvendit, normojnë qartë procedurat parlamentare për shqyrtimin e kërkesës për shkarkim të Presidentit. Rezulton se Kushtetuta nuk ka ndalime për ngritjen dhe funksionimin e komisionit hetimor, ndërsa Ligji nr. 8891, datë 02.05.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", në nenin 6, pika 4, përcakton një afat për ngritjen e komisionit, afat që është respektuar nga Kuvendi. Në momentin që Komisioni Hetimor është ngritur sipas parashikimeve në dispozitat ligjore dhe kushtetuese, puna dhe veprimtaria Komisionit, do t'u nënshtrohet afateve dhe rregullave për veprimtarinë parlamentare të Kuvendit.

246. Gjithashtu, Komisioni çmon të sqarojë se Kushtetuta në nenin 7 të saj parashikon se "*Sistemi i qeverisjes në Republikën e Shqipërisë bazohet në ndarjen dhe balancimin ndërmjet pushteteve ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor".* Kjo normë kushtetuese, garanton dy elemente të rëndësishme të shtetit të së drejtës në Shqipëri dhe konkretisht ndarjen e pushteteve dhe balancimin midis tyre. Me nocionin e ndarjes së pushteteve kuptohet mundësia dhe aftësia e institucioneve kushtetuese, që të ushtrojnë veprimtarinë e tyre të pavarur dhe në çdo rast brenda kompetencave të tyre kushtetuese. Nga ana tjetër, për sa i përket parimit të balancimit midis pushteteve, Gjykata Kushtetuese, me vendimin e saj nr. 11, datë 27.5.2004, mbajti qëndrimin se:

---

[42]Presidenti i Republikës, në përgjigje të dy kërkesave të Komisionit Hetimor për dërgim informacioni lidhur me objektin e hetimit ka dërguar dy shkresa, konkretisht shkresën nr.1651, datë 16.05.2021 dhe shkresën nr. 1651/3 datë 21.05.2021, me të cilat ka bërë me dije se informacioni i kërkuar gjendet në faqen zyrtare të internetit të Institucionit të Presidentit të Republikës duke cituar se: ***"çdo shtetas i Republikës së Shqipërisë, studiues i jashtëm apo dhe me funksion brenda Kuvendit, mund të njihet e të konsultohet me këtë informacion, që për sa kohë është publik, mund të arrihet lehtësisht nga kushdo e në çdo kohë.".***

[43]Opinioni i Komisionit të Venecias 978/2020

"Ky parim mund të kuptohet saktësisht në qoftë se formulimi kushtetues studiohet në plotësinë dhe tërësinë e tij, nga ku evidentohet qartë jo vetëm ndarja e tri pushteteve, por dhe balancimi i tyre. Nëse Kushtetuta do të kishte pasur parasysh sanksionimin vetëm të ndarjes së tri pushteteve, nuk do të ishte e nevojshme, madje do të dukej fare pa kuptim togfjalëshi "dhe balancimin ndërmjet pushteteve". Megjithëse këto pushtete janë të ndarë në aspektin e autonomisë funksionale dhe në pavarësinë e ushtrimit të detyrave të ngarkuara nga Kushtetuta, ato balancojnë njëri-tjetrin nëpërmjet bashkëveprimit ndërmjet tyre për ushtrimin e detyrave, duke respektuar, nxitur, mbështetur dhe kontrolluar njëri-tjetrin. Parimi i ndarjes së pushteteve nuk duhet kuptuar që çdo pushtet është i mbyllur dhe i pakontrolluar nga askush. Ndarja e pushteteve midis tri degëve të qeverisjes garantohet vetëm nëpërmjet sistemit të kontrolleve dhe ekuilibrave. Në këtë mënyrë, sipas Kushtetutës, aq sa flitet për ndarje bëhet fjalë edhe për ekuilibër të pushteteve. Qëllimi i një koncepti të tillë kushtetues siguron që të parandalojë çdo degë të qeverisjes për të ushtruar një pushtet të pakufizuar. Kontrollet dhe ekuilibrat që njeh Kushtetuta, i japin secilës degë, pushtete që kompensojnë apo zbusin ato të degëve të tjera. Ekzistojnë mjete apo mekanizma që balancojnë pushtetet, sepse në analizë të fundit, asnjë pushtet më vete nuk është në gjendje të përmbushë misionin, nëse veprimtaria e tij nuk harmonizohet me veprimtarinë e pushteteve të tjera dhe nëse nuk sigurohet një ekuilibër, bashkërendim dhe kontroll reciprok, që natyrisht nuk ndërhyjnë në atë masë sa të dëmtojnë misionet e tyre kushtetuese."

247. Bazuar në këtë qasje duhet kuptuar dhe kompetenca kushtetuese e Kuvendit parashikuar nga neni 90 i Kushtetutës, i cili i jep mundësi Kuvendit dhe më pas Gjykatës Kushtetuese që të vlerësojnë nëse Presidenti i Republikës ka vepruar apo jo në përputhje me kompetencat e tij kushtetuese apo në tejkalim të tyre duke kryer një shkelje të rëndë të ligjit themelor të vendit. Gjykata Kushtetuese e Lituanisë në vendimin e saj nr. 14/04, datë 31 maj 2004 mbajti qëndrimin se:

Duhet të theksohet se mundësia e konsoliduar në Kushtetutë për të hequr Presidentin e Republikës nga detyra, në përputhje me procedurën për shkarkimin është një formë e kontrollit publik, demokratik mbi aktivitetet e Presidentit të Republikës, një mënyrë e përgjegjësisë kushtetuese e Presidentit të Republikës përpara kombit, një nga mjetet e vetëmbrojtjes së shoqërisë civile demokratike kundër abuzimeve nga Presidenti i Republikës brenda sferës së kompetencave të përcaktuara për të.

248. Gjithashtu, Gjykata Kushtetuese e Republikës së Koresë, në vendimin e saj për çështjen *"Impeachment i Presidentit (Roh Moo-hyun)"* (16-1 KCCR 609, 2004 Hun-Na1), datë 14 maj 2004, në lidhje më këtë lloj procedure mbajti qëndrimin se:

Neni 65 i Kushtetutës parashikon mundësinë e fajësimit të zyrtarëve të lartë publik të degës ekzekutive dhe gjyqësorit për shkelje të Kushtetutës ose

ligjeve. Në këtë mënyrë ai funksionon si një paralajmërim për zyrtarë të tillë publik për të mos shkelur Kushtetutën dhe kështu parandalon shkelje të tilla. Më tej, kur institucione të caktuara shtetërore janë deleguar me autorizime shtetërore nga qytetarët, por abuzojnë me autorizime të tilla për të shkelur Kushtetutën ose ligjet, procesi i shkarkimit funksionon për të hequr autoritetin e këtyre institucioneve shtetërore. Ky është përforcimi i fuqisë normative të Kushtetutës duke mbajtur zyrtarë të caktuar ligjërisht përgjegjës për shkeljen e Kushtetutës gjatë ushtrimit të detyrave të tyre zyrtare, i cili është edhe qëllimi dhe funksioni i procesit të shkarkimit.

249. Nga sa më sipër, procedurat aktuale parlamentare, për vlerësimin e sjelljes dhe veprimeve të Presidentit të Republikës, nëse përbëjnë apo jo shkelje të rëndë të Kushtetutës, janë një funksion kushtetues i Kuvendit, brenda rolit të tij balancues, si garantues i parimit të shtetit të së drejtës. Në këtë rast është në rolin e Kuvendit mbrojtja e kushtetutshmërisë dhe përforcimi i fuqisë juridike të parimeve dhe normave të ligjit themelor të vendit. Kjo procedurë, gjithashtu, nuk duhet të shihet si një rrezik për demokracinë. Kështu sipas një studimi të tre studiuesve (dy profesorë në Universitetin e Çikagos dhe një nga Universiteti i Floridës) rezulton se, së pari, vlen të përmendet se çdo vend që me sukses ka shkarkuar një president, në shumicën e rasteve, mbetet në një demokraci të plotë pas këtij veprimi, pa ndonjë ndryshim në nivelin e demokracisë.[44] Krahasimi i këtyre statistikave dhe shifrave sugjeron që, në përgjithësi dhe të paktën për sa u përket efekteve mesatare, ka pak prova që flasin që procedura e shkarkimit në vetvete nuk është e shëndetshme për një sistem politik demokratik.[45]

10. Mbi germën c) të objektit të hetimit:
Verifikimi i akteve, sjelljeve dhe qëndrimeve të caktuara të Presidentit të Republikës, në raport me rolin dhe pozitën e tij kushtetuese.

250. Nga procesi hetimor dhe arsyetimet që pasqyrohen më sipër në këtë raport rezultoi se Presidenti ka kryer një sërë shkeljesh kushtetuese, me të cilat Presidenti ka cenuar rolin dhe pozitën e tij kushtetuese si kreu i shtetit dhe përfaqësuesi i unitetit kombëtar.

251. Aktet e Presidentit në shkelje të parimit të shtetit të së drejtës, mosrespektimi prej tij i të drejtave dhe lirive të njeriut, veprimet në kundërshtimet me politikën e përgjithshme shtetërore në marrëdhëniet me jashtë, shkeljet e parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve, cenimi i pavarësisë funksionale të organeve të pavarura dhe atyre shtetërore, mungesa e respektimit të rendit juridik, qëndrimet e njëanshme apo të paekuilibruara të Presidentit, veçanërisht ato për nxitje dhune, humbja e rolit neutral të tij si kreu i shtetit, që nuk përfshihet në lojën e përditshme politike, por duhet të qëndrojë mbi palët dhe të sigurohet për funksionimin demokratik të institucioneve, janë të gjitha veprime që ia kanë humbur Presidentit atributet e kreut të shtetit dhe përfaqësuesit të unitetit të popullit.

---

[44] Tom Ginsburg, Aziz Huq, David Landau, *"The Comparative Constitutional Law of Presidential Impeachment",* botuar në *The University of Chicago Laë Review*, 88:81 2021, fq.123, marrë nga adresa e internetit https://lawreview.uchicago.edu/publication/comparative-constitutional-law-presidential-impeachment
[45] Po aty, fq.126

252. Cilësia si kreu i shtetit dhe përfaqësuesi i unitetit kombëtar janë dy rolet më thelbësore që Kushtetuta i ka veshur Presidentit dhe humbja e këtyre roleve për të gjitha arsyet që jepen në këtë raport nuk mund të lejojnë vazhdimin e Presidentit në këtë detyrë.

11. Konkluzione

253. **Komisioni hetimor, në përfundim të hetimit, në lidhje me pikat a) dhe b) të objektit arrin në konkluzionin se Presidenti i Republikës me aktet dhe qëndrimet e tij ka shkelur nenet 2/2, 4, 7, 13, 18, 45, 88/3, 86/1, 89, 94, 100/1, 100/2, 102/ 1, 124, 135, 145 dhe 148 të Kushtetutës.**

254. **Të gjitha këto shkelje konsiderohen nga ky komision si shkelje të rënda të Kushtetutës,** pasi nga aktet e administruara në këtë proces hetimor dhe siç arsyetohet në këtë raport vërtetohet se: i) për kryerjen e akteve që përbëjnë shkelje të Kushtetutës Presidenti nuk ka pasur ndonjë qëllim të justifikuar; ii) me këto shkelje Presidenti ka cenuar të drejtat e njeriut, marrëdhëniet shoqërore, politike sensitive dhe të rëndësishme që mbrohen nga Kushtetuta, Kodi Penal dhe legjislacioni shqiptar në fuqi; iii) Presidenti ka kryer shkeljet kushtetuese në mënyrë të përsëritur dhe aktet që përbëjnë shkelje kanë qenë konsistente; iv) shkeljet kushtetuese të konsumuara nga Presidenti kanë pasur ndikim negativ në funksionimin e shtetit dhe në sferën sociale, politike dhe në ekonominë e vendit; v. sjellja e Presidentit ndaj shkeljeve kushtetuese është në kundërshtim të hapur me përgjegjshmërinë, vetëpërmbajtjen, seriozitetin, maturinë dhe korrektësinë e qëndrimeve që duhet të shfaqë një përfaqësues i lartë i shtetit, që respekton parimet e shtetit të së drejtës dhe sundimit të ligjit, të cilit Kushtetuta i ka veshur atributet e përfaqësuesit të unitetit të popullit.

255. Në lidhje me pikën c) të planit të hetimit, në bazë të gjithë arsyetimeve që jepen në këtë raport, komisioni arrin në konkluzionin se aktet, sjelljet dhe qëndrimet e Presidentit të Republikës, që u shqyrtuan gjatë procesit hetimor sipas arsyetimit në këtë raport, vijnë në kundërshtim me rolin dhe pozitën e tij kushtetuese.

Për sa më sipër

1. Komisioni hetimor, në bazë të nenit 90/2 të Kushtetutës, nenit 112 të Rregullores së Kuvendit dhe nenit 20 të ligjit nr. 8891, datë 02.05.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", i propozon Kuvendit:

✓ Miratimin e raportit përfundimtar të komisionit hetimor "***Për hetimin e shkeljeve të rënda kushtetuese nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë***" së bashku me anekset e tij;

✓ shkarkimin nga detyra të Presidentit të Republikës për shkelje të rënda të neneve 2/2, 4, 7, 13, 18, 45, 88/3, 86/1, 89, 94, 100/1, 100/2, 102/ 1, 124, 135, 145 dhe 148 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

KRYETAR

ALKET HYSENI